

 ACTUALITEIT

Het personeelsbeleid
uitgedaagd door corona en
het thuiswerk

 NIEUWS VAN HET GEWEST

Gesprek met Brussel
Plaatselijke Besturen

 EUROPAGINA

Nieuwe secretaris-
generaal voor de CEMR

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

Een nieuw
administratief
centrum voor Ukkel

Nr. 128

AFGIFTEKANTOOR : BRUSSEL X
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
MEI-JUNI 2022
ERKENNINGSNUMMER P 921662

Is uw lokaal bestuur klaar voor de energietransitie?

De energietransitie is de naam voor de omschakeling van alle huidige milieubelastende energiebronnen, de zogenaamde fossiele brandstoffen, naar duurzame, natuurlijke en ecologisch verantwoorde alternatieven. Deze energietransitie stelt ons voor de vraag: is die nieuwe energie beschikbaar? En is het betrouwbaar en vooral betaalbaar?

Ethias Services nv en Helexia Belgium hebben besloten om lokale besturen hierin bij te staan. Door onze krachten te bundelen en samen te werken zijn we in staat om uw energietransitie in de best mogelijke omstandigheden te analyseren en uit te voeren. De doelstelling is tweeledig: actie nemen op het gebied van energiebesparing en op het gebied van ecologie voor een maximaal effect.

Helexia is een ESCO, een «Energy Service Company», die haar klanten al meer dan 10 jaar ondersteunt in de belangrijkste fasen van een transitieproject. Helexia maakt deel uit van de Voltalia groep. Dankzij haar ervaring steekt zij al haar energie in het bereiken van

koolstofneutraliteitsdoelstellingen door samen met haar klanten winnende modellen te ontwikkelen. De aanpak van Helexia is specifiek en pragmatisch. Het «end to end»-proces stelt Helexia in staat op te treden als strategisch adviseur voor de vaststelling van doelstellingen, de nauwkeurige analyse van het verbruik via energie-audits en de vaststelling van een progressief overgangsplan. Ook de implementatie van oplossingen, projectmanagement, energie-monitoring en onderhoud wordt door Helexia verzorgd.

Om de uitvoering van het transitieproject te vergemakkelijken, kan Helexia ook optreden als derde-investeerder voor haar cliënt door in zijn plaats te investeren, waardoor deze zich op zijn kernactiviteit kan blijven concentreren zonder zijn ontwikkeling te bevriezen.

Dankzij deze samenwerking tussen Ethias Services nv en Helexia krijgt u dus niet alleen een deskundige gesprekspartner, maar meteen ook de noodzakelijke ervaring en knowhow om samen met u de overstap te maken naar een duurzame energietoekomst.

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be
ethiasservices@ethias.be

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

In samenwerking met

helexia

ethias
SERVICES

EEN VERNIEUWD HUMANISME IN DRAMATISCHE OMSTANDIGHEDEN

Steeds meer mensen trekken de **legitimiteit** van onze representatieve democratie in twijfel. Sommigen spreken zelfs al van het schrikbeeld van een ingebeelde “omvolking”. Maar zien wij de wereld niet door een te zwarte bril? We kunnen niet ontkennen dat er problemen zijn, en dat er kritiek is op onze instellingen. Toch moeten we ook **de positieve tekenen** durven zien. En ze zelfs aangrijpen om, waar een zetje welkom is, tot een nieuwe democratische verbintenis te komen.

“**Crisis**”. Misschien wel de beste omschrijving voor de laatste tien jaar. De veiligheids crisis in 2016, dan de vluchtelingen crisis, er is de klimaatverandering – waarbij de niets ontziende overstromingen van vorige zomer slechts een randverschijnsel waren -, de coronacrisis, en ga zo maar door. We slagen er niet altijd even goed in de crisissen in goede banen te leiden, maar wat wel is, is dat we er allemaal voortdurend in slagen om met een nieuwe realiteit en met nooit geziene moeilijkheden om te gaan. Als er iets positiefs uit te halen valt, dan wel de ongelooflijke veerkracht en het enorm **aanpassingsvermogen van onze samenleving**. En ook, de meeste mensen willen een constructieve uitweg, weg van het extremisme en simplisme. Ze willen voor iets te zijn. Ze kiezen oplossingen **stoelend op het algemeen belang**, gedeelde waarden en het samen-leven.

De opvang van de oorlogsvluchtelingen komt niet alleen bovenop **de zware gevolgen van de voorbije crisissen**, maar ook bovenop het gewone werk van de gemeenten die gebukt gaan onder steeds meer werk. En toch is het deze positieve houding die ik hier in de verf wil zetten, ik wil mijn waardering uitspreken over **deze gedeelde dynamiek**.

Want wat viel er ons de voorbije weken op? De **golf van solidariteit** bij onze medemensen. Al wie de gruwel was ontvlucht kreeg van de ene eten, van de andere geneesmiddelen, van nog een andere een dak boven het hoofd.

In mijn gemeente zijn er in de laatste drie weken 130 oorlogsvluchtelingen aangekomen... en niet minder dan 170 mensen hebben zich al aangeboden om hen op te vangen. En hetzelfde kan worden gezegd van de andere gemeenten. Deze maatschappelijke dynamiek geeft ons kracht. Maar er is nog veel werk aan de winkel. Dat weten we. Naar verwachting zal er in Brussel onderdak moeten gevonden worden voor bijna 20.000 mensen. Het Gewest neemt de helft voor zijn rekening en laat de overige 10.000 over aan de gemeenten.

Half april is de druk gelukkig wat van de ketel: in maart waren ze in Brussel nog met 2.000, nu melden er zich in onze hoofdstad dagelijks nog tussen de 500 en 600 mensen aan. In onze 19 gemeenten hebben zich tot nu toe in totaal meer dan **32.000 vluchtelingen** aangemeld. En terwijl 80% er op eigen kracht in geslaagd is een onderkomen te vinden, moest de overheid voor de 20% anderen in de bres springen. Een hele klus, want we weten dat Fedasil alleen de eerste paar dagen voor onderdak zorgt. Een hele uitdaging ook voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, en tenslotte **een uitdaging voor elk OCMW, voor elke gemeente**.

De solidariteit is bij de mensen spontaan gegroeid. De instellingen, van elk niveau en in het bijzonder de gemeentelijke instellingen, moeten de solidariteit **organiseren en in goede banen leiden**.

Deze crisis is een ramp. Maar ze laat ook zien wat ons bindt. Het is nu het moment om te zorgen voor een **hernieuwd en verstevigd sociaal weefsel en voor een vernieuwde en sterkere democratische verbintenis**.

Olivier Deleuze,
Voorzitter Brulocalis

> Zie ook

[Lees in dit nummer ons artikel: Steun voor Oekraïne](#)

Nr. 128

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
MEI-JUNI 2022

DIRECTIE:
Corinne François

COÖRDINATIE:
Philippe Delvaux

REDACTIE:
Lejla Celikovic, Philippe Delvaux,
Sofia Douieb, Valentine Snoeck

VERTALING:
Patrice Van Laethem, AV Translations,
Logos Languages

SECRETARIAAT:
Joao André

ABONNEMENTEN:
02 238 51 49
welcome@brulocalis.brussels

RECLAME:
Target Advertising
02 880 59 14 of 081 55 40 78
www.targetadvertising.be

FOTO COVER:
©UKKEL

Nieuwsbrief wordt gedrukt op 100%
gerecycleerd papier.

Cette revue existe aussi en français. Si
vous souhaitez recevoir le Trait d'Union,
contactez notre secrétariat:
welcome@brulocalis.brussels

Sinds 2002 is Nieuwsbrief-Brussel
integraal beschikbaar op
www.brulocalis.brussels

BRULOCALIS, Vereniging Stad en
Gemeenten van Brussel
Aarlenstraat 53 bus 4 - 1040 Brussel
Tel 02 238 51 40 - Fax 02 280 60 90
welcome@brulocalis.brussels
www.brulocalis.brussels

INHOUD

EDITORIAAL.....	3
IN ONZE GEMEENTEN	
VRIJ VEEL VROUWEN IN BRUSSELSE LOKALE POLITIE.....	5
IN ONZE GEMEENTEN	
ACHTER DE GEVEL VAN HET NIEUWE ADMINISTRATIEF CENTRUM VAN UKKEL.....	8
IN ONZE GEMEENTEN	
UKKEL HEEFT EEN NIEUWE WEBSITE	13
NIEUWS VAN HET GEWEST	
BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN VERNIEUWT ZIJN WEBSITE	14
ONDER DE LOEP	
DE HOORPLICHT EN DE HANDELINGEN VAN ALGEMENE BESTUURLIJKE POLITIE	19
ONDER DE LOEP	
HET INZAGERECHT VAN GEMEENTERAADSLEDEN: GEBONDEN AAN DISCRETIEPLICHT, BEROEPSGEHEIM EN DE AVG/GDPR.....	22
NIEUW	
DE PSYCHOSOCIALE BEGELEIDING VAN STEUNTREKKERS VAN DE BRUSSELSE OCMW'S IN HET DIGITALE TIJDPERK	30
ACTUALITEIT	
FRANSE EN BRUSSELSE GEMEENTEN PRATEN OVER BURGERPARTICIPATIE	36
ACTUALITEIT	
STEUN VOOR OEKRAÏNE	39
IN ONZE GEMEENTEN	
SCHAARBEEK WINT GOUDEN LABEL "DIERVRIENDELIJKE GEMEENTE"	38
ACTUALITEIT	
ADMINISTRATIEVE STAPPEN ONLINE: HELP JE GEBRUIKERS ZICH TE AUTHENTICEREN!	40
EUROPAGINA	
FABRIZIO ROSSI IS DE NIEUWE SECRETARIS-GENERAAL VAN DE CEMR	42
ACTUALITEIT	
DE UITDAGINGEN VAN DE CRISIS EN HET TELEWERK VOOR HET PERSONEELSBELEID IN LOKALE BESTUREN, OF HOE DE MENTALE GEZONDHEID VAN JE WERKNEMERS VRIJWAREN?	43

Gepubliceerd met de steun van

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

> Philippe DELVAUX, communicatiedienst van Brulocalis

VRIJ VEEL VROUWEN IN BRUSSELSE LOKALE POLITIEK

Halverwege de legislatuur worden doorgaans wijzigingen doorgevoerd in de samenstelling van de colleges van burgemeester en schepenen. Deze keer is het toch een beetje bijzonder, in die zin dat tot drie keer toe de sjerp doorgegeven wordt aan een vrouw. We geven hier een overzicht van de verhouding tussen mannen en vrouwen in de Brusselse lokale politiek.

- Oudergem: **Sophie de Vos** vervangt **Didier Gosuin** sinds eind maart;
- Vorst: **Stéphane Roberti** heeft om gezondheidsredenen ontslag genomen en **Mariam El Hamidine** neemt de functie van burgemeester over;
- Jette: **Claire Vandevivere** heeft de burgemeesterssjerp overgenomen van **Hervé Doyen**.
- Ganshoren: **Pierre Kompany** heeft de burgemeesterssjerp doorgegeven aan **Jean-Paul Van Laethem**;
- Sint-Gillis: **Jean Spinette** volgt **Charles Picqué** op (vervanging gepland in 2022);

BRUSSEL BIJNA PARITAIR

Brussel telt ongeveer 700 lokale verkozenen:

Verkozen in 2022	Mannen	Aandeel mannen	Vrouwen	Aandeel vrouwen	Totaal
Gemeenteraadsleden	273	52,5	247	47,5	520
Schepenen	78	50	77	50	155
Burgemeesters	14	75	5	25	19
Totaal	365	53	329	47	694

Na de verkiezingen van 2012¹ waren in Brussel 58% van de leden van de gemeenteraden, 61% van de schepenen en 95% van de burgemeesters mannen. Het juridisch systeem was toen evenwel anders dan vandaag, en minder voluntaristisch als het gaat om de politieke vertegenwoordiging van vrouwen².

Bij de verkiezingen van oktober 2018 lagen de regels iets anders. Catherine Moureaux in Molenbeek en Cécile Jodogne³ in Schaarbeek waren aanvankelijk de enige vrouwen die de burgemeesterssjerp mochten omgorden, oftewel 10%. Maar halverwege de legislatuur, in 2022, hebben niet minder dan vijf burgemeesters hun sjerp doorgegeven, en tot drie keer toe aan een vrouw. Hun aandeel in het aantal burgemeesters is daardoor aanzienlijk toegenomen: Sophie de Vos in Oudergem, Mariam El Hamidine in Vorst en ten slotte Claire Vandevivere in Jette. Meer dan een kwart van de Brusselse burgemeesters is nu een vrouw⁴. Dit is nog steeds niet veel, maar Brussel doet het daarmee beter dan de andere gewesten.

Er zijn 77 vrouwelijke **schepenen** op 155. Vrouwen vertegenwoordigen dus 50% van de schepenposten. In dit overzicht is geen rekening gehouden met de soorten schepenposten die zij meer of minder

vaak bekleden. De huidige cijfers zijn minder gunstig voor vrouwen dan die van 2012 ... maar de pariteit blijft min of meer nog steeds overeind.

Daarmee wordt alleen de wet gevolgd, want sinds de ordonnantie van 2018⁵ wordt in Brussel naar pariteit gestreefd: deze tekst schrijft voor dat er net zoveel vrouwelijke als mannelijke schepenen moeten zijn (met uiteraard een verschil van één bij een oneven aantal schepenen). Hieraan wordt echter toegevoegd dat van dit pariteitsprincipe kan afgeweken worden indien ten minste een derde van de leden van het college van burgemeester en schepenen “van het andere geslacht is”. Voorts voorziet de ordonnantie in een uitzondering op zowel de 50/50-regel als op de eenderde-tweederde verhouding: wanneer op de lijsten die de gemeentelijke meerderheid vormen, niet voldoende leden van één geslacht staan. Ten slotte worden in de ordonnantie vijf gevallen opgesomd waarin bij vervanging van een schepen de opvolger niet van hetzelfde geslacht moet zijn.

Zie hierover: “[College van burgemeester en schepenen: streven naar man/vrouw-pariteit!](#)” [15.2.2018] op www.brulocalis.brussels > actua en in [Nieuwsbrief nr. 106](#).

1. Cfr. infra en ook “Gender in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – een cijfermatig overzicht”, equal.brussels, 2019, p. 71.
2. De kwestie werd toen geregeld door artikel 15, §1, lid 6, van de NGW (ondertussen opgeheven). De enige vereiste was dat er in de colleges permanent één iemand van het andere geslacht zat.
3. De waarnemend burgemeester in de plaats van Minister Bernard Clerfayt. Daarom hebben wij bij de berekeningen geen rekening gehouden met de heer Clerfayt.
4. Eerlijk gezegd is het aantal burgemeesters in Brussel zo klein dat de benoeming van één enkele vrouw al genoeg is om hun aandeel met 5% te veranderen.
5. Ordonnantie van 1 maart 2018 tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet teneinde een evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in de gemeentecolleges te waarborgen, BS 12 maart 2018.

Bij de gemeenteraadsleden ten slotte zijn er 267 van de 564 gemeenteraadsleden vrouw... of 47%. Ook hier wordt nagenoeg pariteit bereikt.

In het begin van de jaren 2000 zagen we een duidelijke piramidestructuur, waarbij naarmate het mandaat belangrijker werd het percentage vrouwen afnam, met verhoudingsgewijs minder vrouwelijke burgemeesters dan vrouwelijke schepenen en minder vrouwelijke schepenen dan vrouwelijke gemeenteraadsleden. We kunnen dus stellen dat de verplichting die voortvloeit uit de ordonnantie van 2018 (quasi)-pariteit invoert op het niveau van de schepenen. Voor de burgemeesters zijn we er nog niet om de voor de hand liggende redenen, met dezelfde bottleneck als gevolg... een bottleneck die de hersamenstellingen van 2022 enigszins breder heeft gemaakt.

ONTWIKKELING IN DE DRIE GEWESTEN

In dat opzicht is het interessant om de evolutie van de vrouwelijke verkozenen in de loop der jaren te bekijken en te vergelijken met de evolutie in Vlaanderen⁶ en Wallonië⁷ (vergeet niet dat in Wallonië op 7 september 2017 een decreet⁸ werd uitgevaardigd voor een "evenwichtige vertegenwoordiging" van vrouwen en mannen in de gemeente- en provinciecolleges in Wallonië⁹).

In de loop der jaren zien we steeds meer vrouwen in de lokale politiek, en hun aantal neemt in het algemeen toe. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen heeft cijfers verzameld¹⁰. Daaruit blijkt dat Brussel in vergelijking met de andere gewesten goed vooruitgegaan is op het vlak van gendergelijkheid.

Vrouwelijke gemeenteraadsleden

	1994	2000	2006	2012	2018
Vlaanderen	/	27,4% (1993/7276)	34,4% (2499/7268)	36,2% (2698/7464)	38,4% (2839/7398)
Wallonië	/	26,2% (1349/5148)	24% (1252/5214)	35,8% (1936/5406)	38,4% (2004/5215)
Brussel	/	36,9% (241/653)	40,4% (268/663)	42,5% (291/685)	47,34% (329/695)

Vrouwelijke schepenen

	1994	2000	2006	2012	2018
Vlaanderen	15,1% (235/1553)	20% (312/1566)	31,1% (552/1776)	33% (594/1800)	38,1% (602/1580)
Wallonië	10,3% (140/1362)	17,6% (200/1134)	27,8% (318/1145)	30% (339/1128)	38,6% (415/1075)
Brussel	23,1% (37/160)	31% (44/142)	37,8% (59/156)	39,5% (62/157)	41,14% (72/175)

Vrouwelijke burgemeesters

	1994	2000	2006	2012	2018
Vlaanderen	4,9% (15/308)	7,5% (23/308)	9,4% (29/308)	12,7% (39/308)	14,3% (43/300)
Wallonië	5% (13/262)	7,8% (19/262)	9,2% (24/262)	12,6% (33/262)	18,3% (48/262)
Brussel	10,5% (2/19)	15,8% (3/19)	15,8% (3/19)	5,3% (1/19)	5,3% (1/19)

6. Zie *Les résultats des élections communales du 14 octobre 2018 en Flandre, Courrier hebdomadaire du CRISP* 2018/31-32 (nr. 2396-2397)
7. Voor meer informatie over de situatie in Wallonië verwijzen wij naar *La présence équilibrée de femmes et d'hommes dans les collèges communaux et provinciaux de Wallonie, Courrier hebdomadaire du CRISP* 2020/16-17 (nr. 2461-2462)
8. Waals decreet van 7 september 2017 houdende wijziging van het Wetboek van de Plaatselijke Democratie en de Decentralisatie om een evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen te waarborgen binnen de Waalse gemeenten en provinciecolleges, *BS* 9 oktober 2017.
9. Meer in het algemeen is de toename van het aantal vrouwen te danken aan de ontwikkeling van de wetgeving, maar ook, volgens een CRISP-studie in 2019, aan (vrij vertaald) "enerzijds de zichtbaarheid die de politieke partijen aan vrouwen geven bij het opstellen van de lijsten met kandidaten en anderzijds in de keuze die de kiezers zelf maken bij het uitbrengen van hun stem". Zie *Les facteurs déterminants la proportion de femmes parmi les élus. L'exemple du scrutin local du 14 octobre 2018, Courrier hebdomadaire du CRISP* 2019/5-6 (nr. 2410-2411)
10. Onze cijfers voor 2018 wijken enigszins af van die van het instituut. Het Instituut heeft zich met name voor het aantal burgemeesters gebaseerd op de situatie bij de installatie van de colleges (1 burgemeester, d.w.z. +/- 5%), terwijl wij de gegevens hebben bijgewerkt tot maart 2022 (5 burgemeesters, d.w.z. +/- 25%). Voor de schepenen doet het aantal dat het Instituut in 2018 heeft weerhouden - 175 schepenen - vermoeden dat het Instituut alle leden van de colleges in deze categorie heeft opgeteld, dus ook de burgemeesters, wat het lagere percentage vrouwen in de categorie "vrouwelijke schepenen" zou verklaren in vergelijking met het percentage in onze berekeningen.

Observatory
The European Charter for
Equality of Women and Men in Local Life

www.charter-equality.eu
twitter.com/CEMR_Equality

Women in politics
The harsh reality of inequality

#Power2Her

Local & Regional
Europe

www.cemr.eu
twitter.com/ccreemr

In EUROPE
16% of mayors
are women
10 years ago, they were 13%...

Top 5 countries
% of mayors who are women

Iceland: 36%
Slovakia: 36%
Sweden: 33%
Netherlands: 28%
Norway: 28%

WOMEN IN NATIONAL PARLIAMENTS

	women	men	
Upper house	29%		2018
Lower house/ Unicameral	24%		2008
	29%		2018
	25%		2008

Top 5 countries

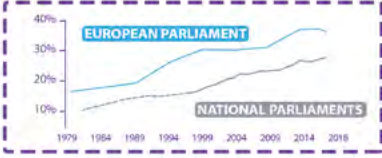
Sweden: 44%
Finland: 42%
Norway: 41%
France: 40%
Belgium: 39%

WOMEN MAYORS OF EU CAPITAL CITIES

Femke Halsema (AMSTERDAM NETHERLANDS)
Gabriela Firea (BUCHAREST ROMANIA)
Lydie Polfer (LUXEMBOURG LUXEMBOURG)
Manuela Carmena (MADRID SPAIN)
Anne Hidalgo (PARIS FRANCE)
Virginia Raggi (ROME ITALY)
Yordanka Fandukova (SOFIA BULGARIA)
Anna K. Jerlmayr (STOCKHOLM SWEDEN)

WOMEN IN THE EU

- 9 commissioners
- 36% in EU PARLIAMENT
- 3 heads of gov. in EU COUNCIL

31% of local councillors are women
10 years ago, they were 27%...

Top 10 countries
% of women in local councils

Iceland: 47%	France: 39%
Sweden: 43%	Norway: 39%
Ukraine: 42%	Latvia: 39%
Belgium: 39%	Slovakia: 34%
Finland: 39%	Denmark: 33%

% WOMEN in intermediary regional assemblies

32%	30%
-----	-----

TOP 3 EU COUNTRIES

France: 50%	France: 48%
Belgium: 40%	Sweden: 48%
Germany: 27%	Finland: 46%

QUOTAS
The French case

Following the 2008 departmental elections, only 13% of elected representatives were women. In 2018, the proportion of women rose to.....

50%

SDG 5 | Achieve gender equality and empower all women and girls

- 5.5 Ensure women's full and effective participation and equal opportunities for leadership at all levels of decision-making in political, economic and public life;
- 5.C Adopt and strengthen sound policies and enforceable legislation for the promotion of gender equality and the empowerment of all women and girls at all levels.

Will this gender gap stand the test of time?

At the current rate, it would take 107 years to close the gender gap.

For democracy's sake: Europe needs more women to run for election!

VOTE

Copyright CEMR, 2019

> Philippe DELVAUX, communicatiedienst van Brulocalis

ACHTER DE GEVEL VAN HET NIEUWE ADMINISTRATIEF CENTRUM VAN UKKEL

Een nieuwe aflevering in onze reeks rond de grote verhuizingen van de Brusselse administraties: na Etterbeek (lees ons artikel in [Nieuwsbrief 122](#)) en de GOB ([Nieuwsbrief 125](#)), en in afwachting van de Stad Brussel, zetten we deze keer Ukkel in de spotlights. De gemeente huldigt haar nieuwe gebouwen in langs de Stallestraat. We kregen een rondleiding van burgemeester Boris Dilliès, Jonathan Biermann, schepen bevoegd voor de gemeente-eigendommen, en Aron Misra, directeur Werken van de gemeente. Een des te ambitieuzer project omdat het meer is dan gewoon een gebouw neerplanten.

> Boris Dilliès, burgemeester van Ukkel

Waarom een nieuw administratief centrum neerzetten?

Boris Dilliès: “Het oude gemeentehuis werd ingehuldigd in 1883, toen Ukkel nog iets meer dan 10.000 inwoners telde. Vandaag tellen we 84.000 inwoners! In de loop der jaren zijn de noden veranderd en werden de gemeentediensten verspreid over negen locaties. Dat zorgde voor heel wat praktische problemen en er was weinig samenhang tussen de diensten of zelfs tussen de mandatarissen: ik had mijn bureau in het gemeentehuis, maar de schepenen zaten een beetje overal verspreid daar hun diensten zaten.

Sommige gebouwen hebben ook heel wat andere invullingen gekend: de Auguste Dansestraat was eerst een woonhuis voordat de politie er een plek kreeg. Zelf verhuisde de politie dan weer begin 2000 naar de Rodestraat, naar een voormalige gemeenteschool, om plaats te maken voor de dienst Financiën & Ontvangsten en de dienst Vreemdelingen, enz. Je kan je goed voorstellen wat

het is wanneer een dienst in een woning wordt gehuisvest. Hoe moeilijk werken is het niet en hoe moeilijk is de circulatie niet in een pand dat daar niet voor gemaakt is?

Onze gebouwen hadden allemaal een andere ouderdom, configuratie en staat. Hierdoor was de omgeving of waren de arbeidsomstandigheden niet allemaal dezelfde voor onze medewerkers. En natuurlijk waren onze gebouwen allemaal erg energieverslindend. We hebben even gedacht aan renoveren maar we hebben die piste om die redenen zeer snel verlaten.

Voor de lange termijn werd het dus dit nieuw administratief centrum. Om redenen van energiebesparing, goed beheer, betere arbeidsomstandigheden en een beter onthaal van het publiek, en ten slotte het streven naar meer efficiëntie.

*Mijn voorganger, Armand de Decker, heeft het dossier opgestart. In december 2014 heeft de gemeente **het pand** waarin we nu zitten, gekocht. Daar zat toen Fabricom in. We wilden eerst de kantoren vlak aan de overkant, maar ze waren te duur”.*

Jonathan Biermann: “Daarnaast hebben we ook alle **technische diensten** van ons bestuur ondergebracht in een nieuwbouw. Sinds januari zitten daar onze werkplaatsen en magazijnen voor de elektriciteit, loodgieterij, schrijnwerkerij en andere technische ruimten. Het is een **passief gebouw**.

*Tot slot is er vlakbij het nieuwe administratief centrum nog een **derde locatie** in ons gebouwenpark. De oude depots van de post doen nu dienst als **gemeentelijke depot**. Uiteindelijk hebben we nu in dezelfde wijk een driehoek met 3 soorten activiteiten: administratie, technische diensten en gemeentepots, allemaal op 50 meter van elkaar. Dat is ideaal”.*

> Jonathan Biermann, schepen bevoegd voor de gemeente-eigendommen

Wat gebeurt er met het oude gemeentehuis en de omgeving daar?

Boris Dilliès: “Het is een karakteristiek gebouw. We gaan het gebruiken om de uitstraling van de gemeente verder te vergroten. Het oude gemeentehuis blijft dus bestaan. Daar zullen in de toekomst huwelijken worden gesloten en recepties en plechtigheden worden gehouden. Het vredegericht krijgt hier ook een onderkomen. Dat gaat dus weg van het Sint-Pietersplein. Dat pand heeft wel wat belang voor de gemeente en het theater “Le Public” zal erin worden ondergebracht.

De omgeving zal er anders gaan uitzien. Zowel de omgeving waar we nu zitten als die waar we weg zijn. Sommige handelaars vreesden misschien dat de buurt langs het Jean Vander Elstplein achteruit zou gaan, maar ze mogen op hun twee oren slapen: de nieuwe bewoners en die enkele functies moeten het vertrek van de ambtenaren opvangen. We hebben ook geen te lange overgangperiode gewild,

waardoor een soort "niemandslaan" zou kunnen ontstaan.

De omgeving rond onze nieuwe locatie zal ook evolueren. We herinneren ons nog dat auto's hier vroeger Brussel binnenreden. Maar de wegen zijn ondertussen rustiger geworden. Het toeval wil dat het Raspailpark wordt heraangelegd, wat eveneens zal bijdragen tot de verfraaiing van de wijk en zijn ontwikkeling".

Waarom stond een extern bedrijf in voor de renovatie van het nieuwe centrum?

Boris Dilliès: "In het begin vroegen wij ons af aan wie wij moesten vragen om het administratief centrum te renoveren. **Onze dienst architectuur** was reeds druk bezig met **de bouw van het passief gebouw**, waarmee het zich van ontwerp tot oplevering heeft beziggehouden, en met de renovatie van de Merloschool en het kinderdagverblijf Chat. Er kon geen extra werk meer bij.

Het college **besloot daarom de renovatie van het nieuwe administratieve centrum toe te vertrouwen aan een extern architectenbureau**. Er werd een Europese overheidsopdracht uitgeschreven. We kregen 25 kandidaturen binnen. Deze zeer omslachtige procedure resulteerde dan ook pas eind december 2015, bijna een jaar na de aankoop, in een gunning".

Wat waren de voornaamste partijen die bij het nieuwe administratief centrum betrokken waren?

Boris Dilliès: "We zijn gefaseerd te werk gegaan. Hoe groot het ook lijkt, alles werd gecentraliseerd bij een **kleine cel**. Naargelang het onderwerp en de fase in het project kwamen daar telkens de desbetreffende

diensten bij. De heren Misra en Willeaume, architect bij de gemeente, hadden de leiding. Zij konden ook rekenen op de dienst facility management en kregen de hulp van de directeur van de gemeentegebouwen.

Jonathan Biermann: "En omdat de openbare aanbesteding heel wat tijd in beslag nam, hebben we met het consultingbureau Möbius ondertussen **nagedacht over onze bestuursorganisatie**. Daarbij werden alle relaties tussen diensten en contacten tussen de administratie en het publiek in kaart gebracht en werd het aantal bezoekers gemeten... Deze studie leverde ons heel wat informatie op... en werd verwerkt in onze behoefteanalyse voor de renovatie. Wij hebben vastgesteld dat er jaarlijks meer dan 160.000 fysieke contacten zijn tussen onze administratie en de burgers. Een groot deel daarvan vinden in een paar diensten plaats, zoals in de diensten bevolking en burgerlijke stand. Hiermee werd de basis gelegd voor een herziening van onze organisatie.

“ Alles werd gecentraliseerd bij een kleine cel. ”

De architecten hebben zich op deze analyse gebaseerd om te bepalen waar de diensten in het gebouw moesten ondergebracht worden. Onze coördinator en hoofd van de dienst facility management, de heer Misra, werkte nauw met hen samen en volgde de hele opdracht van begin tot einde op".

Aron Misra: "Bij de opmaak van de overheidsopdracht waren ook andere diensten betrokken, de milieudienst bijvoorbeeld, die ons hielp bij de keuze van materialen. Wij hebben ook een beroep gedaan op de deskundigheid van onze interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW) voor alle zaken rond comfort en veiligheid".

Jonathan Biermann: "De dienst facility management coördineerde de contacten met de andere administratieve diensten waartoe we op een bepaald moment onze toevlucht moesten zoeken: milieudienst, aankoopcentrale, juridische dienst, enz. De omvang van het project wordt het best gemeten wanneer wordt gespecificeerd dat er in totaal niet minder dan **veertig** overheidsopdrachten nodig waren".

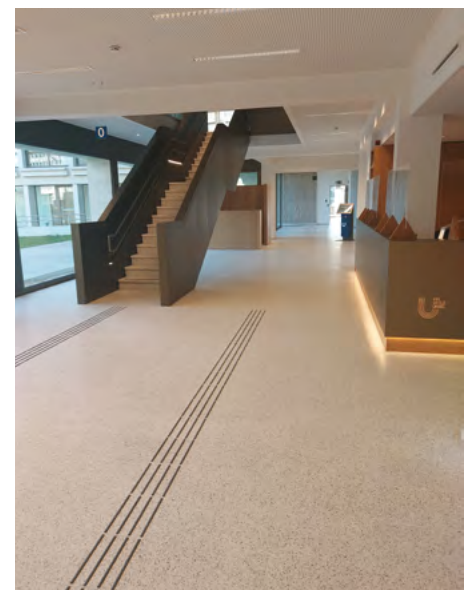
Kunt u iets meer vertellen over zijn kostprijs?

Boris Dilliès: "Het totale budget voor de hele operatie dekt niet alleen de kosten en investeringen voor het nieuwe gebouw.

Bij de aankoopprijs van het gebouw voor de administratie, een bedrag van 13.000.000 euro, moet er nog 5.000.000 euro bijgeteld worden voor de bouw van het **passief gebouw** voor de technische diensten en 24.000.000 euro voor voorzieningen en werken rond de energieprestatie van het administratief centrum, dat in totaal een oppervlakte heeft van meer dan 14.000 m², of zelfs 16.000 m² als je de parking meerekent¹. Het administratief centrum kost dus tussen 1.500 en 1.700 euro de vierkante meter.

De financiële kant van de zaak is weliswaar belangrijk, maar complex, want je moet rekening houden met alle uitgaven, maar ook met de gemaakte besparingen door bijvoorbeeld de synergieën die nu mogelijk zijn...

Het college heeft eerst een **businessplan** laten maken. Het wilde een goed zicht op het financiële kostenplaatje en de gemeentefinanciën vrijwaren. We hebben ook een hele reeks processen, onze IT-infrastructuur, opnieuw bekeken... Kortom, er zijn heel wat gerelateerde deelprojecten met extra kosten, maar die op lange termijn besparingen opleveren en de efficiëntie en de kwaliteit van de dienstverlening verbeteren. Het administratief centrum is veel meer dan gewoon een gebouw renoveren".

Hoe wordt het hele project financieel opgevangen?

Jonathan Biermann: "Het is een grote investering, maar ze schrikt ons niet af. Voor dit project hebben we een in wezen duurzame langetermijnvisie. De investeringen worden geleidelijk afgeschreven. Enerzijds wordt er bespaard op de extra energiekosten die we op onze oude locaties hadden. We sparen ook de huurprijs uit voor de gehuurde panden die we nu hebben opgezegd; dan hebben we ook de opbrengst van de verkoop van enkele andere

panden: een van onze diensten zat in een woonblok... We hebben die verkocht om er opnieuw woongelegenheden van te maken. Anderen zijn naar twee scholen gegaan, één naar het centrum voor sociale promotie... En de verkochte gebouwen zijn van kwaliteit en zullen nieuwe belastingbetalers en consumenten aantrekken, wat goed is voor de lokale economie".

“ We hebben een langetermijnvisie ontwikkeld ”

Waarom een zware renovatie?

Boris Dillière: "Toen we het nieuwe gebouw zijn komen bekijken, toen de vorige bewoners net vertrokken waren, dachten we er eerst aan om het gewoon wat op te frissen. Praktisch en financieel was dat de beste oplossing. Laten we niet vergeten dat wij een administratie zijn en dus als structuur blijven voortbestaan. Daarom hebben wij de tijd genomen om na te denken over de noodzakelijke werken, om het gebouw op lange termijn functioneel te houden.

We hebben als overheid ook een voorbeeldfunctie en wilden daarom ook inzetten op een grondige renovatie van een gebouw met een bepaalde architecturale waarde.

Wij hebben de oorspronkelijke elementen bewaard en na de renovatie, een gevelrenovatie, vervanging van ramen, enz. zagen we dat het een heel mooi pand is. Heel wat mensen denken er nu, na de renovatie, net hetzelfde over. Daarvoor niet. Het gebouw moet functioneel zijn, maar als het ook nog in de smaak valt...".

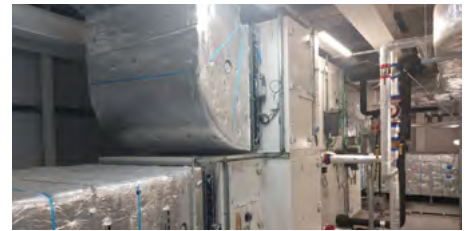
Aron Misra: "Het is een heel mooi gebouw dat ontworpen werd door een goed architectenbureau in de jaren 1970. Maar het was op het vlak van energie ook een regelrechte zeef. We hebben het daarom volledig verbouwd. Met respect voor het erfgoed, maar met alle hedendaagse technieken om het gebouw energiezuiniger te maken. In vergelijking met een afbraak-heropbouw blijven de geïnvesteerde bedragen redelijk en kunnen we, zonder te kunnen beweren dat het om een passief gebouw gaat, een verbazingwekkende energiewinst boeken: vandaag heeft dit gebouw nog maar 25% van zijn vroegere energieverbruik nodig! Wij zijn van 370 naar 90 kilowattuur per jaar en per vierkante meter gegaan.

Wij zijn er trouwens trots op dat wij het be.exemplary label hebben gekregen".

Het label is trouwens niet de enige ondersteuning...

Jonathan Biermann: "Dankzij de voorbeeldfunctie van het project hebben wij vier belangrijke subsidies gekregen: een eerste in het kader van de Europese EFRO-oproep en drie andere subsidies voor energiebesparing. Sibelga heeft ons twee subsidies toegekend: één ter ondersteuning van energiebesparende investeringen en in het kader van de Solar Click projectoproep en de andere voor het plaatsen van fotovoltaïsche panelen op het dak. Tenslotte heeft Vivaqua ons geholpen om een concept in de praktijk te brengen dat tot dan toe alleen als theoretisch model bestond: een riothermisch systeem".

Op www.brulocalis.brussels vind je de EFRO-subsidiefiches terug, Voor het Solar Click-programma: <https://solarclick.be/nl/>.

Wat is riothermie?

Jonathan Biermann: "Verwant aan geothermische energie, haalt de riothermie energie uit het rioolwater. Het administratieve centrum bevindt zich in de vallei van de Ukkelbeek, boven de riolering in de Stallestraat, die het afvalwater van alle omliggende gebieden opvangt. Er is dus een groot debiet. En het hele jaar door is de temperatuur constant, rond de 14°. Het is een onuitputtelijke bron die kan worden teruggewonnen met een warmte-wisselaar. Hierdoor kunnen we in de winter onze gebouwen verwarmen en ze in de zomer afkoelen, zonder energie-verslindende airconditioning. De riothermie is goed voor ongeveer 20 tot 25% van ons energieverbruik voor onze 14.000 m². Hierdoor ligt onze CO2-uitstoot per jaar 60 ton lager".

ZIE OOK

Het interview met Vivaqua in Nieuwsbrief 124 Riothermie uitgelegd op de website van Vivaqua: <https://www.vivaqua.be/nl/onze-activiteiten/riolering/riothermie/>

BE.EXEMPLARY

be.exemplary is een projectoproep van het gewest om voorbeeldige bouw- en renovatieprojecten te stimuleren en belonen in termen van duurzame stedelijke ontwikkeling.

be.exemplary heeft ook nog andere gemeentelijke projecten ondersteund. Bijvoorbeeld het Optima-project, laureaat in 2018, voor de bouw van een Nederlandstalige basisschool (De Kriek), de uitbreiding van een Franstalige basisschool (Ecole 10) en de uitbreiding van een sportgebouw. In het complex komen ook lokalen voor de vereniging OCS, evenals openbare en gemeenschappelijke buitenruimtes. Het Optima-project moet in juli van dit jaar landen, op tijd voor de start van het schooljaar 2022-2023.

Na de recente lancering van Renolab is er momenteel geen nieuwe editie van be.exemplary gepland.

- Op www.brulocalis.brussels vind je de subsidiefiches van [be.exemplary](#) ([Brusselse voorbeeldgebouwen](#)) en [Renolab](#) terug.

Hoeveel ambtenaren zullen er op de verschillende locaties werken?

Boris Dilliès: "Het nieuwe administratief centrum telt een 470-tal werkplekken, voornamelijk voor bedienden.

De site voor openbare netheid en het operationele centrum Stalle tellen in totaal ongeveer 180 werknemers, de meesten van hen arbeiders.

De 300 OCMW-medewerkers van het OCMW blijven op hun huidige locatie langs de Alsembergsesteenweg 860. Ze zitten daar sinds net voor de herstructurering van onze diensten. Op een bepaald moment vroegen we ons af of we ze ook moesten meenemen in de grote verhuisoperatie, maar we hebben uiteindelijk beslist van niet. Het project was zo al zwaar genoeg".

Er komt ook een ruimte voor samenwerking met de privésector.

Jonathan Biermann: "Een bijzonderheid van ons nieuw centrum is een ruimte van 250 m² voor innovatieve start-ups die rond stedenbouw, mobiliteit, burgerlijke stand, burgerparticipatie, enz. werken. Het is de bedoeling synergieën tot stand te brengen tussen de gemeentediensten en de start-ups in het centrum om zo hun ontwikkeling te bespoedigen. Maar ook om een aantal innovaties door te kunnen voeren in de dienstverlening aan de burgers. Het is een win-win".

Ik kan me voorstellen dat een verhuizing regelen een hele klus is...

Boris Dilliès: "Dat is inderdaad zo. Voor de continuïteit van de dienstverlening is de verhuizing telkens in het weekend van maart gefaseerd uitgevoerd. Als een dienst aan de beurt was, dan worden de dozen op vrijdag-

ochtend gesloten, worden ze tijdens het weekend verhuisd en kunnen de mensen hun spullen op maandag terugvinden in het nieuwe gebouw, op hun verdiep. Zij kunnen zich vervolgens installeren terwijl de IT-dienst, die hier buitengewoon goed werk verricht, hen binnen twee dagen op het netwerk aansluit.

Bij elke fase zijn ongeveer 80 mensen betrokken. Voorrang wordt gegeven aan de diensten zonder publiekswerking. De locatie van de diensten werd bepaald naar aanleiding van de studie waarvan sprake. Op de bovenste verdiepingen, diensten zonder contact met het publiek. En hoe dichterbij het gelijkvloers, hoe meer contact de ambtenaren hebben met de bevolking. Op het gelijkvloers bevindt zich de

“ Wij hebben ons afgevraagd hoe een administratie zich verder moet ontwikkelen ”

dienst bevolking-burgerlijke stand, die als een van de laatsten verhuisd werd.

Om alles zo soepel mogelijk te laten verlopen, hebben we intern veel gecommuniceerd, vooral over de fasering. Je moest veel uitleg geven, voorstellen, sommige medewerkers geruststellen, logistieke problemen wegnemen..."

Et hoe communiceer je naar de bevolking?

Boris Dilliès: "Dat is ook een hele organisatie. We hebben ons hele communicatiearsenaal ingezet, zowel het traditionele met het gemeentelijk infoblad als de sociale media

(Facebook, Twitter, Instagram) en natuurlijk onze (nieuwe) website.

Maar we hebben ook via andere kanalen gecommuniceerd, zoals via een aangepaste elektronische handtekening of door een informatiekadertje te plaatsen op onze officiële correspondentie.

Behalve de verhuizing is een van de grote wijzigingen waarop wij in onze communicatie de nadruk leggen **onze gewijzigde telefoonnummers**. In de loop van de tijd kregen we steeds meer telefoonlijnen. Daardoor vormden de nummers geen coherent geheel meer. Daarom hebben wij een pakket van 1.200 nieuwe nummers gekocht. Tijdens elke verhuisfase hebben wij deze nummers opnieuw aan de diensten toegewezen. Die moeten dus ook aan de bevolking gecommuniceerd worden... ook al blijven de oude nummers nog een paar maanden actief.

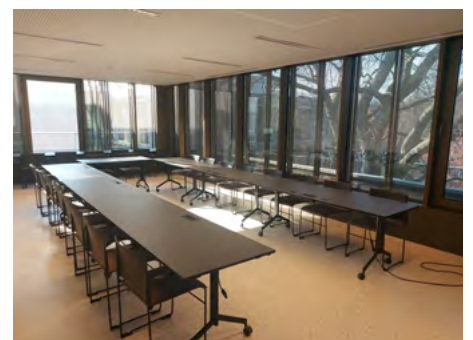
En we moeten ervoor zorgen dat deze nummers ook correct staan op de correspondentie, in de interne gidsen, op de website, in de e-mailhandtekening..."

U had het over een project dat veel verder gaat dan het administratief centrum. Welke veranderingen zijn er nog meer?

Aron Misra: "Wij hebben ons afgevraagd hoe een administratie zich verder moet ontwikkelen, van haar behoeften tot haar relatie met de bevolking. Uitgangspunt was dus deze behoefteanalyse en de vragen van de bevolking. Op basis daarvan hebben wij getracht de onontbeerlijke verbeteringen aan te brengen in de kwaliteit van de dienstverlening en de werkomgeving.

Wij hebben de bouw dan ook aangegrepen om andere zaken, die hun weerslag hebben buiten onze gebouwen, opnieuw te bekijken. Het is een kwestie van kansen. Wij wilden verder gaan dan alleen de renovatie en ook andere aspecten van onze werking erbij betrekken.

We beseften dat we niet minder dan drie IT-diensten in de gemeente hadden: één voor de administratie, één voor het schoolnetwerk

en één voor het OCMW. We hebben ze gerationaliseerd. Het netwerk van de administratie en dat van de scholen werden vanaf 2018 geleidelijk samengevoegd. Dat proces is nu achter de rug. Het OCMW heeft echter nog steeds zijn eigen netwerk. Wij hebben op onze site **twee datacentra** gebouwd, waarvan het tweede als back-up dient bij een probleem met het eerste. Om het plaatje compleet te maken hebben wij ook een nieuw **intranet** voor het personeel en een nieuwe website voor de bevolking”.

> Meer info

Lees in dit nummer ons artikel over de nieuwe website van Ukkel

En jullie denken ook na over het nieuwe werken door het thuiswerk of de afstandsvergaderingen.

Boris Dilliès: “De voorbije twee jaar hebben we allemaal een andere manier van werken leren kennen. Sommigen zijn er goed mee omgegaan, anderen minder. Sommigen zijn een beetje ontregeld nu ze terug naar het werk moeten komen.

Maar deze pandemie heeft ons in ieder geval de **gelegenheid gegeven om werkwijzen uit te proberen** die we anders niet zo snel, zo massaal zouden hebben ingevoerd of waarvoor we niet zo openstonden. In die zin is het een kans. Wij hebben met onze eigen ogen kunnen zien dat telewerken werkt, dat de instrumenten en de medewerkers zich aanpassen.

Onze verhuizing komt op het juiste moment, want ze valt samen met de geleidelijke terugkeer naar de werkplek. Ik durf dan ook te wedden dat deze nieuwe omgeving, deze verandering, een positief effect zal hebben, vooral voor degenen die huiverig stonden tegenover een terugkeer, en vooral om een beter ontworpen plaats te kunnen innemen”.

Jonathan Biermann: “In onze job, zowel de politici als de ambtenaren, wordt er veel vergaderd. Ook hier heeft de pandemie ons geleerd hoe we de tools voor **videoconferenties** moeten gebruiken. Dit soort ontwikkelingen zal de crisis overleven, omdat we alles meten wat ze brengen. Onze vergaderingen zullen voortaan zowel ter plaatse als van op afstand gebeuren.

We hebben ons allemaal gerealiseerd dat sommige vergaderingen efficiënter kunnen worden afgehandeld in 15 minuten per videoconferentie, terwijl andere vergaderingen beter fysiek plaatsvinden. De terughoudendheid tegenover deze tools en die manier van werken of het gebrek aan kennis zijn nu weg”.

Boris Dilliès: “We hebben de inrichting van onze **vergaderzalen** en de **raadszaal** daarop afgestemd. De gemeenteraden worden ook live uitgezonden voor wie de vergadering op afstand wil volgen.

Ik heb ook geijverd dat het nieuwe administratief centrum voldoende vergaderzalen zou hebben. Voorheen hadden we niet genoeg aparte ruimtes en

was het soms duwen en trekken om een beschikbare zaal te kunnen bemachtigen.

Toen we de plannen van het nieuwe administratief centrum aan het opmaken waren, hadden wij overigens wel al het idee om **telewerken** in te voeren. Dit is ook de reden waarom wij onze tools en onze IT-architectuur daarop hebben voorzien. Wij moeten nu uitzoeken welke functies voor telewerk in aanmerking komen en in welke mate. Zodra het kader vastligt, zullen wij de ambtenaren de mogelijkheid tot thuiswerk kunnen aanbieden”.

Gaat de werkplek veranderen?

Boris Dilliès: “Momenteel behoudt elke ambtenaar zijn vaste werkplek. We zullen waarschijnlijk evolueren, maar in fasen, te beginnen met **clean desk**. Misschien komen we dan tot de **flexplek**. Maar we hebben toch van deze verhuizing gebruik kunnen maken om andere manieren van werken in te voeren”.

Of meer engagement voor het milieu?

Jonathan Biermann: “Ja, wij gaan van 350 printers, bijna één per medewerker, naar één **printer per verdiep** van ongeveer 40 medewerkers, zodat er nu alleen nog maar wordt geprint als het echt nodig is. Dit systeem vereenvoudigt ook het beheer van de verbruiksgoederen, dat gebukt ging onder het aantal modellen dat in omloop was. Dit is een kleine revolutie, want niet iedereen is klaar voor deze manier van werken.

Hetzelfde geldt voor het afvalbeheer: terwijl we vroeger in de kantoren bijna 800 vuilnisbakken hadden voor 400 personeelsleden, zal elke **werkplek morgen slechts beschikken over een set sorteerbakken**. Gedaan met ieder zijn eigen vuilnisbak.

Dit alles draagt bij tot nieuwe werkmethoden, maar ook tot een verhoogd welzijn op het werk, en voor het ogenblik zijn de reacties vrij positief”.

En tenslotte, nog iets over de verschillende openingen?

Boris Dilliès: “Naast een **klassieke opening**, met de gebruikelijke plechtigheden en de aanwezigheid van officiële instanties van verschillende bestuursniveaus, willen wij ook een **evenement voor het personeel** houden. Vooral nu we uit de lockdown komen, is het des te belangrijker de werkplek aan hen voor te stellen, zodat zij zich de werkplek eigen kunnen maken. Vroeger organiseerde de gemeente ieder jaar een personeelsfeest, “de wensen van het personeel”. We willen dat terug. Het personeel moet zich hier thuis voelen.

Tenslotte willen we ook iets organiseren voor **onze burgers**. We moeten nog nadenken over wat juist, maar we voelen dat de bevolking belangstelling heeft voor het gebouw en voor de energiebesparing die het zal opleveren...”

> Philippe DELVAUX, communicatiedienst van Brulocalis

UKKEL HEEFT EEN NIEUWE WEBSITE

Niet alleen is Ukkel "gewoon" verhuisd, het gemeentebestuur heeft in januari ook een nieuwe website gelanceerd. Wij hebben gesproken met de hoofdrolspelers van het webproject, Yamina Daoud, verantwoordelijke externe communicatie, en Ugo Dammans, IT-verantwoordelijke..

Maakt deze nieuwe site deel uit van een groter geheel?

Yamina Daoud: "Een volledig nieuwe website is een apart project, maar maakt deel uit van de veel bredere modernisering van de administratie. De verhuizing naar het nieuwe administratieve centrum is daarvan het grootste en meest zichtbare onderdeel".

Is het niet moeilijk om een website van top tot teen te herzien wanneer de hele administratie aan het verhuizen is?

Yamina Daoud: "Als corona ons kopbrekens heeft bezorgd, dan heeft de verhuizing dat veel minder gedaan. We konden de verhuis inplannen en dus kon geanticipeerd worden. Je moet je gewoon organiseren en prioriteiten stellen voor bepaalde projecten. En uiteindelijk konden we de nieuwe site lanceren net voor de eerste fase van de verhuizing van de administratie. Nu moeten wij de inhoud nog aanpassen, al was het maar omdat de diensten nu een ander adres en telefoonnummer hebben".

Hoeveel tijd heb je nodig gehad om de nieuwe site te maken?

Ugo Dammans: "Met onze duizend pagina's, in het Frans en het Nederlands, brengt dit soort projecten heel wat werk met zich mee. Het heeft ons ongeveer twee jaar gekost, te beginnen met de behoefteanalyse, de vertaling naar een nieuwe structuur, de validatie van de inhoud, de uitleg aan de verschillende diensten, het herschrijven van de artikelen, het zoeken naar beelden, en alle ontwikkeling en migratie van de content.

Daarom hebben wij de teksten grondig herschreven om de natuurlijke verwijzingen van wat wij publiceren te optimaliseren. Wij hebben de hulp ingeroepen van een externe copywriter die het gewoon is om voor websites te schrijven".

Yamina Daoud: "De relatief lange vertraging is ook te wijten aan het feit dat we eind 2019 met het project zijn gestart en in maart 2020 corona is uitgebroken, wat ons in ieder geval in het begin een beetje vertraging heeft opgeleverd. Net als bij iedereen was het tijdens de lockdown moeilijk werken en liepen de plannen wat vertraging op.

Wij hebben de site voornamelijk met eigen middelen ontwikkeld, maar hebben toch een beroep gedaan op een of andere externe dienstverlener, vooral voor het technische gedeelte. We bleven wel aan het stuur om alles te valideren. Een groot deel van het werk werd intern gedaan, met name de veranderingen in de structuur, het zoeken naar beeldmateriaal, enz.

Ook al moesten vele diensten op een bepaald moment een bijdrage leveren, het project werd hoofdzakelijk gedragen door onze dienst externe communicatie en onze IT-dienst, d.w.z. door een team van zes mensen, waarvan er twee zich meer met de technische aspecten bezighielden en twee - onze "webmasters" - instonden voor de ontwikkeling, terwijl onze communicatiemedewerker en onze community manager voor de content instonden (schrijven en teksten valideren)".

In wat verschilt de nieuwe site vooral van de vorige?

Ugo Dammans: "Voorheen functioneerde onze site volgens een silo-logica: de structuur

was uitgetekend op die van de diensten. Zo moest de bezoeker naar informatie zoeken. Wij hebben het uitgangspunt omgedraaid en zijn uitgegaan van de gebruikerservaring en hebben de structuur daarop afgestemd. Wij proberen beter in te spelen op de behoeften van de burger, dus denken wij na over de manier waarop hij of zij informatie opzoekt. Om een voorbeeld te geven: tot nu toe stonden de jeugdactiviteiten en de activiteiten met betrekking tot het jonge kind apart, omdat ze onder de verantwoordelijkheid van twee verschillende diensten vielen. Nu staat alles bij elkaar omdat deze opsplitsing niet logisch was vanuit het standpunt van onze bezoekers".

Yamina Daoud: "In tegenstelling tot wat men zou kunnen denken, gingen de diensten vrij snel akkoord met deze verandering. Wij hebben goed geargumenteed en uitgelegd, en vanaf het moment dat wij, als openbare dienst, ons in de plaats zetten van de burger aan wiens verwachtingen wij voldoen, hebben wij geen problemen ondervonden".

Zijn er nieuwe functies bijgekomen?

Ugo Dammans: "Ik noem er twee: enerzijds wordt de site "responsive", d.w.z. dat hij zich aanpast aan de communicatiemiddelen waarmee hij wordt bezocht, bijvoorbeeld gsm's of tablets. Ten tweede proberen we het anysurfer label te verkrijgen. Dit label garandeert dat de site is aangepast aan gebruikers met een visuele handicap. De gemeente heeft dit label vanaf het begin willen verkrijgen. De procedure loopt.

Voor het overige hebben wij ons vooral toegelegd op het aantrekkelijker en beter gestructureerd maken van de site en op het zo toegankelijk mogelijk maken van de informatie voor de burger.

Tot slot zijn we technisch van CMS¹ veranderd en hebben we Plone vervangen door Drupal, dat veel efficiënter is en veel meer beheeropties biedt. We wilden echt naar een CMS gaan dat levensvatbaar leek op lange termijn en dat verder kan mee evolueren".

> Meer info

Maak zelf kennis met de nieuwe website van Ukkel: www.ukkel.be

1. Content Manager System.

> Philippe DELVAUX, communicatiedienst van Brulocalis

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN VERNIEUWT ZIJN WEBSITE

Eind maart lanceerde Brussel Plaatselijke Besturen (BPB) zijn gloednieuwe website. De site is het resultaat van jarenlang denkwerk en vele inspanningen. Meteen ook de gelegenheid om met Rochdi Khabazi te spreken, directeur-generaal van BPB, over de rol van BPB en zijn communicatie.

> Rochdi Khabazi, directeur-generaal van BPB

Hoe is Brussel Plaatselijke Besturen de laatste jaren geëvolueerd?

Rochdi Khabazi: "We wilden de **positionering** van BPB tegen het licht houden en dus ook de communicatie, de website in het bijzonder. Wij hebben onze kerntaken, zoals het toezicht, wat voor BPB onze hoofdtaak is, beter uit de verf laten komen. Wij hebben onze kernactiviteiten ondergebracht onder de blokken "toezicht", "financiering" en "organisatie". En aangezien BPB veel wetteksten voorbereidt die gevolgen hebben voor de gemeenten, bevat een speciaal gedeelte van de site de volledige regelgeving en de fundamentele basisteksten, zoals de nieuwe gemeentewet. Tenslotte mogen we niet vergeten dat de BPB verkiezingen organiseert in Brussel, wat zal leiden tot een verdere ad hoc ontwikkeling.

Wij hebben immers vastgesteld dat het publiek, zowel bij de lokale besturen als in de wetenschappelijke wereld, vaak niet wist dat voor veel zaken de meest authentieke bron bij ons te vinden was. Wij moesten ons dus herpositioneren en zorgen voor een betere zichtbaarheid en ook, maar de opdracht zat intern, het werk van ons personeel beter naar waarde schatten.

*Wij hebben heel wat informatie en gegevens verzameld en hebben daarom heel wat **denkwerk** verricht. En dus willen wij binnen vijf jaar de **kwaliteit** van de informatie of de gegevens - en ik maak hier met opzet het onderscheid - aanzienlijk **verbeteren**, juist via deze site.*

*Ons land, en vooral het gewest, is zo klein dat we nooit meerdere aanspreekpunten voor hetzelfde onderwerp mogen hebben. Wij zijn dus de **voornaamste referentie** voor de lokale besturen ... en hebben bijgevolg de plicht hun quasi unieke informatie aan te bieden die onze doelgroepen elders niet zullen vinden. Dit is echt belangrijk, en een probleem dat des te meer aan de orde komt wanneer we ons met **legislatieve problemen** bezighouden. Als een gemeentesecretaris bijvoorbeeld een bepaalde situatie zou willen vergelijken met die in Vlaanderen of Wallonië, zou het te veel tijd kosten om de informatie in de andere twee gewesten op te zoeken, terwijl dit soort onderzoek deel kan uitmaken van onze opdracht als openbare dienst. Hetzelfde geldt voor vergelijkingen tussen Brusselse gemeenten.*

*Het concurrentievoordeel dat wij hebben, is dat wij de **wettelijke bewaarder zijn van een groot deel van de gegevens van de 19 gemeenten**, en dat wij dus de enigen zijn die deze gegevens op zo'n nauwkeurige en volledige wijze ter beschikking hebben. Dit is uiteraard het geval voor het **budgettaire**¹, de rekeningen en het **personeel** van*

“ *Wij zijn de voornaamste referentie voor de lokale besturen en hebben de plicht unieke informatie aan te bieden* ”

de lokale besturen. Wij kunnen deze authentieke gegevens en bronnen zelf gebruiken of ze ter beschikking stellen van andere onderzoekers.

*De uitdaging is nu niet om gegevens te verzamelen - die hebben we al - maar om ze te **gebruiken** ... en om ze voortdurend **up-to-date** te houden. Want iedereen die ooit een site heeft beheerd, weet maar al te goed hoeveel moeite het kost om informatie te controleren en up-to-date te houden. Bij de migratie hebben wij hier veel werk in gestoken en dat zullen wij ook nog blijven doen.*

*Wij **willen** onze partners dan ook betrouwbare gegevens ter beschikking kunnen stellen, of het nu gaat om fiscaliteit, financiële draagkracht, studies voor de aanpak van de coronacrisis, enz. en hen ook ruwe cijfers of geconsolideerde gegevens of statistieken of de analyse daarvan aanreiken.*

*Dan is er ook nog het **advies** dat onze diensten kunnen geven. Wij geven advies over wetgeving, het werkingskader van de lokale besturen of andere soms zo complexe zaken als het reglement betreffende de gemeentelijke boekhouding of zo gevoelige kwesties als de regels rond de decumul. Ik droom er ook van een nieuwe gemeentewet artikel voor artikel met commentaar te kunnen voorzien, zodat wij alle adviezen die wij hierover geven, goed kunnen benutten. Wij willen een groot deel van deze kwaliteitsvolle informatie die door onze diensten wordt voortgebracht, ter beschikking stellen van het publiek, bijvoorbeeld via de portaalsite.*

1. Tegelijk met het streven om de gegevens over de gemeentebegrotingen beter voor het voetlicht te brengen, wordt erop gewezen dat het gewest in 2020 "de begroting voor iedereen" heeft gelanceerd, een project voor meer transparantie in de gewestelijke overheidsfinanciën en voor leesbaardere begrotingen voor het brede publiek. Het betreft een interactieve website: <https://budget.brussels>
2. De Europese verordening over de Single Digital Gateway verplicht het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om vóór 12 december 2020 informatie over de administratieve procedures op het Europese portaal te plaatsen. Tot op heden bestaat er geen samenhangende en gecoördineerde webstrategie voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Elke instelling beschikt over een eigen website en een eigen strategie. Bovendien zijn verschillende portaalsites technisch achterhaald, zoals be.brussels. We krijgen dus de kans om het gewestelijke webimago en de kwaliteit van de informatie voor de gebruikers te verbeteren, zodat op termijn alle administratieve procedures online toegankelijk zijn via een centraal platform. In het eerste kwartaal van 2021 zal easy.brussels duidelijke aanbevelingen voorstellen die gebaseerd zijn op een grondige analyse van de situatie in Brussel en die in de buurlanden. Om easy.brussels bij deze opdracht te ondersteunen werd een taskforce opgericht die bestaat uit het CIBG, de directie Communicatie (Dircom) en de directie ITCoördinatie (IT-CO) van de GOB. Aan alle betrokken overheidsinstellingen werd ook gevraagd een SPOC voor dit project aan te stellen.

Onze adviezen toegankelijk maken is des te belangrijker. Het lokale overheidspersoneel wordt steeds ouder en moet vaker vervangen worden. Meer dan vroeger is er een groter personeelsverloop. Als de overdracht niet binnen de gemeente gebeurt, dan is het fundamenteel dat het personeel de informatie bij ons kan vinden”.

Is dat al concreet of zit het nog in de fase van de wensdroom? Hoe past informatie-uitwisseling in de waarden van BPB?

Rochdi Khabazi: “Het zal nog enkele jaren duren vooraleer bijna alles online zal staan wat binnen BPB geproduceerd wordt. En toch is er heel wat materiaal: technische nota's, interpretaties van nieuwe situaties of de gegeven adviezen in de tientallen dagelijkse telefoongesprekken met de lokale besturen, die verder niet benut worden in een “adviezen-catalogus”.

Het is evenwel vooral een zaak van **transparantie**, een waarde die wij nog meer in onze cultuur moeten doorvoeren. Er moet bij ons

voortaan de reflex zijn om ons telkens af te vragen welke informatie die wij verwerken van nut kan zijn voor de buitenwereld. Deze cultuur van transparantie en vertrouwen ten aanzien van onze gesprekspartners, onze medeburgers en kiezers, is echt van essentieel belang: de gegevens die wij krijgen, de adviezen die wij geven, worden betaald door de gemeenschap, die er zoveel mogelijk voor terug moet krijgen”.

Wat gaat u daarvoor doen?

Rochdi Khabazi: “Momenteel is de informatie op de site van BPB wat **asymmetrisch**: er staat veel informatie op over overheidsopdrachten of de sectorale overeenkomsten op het niveau van het Comité C voor het gemeentepersoneel, terwijl andere zaken minder aan bod komen. De kwaliteit van alle verstrekte informatie verbeteren zal tijd kosten, maar wij werken aan een beleid: **communicatie moet doorheen de hele organisatie verweven zijn!** We gaan daar waar onze informatie momenteel wat zwakker is prioritair aanpakken. De communicatie is een hot topic. Wij hebben een stuurgroep in het leven

EEN ENQUÊTE OVER DE MATURITEIT VAN DE GEGEVENS

De manier waarop de besturen van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel de gegevens gebruiken waarover ze beschikken, is onderling erg verschillend op het vlak van de procedures en technologie die ze aanwenden voor het dagelijkse werk zoals dossierbeheer, statistische modellen, ... Gevolg: een zeer groot verschil in de kwaliteit van de gegevens, waardoor het hergebruik ervan niet vanzelfsprekend is.

Eind 2020 heeft het Digital Transformation Office, de transversale, ondersteunende directie voor een vereenvoudigde, transparante en vlotte werking, bij elk bestuur een enquête afgenomen om na te gaan hoe matuur hun gegevens zijn en welke eventuele werkpunten er bestaan.

Op termijn zal deze evaluatie uitmonden in gerichte actieplannen die oplossingen bevatten om de gegevenskwaliteit binnen de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel op te krikken en bijgevolg het hergebruik mogelijk te maken voor burgers, partners en ondernemingen van het Gewest.

DE WEBSTRATEGIE VAN HET GEWEST

Er zijn meer dan 200 gewestelijke websites. Het is de bedoeling dit aantal drastisch te verminderen tot maximaal 10 portaalsites.

In de zomer van 2020 dacht Brussel ConnectIT na over hoe een leemte - het gebrek aan een samenhangend webbeleid voor het Gewest - kon worden aangevuld. De webcommunicatie van het Gewest (websites, sociale media, de portaalsite be.brussels,...) is immers onvoldoende gecoördineerd. Er bestaat geen toezichthoudende instantie om ervoor te zorgen dat de ontwikkelingen eenvormig verlopen.

Voor een aantal aspecten doet het webimago van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijgevolg enigszins onder voor de goede naam van het Vlaams en Waals Gewest:

in opbouw van de informatie en visueel zijn de websites van de Brusselse overheden erg uiteenlopend en vooralsnog beschikt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet over een informaticatool die een automatische gegevensuitwisseling van administratieve gegevens mogelijk maakt, zelfs al legt de Single Digital Gateway-verordening dit op. Deze verordening voert het Europese beleid m.b.t. de digitale interne markt uit.

Om deze situatie te verhelpen bereidt het agentschap easy.brussels in nauwe samenwerking met de besturen van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel, het CIBG en de anderen regionale besturen een nieuw gewestelijk webbeleid voor, met aandacht voor goed bestuur, het budget, de human resources, enzovoort.

Zodra dit beleid zijn beslag krijgt, zal een samenhangende digitale omgeving ten dienste staan van de burgers, partners en ondernemingen van het Gewest. Er zal rekening worden gehouden met hun behoeften en die van de besturen. De kick-off vond op 25 maart plaats.

- Zie [het jaarverslag van de GOB](#)
- Zie [het plan Easy Way](#), uitdaging 1: de informatie verbeteren en interactie met de gebruikers - opdracht 03: een gewestelijke webstrategie invoeren²

geroepen, onder leiding van onze communicatiedienst. Doel is de communicatie beter te integreren in de teams en beter te structureren: externe publicaties, interne communicatie, organisatie van evenementen, agendabeheer, enz. Het heeft echter geen zin alles tegelijk aan te pakken. We maken een planning op per doelstelling en werken geleidelijk aan meer communicatie binnen de teams”.

Is de nieuwe site van BPB niet de eerste in een rij nieuwe websites die de regering voor het gewest wil?

Rochdi Khabazi: “In het gewest vind je een groot aantal instellingen en organisaties. Daarom wilde minister Clerfayt één portaalsite. Hij beseft hoezeer het voor de burger moeilijk is om de weg nog te vinden en wil dus klaarheid in alle gewestelijke websites en wil ze bundelen.

Dit beleid is nog steeds van kracht, maar is van weinig belang voor BPB... aangezien de burger voor ons geen prioritaire doelgroep is. Wij hangen zeker af van een bepaald kader, maar wij hebben wel een zekere mate van autonomie om onze eigen sites te ontwikkelen.

Dit belet de lokale besturen niet om samen te werken met een groot aantal gewestelijke partners, waaronder Urban, Brussel Fiscaliteit, de toezichthoudende overheid, Brussel Mobiliteit, enz. over steeds complexere kwesties. Ook voor hen moeten we klaarheid hebben in de regionale sites en moeten we derhalve werken aan onze zichtbaarheid”.

Volgen al uw tools deze veranderende relatie met de gemeenten? Komt er bijvoorbeeld een extranet of andere tool waar documenten gedeeld kunnen worden of waar samen aan gewerkt kan worden, komt er bijvoorbeeld een bibliotheek met documenten...?

Rochdi Khabazi: “De relatie van BPB met de lokale besturen evolueert naar één van **advies en co-constructie** in plaats van een louter toezicht dat beperkt blijft tot een eenvoudige controle a posteriori. Het is dan ook belangrijk dat wij tools hebben voor samenwerking. Wij zullen hiervoor dan ook geleidelijk **platforms** ontwikkelen. We beginnen met het uittesten van een Sharepoint-platform voor gelijke-kansenprojecten. Deze keuze is niet zonder betekenis omdat gendergelateerde zaken of zaken rond handicap, racisme of alleenstaande ouders typisch om netwerkvorming vragen. Met deze tool kan men documenten, goede praktijken, enz. uitwisselen.

Maar uw vraag gaat ook over de **mogelijkheid om toegang te krijgen tot gegevens van BPB**, zoals de archieven van begrotingen, wetgevingsbesluiten, belastinggegevens en personeelsgegevens. Op langere termijn is het

“Eerder naar een adviesrelatie dan voogdij”

de bedoeling om databanken te hebben waartoe lokale besturen specifiek toegang hebben. Gemeenten zouden dan makkelijker oude documenten kunnen terugvinden die zij soms moeilijk kunnen bewaren. Denk maar aan de oprichtingsstatuten van vzw's: die digitaliseren wij al langer en wij beschikken over een functioneel zoekstelsel. Maar dat zal tijd vergen. Wij hebben wel een voorsprong in het structureren en archiveren van gegevens, maar momenteel zijn die gegevens beperkt tot die die onder toezicht staan.

Waarmee de vraag naar de **toekomstige uitdagingen van de dematerialisatie** zich stelt: wie zal in de toekomst welke gegevens moeten bewaren? Wat met de servers voor de elektronische opslag? Hetgeen in de komende jaren een uitdaging zal zijn voor de lokale besturen. Technologieën evolueren snel, maar we moeten de tijd nemen om een weloverwogen beslissing te nemen.

Aan sommige van onze gegevens kunnen sommige partners wel al aan. Bijvoorbeeld aan de financiële gegevens die Belfius via een protocolakkoord gebruikt voor zijn jaarlijkse studie over de gemeentebegroting en -rekeningen”.

Wat zijn uw verschillende communicatietools?

Rochdi Khabazi: “BPB heeft slechts 84 werknemers. Het is dus een kleine organisatie en wij moeten onze communicatie afstemmen op onze middelen.

Historisch gezien verspreiden we vooral **omzendbrieven**. Dat gebeurt nog altijd, maar we gaan nu breder.

We publiceren sinds enkele jaren ook onze **Focus-studies**. Die vallen zeer in de smaak,

maar er kruipt veel werk in. Meteen zie je hier ook het probleem opduiken van bestudeerde gegevens die snel achterhaald zijn: we moeten snel werken, zodat de analyse relevant blijft op het moment van publicatie. Deze studies zijn evenwel ook een gelegenheid om sommige van de op onze website gepubliceerde gegevens bij te werken en om ze aan de lokale besturen mee te delen.

Wij denken ook na over **kortere artikelen** met een minder diepgaande of wetenschappelijke inhoud. Het is voortdurend balanceren op een slappe koord.

Maar de website blijft de belangrijkste communicatietool.

Onze vorige website dateert van 2014. De voornaamste reden om voor een nieuwe te gaan was van **technologische aard**: na acht jaar geraakte het systeem stilaan verouderd. Ondertussen moesten we ook een nieuwe site hebben door andere ontwikkelingen: de nieuwe huisstijl van de Brusselse Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (GOB), de wens om een Anysurfer-website te hebben, enz. Om beter te pushen wat op de site wordt gepubliceerd, zullen onze partners bijvoorbeeld systematisch **pushberichten** krijgen: onze bezoekers kunnen zich abonneren op de onderwerpen die hen interesseren en zij krijgen een melding telkens wanneer er voor hen interessante nieuwe content gepubliceerd wordt”.

Kijken we nu naar de nieuwe website. Waarin verschilt hij van de vorige?

Rochdi Khabazi: “De vorige site had een wat moeilijke structuur voor onze bezoekers. De inhoud is nu **per opdracht** onderverdeeld in plaats van per behorende dienst, en meer in het algemeen hebben wij ons opnieuw toegespitst op de **kerntaken toezicht, organisatie en financiering**. Wij hebben nu ook een blokje over **gelijke kansen**, omdat dit een taak van BPB is die wat onderbelicht blijft.

Het eerste blok is gewijd aan het **toezicht**, d.w.z. de controle op de wettelijkheid. Maar moet deze controle alleen a posteriori gebeuren, met het risico van opschorting of annulering? Ook al is dat soms nodig, dit is niet hoe ik de dienst zie. Daarom werken wij tijdens hun besluitvormingsproces veel samen met de lokale besturen om hen te adviseren en te helpen.

In het tweede deel van de site kunt u **alles vinden wat via BPB wordt gefinancierd**: de algemene dotatie aan de gemeenten (ADG), het Herfinancieringsfonds, subsidies voor sportinfrastructuur, vergoedingen voor natuurrampen (wat in de toekomst nog nuttiger zal blijken) en steun voor lokale openbare werken en overheidsinvesteringen. We spreken hier over meer dan 400.000.000 euro voor overheidsbeleid.

Ons derde grote inhoudelijk blok is toegespitst op het **institutionele**, met daarbij de toepasselijke wetgeving voor de lokale besturen. Wij hebben de werking van de **wetgevingsdocumentatie** gehandhaafd: omzendbrieven, besluiten, ordonnanties en de gecoördineerde teksten die belangrijk zijn voor de lokale besturen. Bovendien is er aandacht voor al het **cijfermateriaal**. Verder staat er nog andere content op rond de eretitels (wat anekdotisch lijkt, maar wat in de gemeenten belangrijk kan zijn), de erediens (nvdr: in de vorige Nieuwsbrief heeft u wellicht gelezen dat de wetgeving hier veranderd is) of de lokale democratie, met daarbij de speciale week van de lokale democratie die wij subsidiëren

... En natuurlijk de hele organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen”.

En hoe ziet u daar de communicatie rond?

Rochdi Khabazi: “Wij hebben al geanticipeerd op de **gemeenteraadsverkiezingen** en gewerkt aan de architectuur van de speciale website. Een goede voorbereiding is essentieel. Want als de verkiezingen in aantocht zijn, hebben we zoveel werk dat we geen tijd hebben om een speciale site op te zetten. Hij zal ook beter worden geïntegreerd met de website van BPB, zodat wij duidelijker naar voren komen als de organisator van de verkiezingen. De link naar deze site wordt rond 2023 geactiveerd.

De komende tijd wordt een interessante periode, met lokale, regionale, federale en Europese verkiezingen die voor de deur staan.

Anticiperen is dus het ordewoord. Net als onze informatie afstemmen op de ontvanger: de kandidaten, de lokale besturen, de media, de burger...

Naast het telkens organiseren van verkiezingen is er ook de kwestie van **de kloof tussen de burger en de politiek**, die we op de sociale media goed zien, en de **kloof binnen België tussen Vlaanderen enerzijds en de twee andere gewesten anderzijds**. In Vlaanderen is er bij de volgende lokale verkiezingen immers geen opkomstplicht meer.

Kortom, los van de positionering van BPB, wordt onze communicatie door de verkiezingen in vraag gesteld, zowel in organisatorisch opzicht als over het soort informatie, de doelgroep, de geschikte media...”.

Hoeveel bedraagt het prijskaartje van uw website?

Rochdi Khabazi: “Mijn eerste gedachte was na te gaan of er geen gewestelijk kader bestond waarbinnen we onze site konden doen inpassen. Maar de gewestelijke webstrategie wordt momenteel nog uitgerold.

“**Beslissingen nemen die op lange termijn zinvol zijn**”

Bij gebrek aan zo'n kader en zelfs aan een intern kader bij de GOB moesten wij een **overheidsopdracht** uitschrijven en het project uitbesteden, vanaf de behoefteanalyse tot de productie, inclusief ontwikkeling, testen en gegevensmigratie. **Deze externe post bedraagt 60.000 euro.**

... Waarbij natuurlijk nog intern de **personeelskosten** moeten opgeteld worden. Aangezien de ontwerpfase twee jaar geleden is begonnen, zijn deze kosten vrij hoog. Naast de kosten voor de projectleiders moet ook rekening gehouden worden met de tijdsinvestering van de verschillende teams die de inhoud moesten herschrijven. De communicatiedienst staat weliswaar borg voor het geheel, maar de teams moeten ook voorstellen valideren, aanvullen, intrekken of annuleren. De website is het project van heel BPB!

De lokale besturen worden met dezelfde problemen geconfronteerd: of een gemeente nu 20.000 of 100.000 inwoners telt, zij moeten allemaal min of meer eenzelfde site ontwikkelen en worden bijgevolg met dezelfde soorten kosten geconfronteerd”.

Hebben zich bij dit project bijzondere moeilijkheden of problemen voorgedaan?

Rochdi Khabazi: “Het **bijhouden** van de informatie baart mij enige zorgen. Je moet procedures opstellen en er tijd voor uittrekken.

Afgezien van de organisatorische problemen aan het begin van de pandemie, is de moeilijkheid voor de mensen vooral om de **werkdruk** van dit project op te vangen.

Net als in andere organisaties twijfelden wij aanvankelijk tussen twee oplossingen: ofwel alles **overnemen wat er al was**, alles migreren en gaandeweg verbeteren, ofwel helemaal van nul beginnen. Met de huidige mensen was het onmogelijk om alles vanaf nul op te bouwen. Naar een nieuwe site **migreren** is een gelegenheid voor een **grote kuis**: achterhaalde inhoud weghalen en bijwerken wat nodig is. Dus brachten we alles in kaart wat bijgewerkt moest worden. Wij moeten dus uitgaan van de bestaande site en deze herwerken, hetgeen beetje bij beetje zal gebeuren over een periode van 4 of 5 jaar... want het gaat om een aanzienlijke hoeveelheid werk die ingepast moet worden.

En voor de coördinatie hebben wij een beroep gedaan op ons communicatieteam, dat slechts uit twee mensen bestaat en dat ook nog alle andere communicatietaken op zich moet nemen.

Nog een belangrijk punt is de **achterhaalde content**. Aangezien het enkele jaren duurt om een website te ontwikkelen en het niet veel langer duurt voordat een nieuwe technologie verschijnt, vraag ik me nu al af wanneer ik moet beginnen na te denken over de volgende generatie websites.

En ook al kan het CIBG technisch helpen, het blijft een feit dat er op het niveau van het gewest geen **superstructuur** bestaat die echt over deze problemen kan nadenken. Wij hebben alles zelf kunnen doen, maar in de toekomst kies ik toch om te kunnen terugvallen op een algemeen kader waarbinnen een deel van de ontwikkeling kan worden afgestoten”.

Een laatste woord?

Rochdi Khabazi: “Als directeur-generaal is het mijn uitdaging al deze projecten en ontwikkelingen te plannen en georganiseerd te krijgen, ervoor te zorgen dat ze haalbaar zijn en onze andere missies niet in de weg staan; **beslissingen te nemen die op lange termijn zinvol zijn**.

De website is op 28 maart gelanceerd, maar is niet het einde van het verhaal: het is een stap - een zeer belangrijke stap - in een strategisch communicatiepakket waar we al een aantal jaren mee bezig zijn met onze publicaties, de Focus, en dat voortdurend verder verbeterd wordt”.

Hoe hartveilig is jouw stad of gemeente?

Vraag je gratis audit aan!

heartsafebelgium.be

Een plotse hartstilstand kan iedereen overkomen, op eender welk moment en eender welke plek. Snel hulp bieden is nodig: eerst 112 bellen, starten met reanimeren en een AED inzetten. De AED's voorzie je best op korte loopafstand van mekaar, zodat een slachtoffer altijd binnen enkele minuten een schok toegediend kan krijgen. Met reanimatie binnen de 6 minuten red je namelijk mensenlevens.

Maar hoeveel defibrillatoren voorzie je best als stad of gemeente? Wie moet er een opleiding volgen en hoe geef je aan waar je AED's te vinden zijn?

Via onze audit krijg je een analyse van de situatie in jouw omgeving, en concrete aanbevelingen om jouw stad of gemeente hartveilig te maken.

Interesse? Surf naar onze website en vraag je audit aan!

Met ondersteuning van onze consortium partners

> Lejla CELIKOVIC, juridisch adviseur bij Brulocalis

DE HOORPLICHT EN DE HANDELINGEN VAN ALGEMENE BESTUURLIJKE POLITIE

Zijn de beginselen van recht op verdediging of *audi alteram partem* dezelfde? Niet echt!

De garanties die moeten worden toegekend aan de bestemmingen van de beslissingen van de overheid, zijn niet dezelfde.

Bovendien worden wat betreft de algemene bestuurlijke politie niet alle handelingen geïsoleerd...

Het *audi alteram partem* beginsel, ook wel "hoorplicht" genoemd, is een algemeen beginsel van het grondrecht. Het geeft burgers de mogelijkheid hun argumenten uiteen te zetten wanneer de overheid op het punt staat een ernstige maatregel tegen hen te nemen.

Dit beginsel moet eerst en vooral onderscheiden worden van het beginsel van het recht op verdediging, waarmee het veel gelijkenissen vertoont, maar dat de betrokkene andere rechten toekent.

Daarna bespreken we de draagwijdte van het *audi alteram partem* beginsel, zodat we kunnen bepalen hoe dit beginsel zich verhoudt tot de algemene bestuurlijke politie.

Tot slot geven wij concreet een antwoord op de vraag welke handelingen onder dit emblematische beginsel vallen.

1. ONDERSCHIED TUSSEN DE BEGINSLEN *AUDI ALTERAM PARTEM* EN DE RECHTEN OP VERDEDIGING

Het is belangrijk het onderscheid te maken tussen *audi alteram partem* en de rechten op verdediging, omdat deze twee beginselen niet dezelfde rechten aan de burger toekennen, noch dezelfde verplichtingen aan de overheid opleggen.

De rechten op verdediging werden omschreven als "het algemene rechtsbeginsel op grond waarvan de overheid de betrokkene de mogelijkheid moet geven zich op nuttige wijze te verdedigen wanneer zij overweegt een **maatregel met bestraffend karakter te nemen**"¹. Dit beginsel heeft een wetgevende waarde² en is in hoofdzaak van toepassing op disciplinaire aangelegenheden³.

Het *audi alteram partem* beginsel of "hoorplicht" wordt daarentegen gedefinieerd als "een algemeen rechtsbeginsel met wetgevende waarde⁴, op grond waarvan de overheid verplicht is de bestuurde de mogelijkheid te geven zijn opmerkingen te geven met betrekking tot een **ernstige, doch niet bestraffende maatregel**, die zij overweegt tegen hem te nemen"⁵. Deze maatregel wordt genomen omwille van het **gedrag** van de bestuurde.

Wanneer kan een van beide beginselen worden toegepast? Gewoonlijk wordt aanvaard dat het beginsel van de rechten op verdediging van toepassing is op administratieve procedures die kunnen leiden tot het nemen van een handeling die bedoeld is om de bestemming ervan te bestraffen⁶. Het is het al dan niet bestraffende karakter van de handeling dat zal bepalen welk beginsel moet worden toegepast.

Dit onderscheid is niet altijd gemakkelijk te maken. Bij wijze van voorbeeld volgt hier een niet-limitatieve lijst van uitspraken van de Raad van State die het mogelijk maken om de situaties in te delen volgens de toepasselijke beginselen:

Gevallen waar de overheid de rechten op verdediging moet waarborgen:

- Waarschuwing als tuchtsanctie;
- Afzetting als tuchtsanctie;
- Terugzetting in graad als tuchtsanctie;

Gevallen waar de overheid het beginsel van *audi alteram partem* moet waarborgen:

- Wanneer de overheid de vergunning tot uitbating van een taxidienst dreigt te schorsen wegens het gedrag van de uitbater;
- Wanneer de administratie op het punt staat de terrasvergunning van een restaurant in te trekken;

1. P. GOFFAUX, Dictionnaire de droit administratif, 2e ed., Brussel, Bruylant, 2016, p.241.
2. D. DE JONGHE et P.F. HENRARD, L'actualité des principes généraux de droit administratif et de bonne administration : questions choisies, in Actualités des principes généraux en droit administratif, social et fiscal, P.-O. DE BROUX, B. LOMBAERT et F. TULKENS (dir.), Limal, Anthémis, 2015, p.31.
3. F. LAMBINET, Principe *audi alteram partem* et droit d'être entendu en vertu du principe des droits de la défense, ce n'est pas kif-kif !, B.J.S., 2017/588, p.4.
4. R.v.S., 22 november 2012, nr 221.484.
5. *Ibid.*, pp.80-81.
6. D. RENDERS, M. JOASSART, G. PIJCKE en F. PIRET, Le régime juridique de la sanction administrative, in Les droits de la défense, P. MARTENS (dir.), Brussel, Larcier, 2014, p.94.

7. We wijzen erop dat dit onderscheid niet bestaat in het recht van de Europese Unie. C.E., 19 décembre 2000, n°91.680.
8. R.v.S., 19 december 2000, nr 91.680.
9. R.v.S., 24 mei 2012, nr 219.486.
10. Wet van 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten, art.29.
11. F. PIRET, D.RENDERS, A. TRYBULOWSKI, Le contenu des figures du contradictoire, in P. MARTENS (dir.), Les droits de la défense, 1e ed., Brussel, Larcier, 2013, p.103.

- Wanneer de burgemeester van een gemeente van plan is een gebouw onbewoonbaar te verklaren.

Gevallen waar de overheid beide beginselen moet waarborgen, afhankelijk van het al dan niet bestrafende karakter van de beslissing:

- Een besluit tot ambtshalve ontslag ingevolge een ongerechtvaardigde afwezigheid van lange duur;
- Een besluit tot functiewijziging / overplaatsing ;
- Een besluit om een ambtenaar op non-actief te stellen;

- Een besluit tot schorsing in het belang van de dienst.

Deze voorbeelden tonen aan dat er onduidelijkheden zijn wat betreft de respectieve toepassingsgebieden van deze twee beginselen, en dat de Raad van State de verschillende criteria van de respectieve definities kan interpreteren op een manier die evolueert. Het onderscheid tussen het audi alteram partem beginsel en de rechten op verdediging wordt steeds vager⁷ maar bestaat nog steeds.

Het is echter belangrijk het onderscheid te maken tussen deze twee erg gelijkaardige beginselen, aangezien zij niet dezelfde garanties toekennen:

Garanties	Rechten op verdediging	Audi alteram partem
Recht om op de hoogte gebracht te worden van de feiten die aan de maatregel ten grondslag liggen	Ja	Ja
Recht om geïnformeerd te worden over de aard van de maatregel die overwogen wordt	De betrokkene moet geïnformeerd worden dat er een sanctie wordt overwogen ⁸ .	Indien er een hoorzitting is voorzien, moet de overheid de betrokkene vooraf in kennis stellen van de maatregel die zij van plan zijn tegen hem te nemen ⁹ .
Recht op inzage van een volledig dossier	Ja	Ja
Recht om gehoord te worden	De betrokkene moet worden uitgenodigd om zijn argumenten mondeling uiteen te zetten, behalve indien de sanctie van mindere ernstige aard is ¹⁰ . Indien de betrokkene zijn argumenten echter schriftelijk heeft kunnen uiteenzetten en niet om een hoorzitting heeft verzocht, zal hij dit administratie moeilijk kunnen verwijten ¹¹ .	Het wordt voldoende geacht dat de betrokkene zich schriftelijk kan verdedigen. Dit beginsel vereist enkel dat de betrokkene op een bepaald moment in de procedure zijn of haar standpunt op nuttige wijze uiteen heeft kunnen zetten. ¹²
Wanneer moet de betrokkene zichzelf kunnen verdedigen?	Op een moment in de procedure voordat het besluit wordt genomen, op het meest geschikte moment.	De Raad van State houdt rekening met de manier waarop de betrokkene zijn standpunt reeds in een preliminaire fase of in een eerder stadium in de procedure heeft kunnen uiteenzetten.
De modaliteiten van de hoorzitting	De modaliteiten zijn strikt.	De modaliteiten kunnen soepel zijn, een telefoongesprek kan volstaan.
Mogelijkheid om zich door een andere persoon te laten bijstaan	Ja	Ja
Van openbare orde	Ja	Nee ¹³ , hoogdringendheid kan er bijvoorbeeld toe leiden dat dit principe genegeerd wordt.

12. F. PIRET, D.RENDERS, A. TRYBULOWSKI, Le contenu des figures du contradictoire, in P. MARTENS (dir.), Les droits de la défense, 1e ed., Brussel, Larcier, 2013, p.103.
13. Derhalve kan de schending van het audi alteram partem beginsel niet voor het eerst in elke fase van de juridictionele procedure worden ingeroepen.
14. D. RENDERS, Les formes et formalités précédant l'adoption de l'acte administratif unilatéral, in Droit administratif général, 3e ed., Brussel, Larcier, 2018, p.333.
15. Indien de bevoegdheid van de overheid gebonden is, en zij dus geen beoordelingsruimte heeft met betrekking tot de te nemen maatregel, maakt het ontbreken van een voorafgaande hoorzitting de genomen maatregel niet onwettig, indien de hoorzitting geen invloed zou gehad hebben op de inhoud van de maatregel. (zie R.v.S., 20 maart 2017, nr237.712.).

2. WAT IS DE REIKWIJDTE VAN HET AUDI ALTERAM PARTEM BEGINSSEL?

Nu we hebben bepaald wat het onderscheid is tussen deze twee beginselen, kunnen wij ons buigen over audi alteram partem als beginsel van behoorlijk bestuur dat de manier van handelen van de administratie kan dicteren.

Dit beginsel heeft twee doelstellingen. Enerzijds geeft het de overheid de mogelijkheid om een beslissing te nemen met volle kennis van zaken, en anderzijds geeft het de betrokkene de mogelijkheid zijn argumenten uiteen te zetten, rekening houdend met de ernst van de maatregel die de overheid tegen hem wil nemen¹⁴.

Wij preciseren overigens dat het zal gaan om gevallen waar de overheid een discretionaire bevoegdheid heeft, en dus beschikt over een zekere beoordelingsruimte, hoe klein ook¹⁵, bij het nemen van een beslissing.

Dit beginsel is het voorwerp van een belangrijk geschil met betrekking tot de algemene bestuurlijke politiek¹⁶, dat inderdaad wordt gekenmerkt door het nemen van maatregelen met een individuele draagwijdte die ernstige gevolgen kunnen hebben voor de administratieve situatie van de bestemmingen ervan.

Het gaat er dan om te zorgen en te garanderen dat “de overheid over voldoende informatie beschikt”¹⁷. Het beginsel “vereist dat de betrokkenen worden gehoord met het oog op een zorgvuldige voorbereiding van het administratieve besluit”¹⁸.

Sommigen zien hierin slechts een algemeen beginsel en een uiting van gezond verstand “dat de administratie verplicht om een precieze kennis te hebben van de situaties die zij moet regelen alvorens een besluit te nemen”¹⁹. Bovendien en “behoudens aangetoonde dringendheid²⁰ komt het de bestuurlijke overheid niet toe om voorafgaandelijk te oordelen over het nut van de uitleg die eventueel gegeven zou kunnen worden”²¹.

Hieruit vloeit in ieder geval de echte plicht van de administratie voort om de feiten, op basis waarvan zij haar besluit neemt, te onderzoeken²². De zorgvuldigheidsplicht is bedoeld om de administratie te verplichten haar besluiten met zorg te nemen, door ervoor te zorgen dat zij beschikt over alle relevante elementen en het dossier volledig onderzocht heeft²³.

Wanneer de zware maatregel die de bestuurlijke overheid wil nemen, gerechtvaardigd wordt door het persoonlijk gedrag van de bestemming ervan, was de Raad van State bovendien van mening dat: “het audi alteram partem-beginsel de overheid die een zware maatregel wil nemen, verplicht om de betrokkene te laten weten welke maatregel zij van plan is te nemen ingevolge diens gedrag”²⁴.

We zullen de toepassing van het beginsel van voorafgaand horen onderzoeken in functie van de maatregel waarvoor de overheid belast met een goede politie gekozen heeft (een politiebepaling met een individuele draagwijdte of een politiebepaling met een reglementair karakter).

3. HET “AUDI ALTERAM PARTEM” BEGINSEL EN HANDELINGEN VAN ALGEMENE BESTUURLIJKE POLITIE

Heel wat maatregelen genomen op basis van de algemene bestuurlijke politie tasten de administratieve situatie van de bestemmingen aan. Het schoolvoorbeeld was een politiebepaling dat de sluiting oplegde van een gebouw waar de veiligheid voor de bewoner(s) niet langer gewaarborgd was omwille van een verhoogd brandgevaar.

Het *audi alteram partem* beginsel zou in deze situatie echt toegepast moeten worden, gelet op de mogelijkheid dat de belangen van de betrokkene ernstig en onherroepelijk aangetast zouden kunnen worden. Het is dus aan de burgemeester om, overeenkomstig het beginsel van behoorlijk bestuur, de bestemmingen van het besluit de mogelijkheid te geven hun argumenten uiteen te zetten over de feiten waarop men zich baseert om de woning onbewoonbaar te verklaren²⁵.

De noodzaak om een zware maatregel voor te bereiden en aan de bestemming de mogelijkheid te geven zijn argumenten te laten horen is gekoppeld aan maatregelen met individuele draagwijdte²⁶. Dit geldt niet voor bepalingen met reglementair karakter²⁷.

NB: een handeling met individuele draagwijdte onderscheidt zich van een handeling met regelgevende draagwijdte door het feit dat deze handeling geen nieuwe regel kan creëren en gericht moet zijn op een of meer bij naam geïdentificeerde personen of concreet omschreven situaties. Dit in tegenstelling tot de regelgevende handelingen die hun toepassingsgebied vinden in algemene en abstracte bewoordingen²⁸.

Bovendien wijzen wij erop dat een administratieve handeling met regelgevende draagwijdte haar regelgevend karakter niet verliest – zelfs wanneer deze handeling op het tijdstip van haar inwerkingtreding in feite slechts betrekking heeft op één burger – zolang het toepassingsgebied ervan wordt vastgelegd met algemene en abstracte criteria en in de toekomst waarschijnlijk betrekking zal hebben op nieuwe bestemmingen die voldoen aan de voorwaarden van die handeling²⁹.

Dit standpunt wordt bevestigd door diverse arresten van de Raad van State, waaronder het arrest van 19 september 2016³⁰ waarin de Raad van State verklaart dat het audi alteram partem beginsel niet van toepassing is bij de aanneming van een besluit van de burgemeester dat een algemene politiemaatregel is, ook al dit besluit genomen als gevolg van een door verzoeker geplande manifestatie.

CONCLUSIE

De toepassing van de beginselen van verdediging of audi alteram partem door de Raad van State kan evolueren en misschien zal het onderscheid tussen beide mettertijd verdwijnen.

De garanties die door beide beginselen worden toegekend, hebben bovendien meer en meer de neiging om in elkaar over te vloeien.

Deze beginselen hebben gemeen dat zij, op het vlak van bestuurlijke politie, alleen van toepassing zijn op bestuurlijke handelingen met individuele draagwijdte. Het zou immers ondenkbaar zijn om bij het opstellen van een gemeentelijke verordening alle inwoners van de gemeente te horen.

16. Maatregelen gebaseerd op artikelen 133 tot 135 § 2 van de Nieuwe gemeentewet. Zie eveneens artikelen 119, 119 bis en 130 bis van dezelfde wet.

17. M. PÂQUES, *op. cit.*, p. 431.

18. R.v.S., 30 januari 1974, Lobijn, nr 16.217; R.v.S., 5 december 1978, Van Bergen, nr 19.281; R.v.S. 18 november 1977, Immobilière de la Place Stéphanie, nr 18.561 en S.A. Ubi, nr 18.562; R.v.S., 28 januari 1982, Orban de Xivry, nr 21.945. Referentie aangehaald door M-A FLAMME, *Droit administratif*, Deel I, Brussel, Bruylant, 1989, p. 387.

19. M. LEROY, *Contentieux administratif*, Brussel, Bruylant, 2004, p. 445. De auteur verwijst naar arrest nr. 19.218 van 27 oktober 1978 van de Raad van State (arrest Schmitz).

20. Bij de andere uitzonderingen op de verplichting tot horen vermelden we de afwezigheid van discretionaire macht van het bestuur ten opzichte van feiten die als grond zouden kunnen dienen voor de maatregel, de noodzaak om de continuïteit en goede werking van de dienst te bewaren, de afwezigheid van ieder nut van het horen (ook al wordt dit tegengesproken door de Raad van State die van mening was dat het niet aan de bestuurlijke overheid was om een oordeel te vellen over het nut van de uitleg die verstrekt kan worden. Zie supra noot nr. 9). Zie N. FORTEMPS et M. PÂQUES, *Police administrative, refus d'agrément et droit d'être entendu*, opmerkingen rond het arrest nr. 37.939 van de Raad van State van 25 oktober 1991, in *Aménagement-Environnement*, 1992/3, pag. 184 en volgende.

21. R.v.S., 2 mei 2002, n° 106.297. Zoals Michel Delnoy benadrukt, zou dit kunnen leiden tot een algemene verplichting om de participatie te organiseren. De bestuurlijke overheid verliest immers zijn beoordelingsbevoegdheid voor wat de verplichting betreft tot het horen van burgers bij de voorbereiding van een beslissing. Zie M. DELNOY, *La participation du public en droit de l'urbanisme et de l'environnement*, Brussel, Larcier, 2007, p. 802.

22. R.v.S., 29 april 1970, nr 14.098

23. S. DE SOMER, V. VUYLSTEKE, *Licenciement des agents contractuels et principe audi alteram partem : la Cour constitutionnelle se fait entendre*, A.P.T., 2017/3, p.206.

24. C.E., 27 oktober 2003, n° 124.706

25. R.v.S., 1 augustus 2006, 160.591

26. Of collectief, maar in dit geval beschouwd als een beperkte verzameling van handelingen met individuele draagwijdte en niet als een reglementaire handeling van toepassing op alle burgers. Het onderscheid is soms zeer subtiel.

27. Zie I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME, *op. cit.*, p. 243.

28. P. GOFFAUX, *Dictionnaire de droit administratif*, 2^e ed., Brussel, Bruylant, 2015, pp. 27-28.

29. *Ibid.*, p.576.

30. R.v.S., 19 september 2016, nr 235.793.

> Lejla CELIKOVIC & Valentine SNOECK, juridische adviseurs bij Brulocalis

HET INZAGERECHT VAN GEMEENTERAADSLEDEN: GEBONDEN AAN DISCRETIEPLICHT, BEROEPSGEHEIM EN DE AVG/GDPR

Volgens de Nieuwe gemeentewet hebben gemeenteraadsleden het recht om inzage te krijgen in en een afschrift te verkrijgen van bestuursdocumenten. Kunnen zij dan toegang vragen tot alle gemeentelijke documenten? Neen, hun inzagerecht is beperkt. Bovendien gaat dit voorrecht gepaard met andere verplichtingen, waaronder het beroepsgeheim, de discretieplicht en de bescherming van persoonsgegevens.

De Nieuwe gemeentewet (hierna NGW) biedt gemeenteraadsleden verschillende rechten, opdat zij hun mandaat goed zouden kunnen uitoefenen. Zo hebben gemeenteraadsleden op basis van artikel 84 van de NGW recht op inzage in de akten en stukken betreffende het bestuur. Zij hebben daarentegen niet automatisch toegang tot bestuursdocumenten van 'algemeen belang'.

Hun inzagerecht is dus niet absoluut en moet worden gecombineerd met andere verplichtingen.

Sinds kort bepaalt de Nieuwe gemeentewet immers dat gemeenteraadsleden naast hun discretieplicht ook gebonden zijn aan het beroepsgeheim. Deze twee begrippen lijken wat op elkaar, maar er is wel degelijk een verschil.

Daarnaast moet bijzondere aandacht worden besteed aan persoonsgegevens. De Europese verordening inzake de bescherming van persoonsgegevens (AVG/GDPR) regelt de verplichtingen van de gemeenten bij het verstrekken van gegevens aan lokale mandatarissen.

1) HET INZAGERECHT VAN GEMEENTERAADSLEDEN: PRINCIPE

Het inzagerecht van gemeenteraadsleden is als volgt vastgelegd in artikel 84, §§1-2 van de NGW:

“§1. Geen akte, geen stuk betreffende het bestuur mag aan het onderzoek van de raadsleden worden onttrokken.

§2. De gemeenteraadsleden kunnen een afschrift verkrijgen van de akten en stukken betreffende het bestuur van de gemeente onder de voorwaarden bepaald in het **door de raad opgestelde huishoudelijk reglement**. Het reglement bepaalt eveneens de voorwaarden waaronder de gemeentelijke instellingen en diensten toegankelijk zijn.” (onderstreping door ons toegevoegd)

Uit dit artikel blijkt dat gemeenteraadsleden in principe toegang kunnen vragen tot alle documenten

waarover het bestuur beschikt. Dit moet echter worden genuanceerd, want het inzagerecht van gemeenteraadsleden heeft enkel betrekking op bestuursdocumenten 'van gemeentelijk belang' of 'van gemengd belang'. De toegang tot bestuursdocumenten van 'algemeen belang' valt niet onder artikel 84 van de NGW.

Er moet dus voor elk bestuursdocument worden bepaald of het van gemeentelijk, gemengd of algemeen belang is, om de omvang van het inzagerecht te kennen. Hieronder bespreken we deze begrippen meer in detail.

Eerst herhalen we nog eens voor alle duidelijkheid wat we moeten verstaan onder een 'bestuursdocument'. Dit is "elke bij het gemeentebestuur berustende informatiedrager, vanaf zijn ontstaan, ongeacht de drager, en ongeacht het stadium van de besluitvorming waarin het stuk werd opgemaakt"¹. De rechtsleer preciseert dat "deze term overeenkomstig de wil van de wetgever zo ruim mogelijk moet worden opgevat, namelijk 'alle beschikbare informatie, welke ook de informatiedrager is: schriftelijke stukken, geluids- en beeldopnamen met inbegrip van de gegevens vervat in de geautomatiseerde informatieverwerking', dus met name 'verslagen, studies, zelfs van niet-ambtelijke adviescommissies, sommige notulen en processen-verbaal, statistieken, administratieve richtlijnen, omzendbrieven, contracten en vergunningen, registers van openbaar onderzoek, examencohiers, films, foto's, enzovoort waarover een overheid beschikt' (Parl. St., Kamer, 1992-1993, nr. 1112/1, p. 12)."² (onderstreping door ons toegevoegd)

1. Omzendbrief van 19 januari 1990 betreffende het inzagerecht van de gemeenteraadsleden (artikel 84 van de Nieuwe Gemeentewet) B.S., 25 januari 1990, p. 1052 (inforum nr. 5443).
2. P. Goffaux, Dictionnaire de droit administratif, 2^e ed., Brussel, Bruylant, 2016, p. 223, vrije vertaling.

We wijzen erop dat alleen gemeenteraadsleden over dit inzagerecht beschikken. Personen die de zittingen van de gemeenteraad met raadgevende stem bijwonen, zoals de voorzitter van een OCMW, kunnen dit recht niet uitoefenen.

A. De betrokken bestuursdocumenten

A.1. Bestuursdocumenten 'van gemeentelijk belang': JA

Het inzagerecht van de gemeenteraadsleden is niet beperkt tot de dossiers en stukken over de aangelegenheden die aan de gemeenteraad worden voorgelegd en die in de agenda van de gemeenteraad zijn opgenomen³. Dit recht strekt zich uit tot alle documenten van gemeentelijk belang die in het bezit zijn van het bestuur. Uit de wil van de wetgever volgt dat "niets wat het beheer van de zuiver gemeentelijke belangen betreft, mag aan het onderzoek van de raadsleden worden onttrokken"⁴.

Onder 'document van gemeentelijk belang' verstaan we alle documenten in verband met de materies waarvoor de gemeente op grond van haar gemeentelijke autonomie bevoegd is, die de kern van haar activiteit vormen en die het voorwerp uitmaken van besprekingen en beslissingen binnen de beleidsorganen van de gemeente⁵.

A.2. Bestuursdocumenten 'van algemeen belang': NEEN

Documenten die betrekking hebben op de opdrachten van algemeen belang van de gemeente vallen niet onder het inzagerecht. Zij betreffen aangelegenheden die de gemeente behandelt omdat zij de lokale overheid is waaraan de federale of gewestelijke overheid de verantwoordelijkheid voor het beheer

ervan delegeert. Het gaat om dossiers waarvoor de gemeente niet de autoriteit is die het beleid uitstippelt en beslist: het is slechts een algemene dienst aan de burger, zonder dat het een punt van discussie is in elke lokale entiteit.

De gemeenteraad beraadslaagt er dus niet over: het college van burgemeester en schepenen, of zelfs de burgemeester, is de enige bevoegde instantie voor aangelegenheden van algemeen belang.

Het gaat bijvoorbeeld om het register van de burgerlijke stand en het bevolkingsregister, kieslijsten, het strafregister, de rijbewijzen, de identiteitskaarten, enz. Gemeenteraadsleden hebben ook geen toegang tot de informaticasystemen waarop de gemeente is aangesloten om haar opdrachten van algemeen belang uit te voeren⁶, zoals het rijksregister of het bestand van de identiteitskaarten⁷.

Het inzagerecht is niet van toepassing op deze documenten. Gemeenteraadsleden hebben enkel toegang tot deze documenten door dezelfde wettelijke bepalingen als de andere inwoners van de gemeente te respecteren. Dit betekent dat wanneer gemeenteraadsleden bestuursdocumenten van louter algemeen belang willen raadplegen, zij net als elke burger gebruik zullen moeten maken van het recht op toegang tot bestuursdocumenten op grond van artikel 32 van de Grondwet in combinatie met het gezamenlijk decreet en ordonnantie van 16 mei 2019 betreffende de openbaarheid van bestuur⁸.

Deze beperking belet de gemeenteraadsleden evenwel niet om na te gaan of de veiligheidsmechanismen die door andere instanties zijn ingesteld met betrekking tot deze documenten van algemeen belang wel degelijk worden nageleefd door de gemeenteamttenaren⁹.

3. Idem.
4. Vraag nr. 160 van dhr. De Grève van 31 augustus 1979 (N.), V.A., Kamer, B.Z. 1979, nr. 29, p. 1705-1706 (inforum nr. 31074).
5. Gids van de lokale mandataris, pagina 33.
6. Omzendbrief van 19 januari 1990, op.cit.
7. C. Harvard, Manuel pratique de droit communal en Wallonie, La Chartre, Brussel, 2018, p. 69.
8. Zie meer bepaald artikelen 17 en volgende van het Decreet en Ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de openbaarheid van bestuur bij de Brusselse instellingen, B.S., 7 juni 2019, p. 55845 (inforum nr. 329416).
9. Idem; Vraag nr. 551 van dhr. Morael van 6 september 1993 (Fr.), V.A., Kamer, B.Z. 1993-1994, nr. 83, p. 7853.
10. C. Harvard, Manuel pratique de droit communal en Wallonie, Brussel, La Chartre, 2018, p. 69-70.

Plantation mécanisée des prairies fleuries

Alimentation et habitat pour les insectes

Agent Natura Loci
Michel Dereau

info@naturaloci.be
Tél: +32 488 25 05 35
www.ververexport.be

**Fête du Printemps
Le Roeulx**
26 Avril 2022
Inscrivez-vous:

het gebied van ruimtelijke ordening en stedenbouw moeten uitvoeren, maar dat anderzijds deze taken duidelijk samenhangen; dat wegens deze samenhang en meer in het bijzonder om zich ervan te vergewissen of en hoe zij gebruik zullen kunnen maken van hun bevoegdheden, zoals hierboven omschreven, de leden van de gemeenteraad moeten kunnen onderzoeken in welke opzichten diezelfde problemen zich voordoen in het licht van de uitvoeringstaken die op dit gebied aan het college van burgemeester en schepenen zijn toegekend.

Overwegende dat hoewel de gemeenteraad niet bevoegd is om de beslissingen van het college van burgemeester en schepenen inzake bouw- of verkavelingsvergunningen nietig te verklaren of te herzien, het niettemin de taak is van de gemeenteraad om **toe te zien op het algemene beleid van dit college, zodat het op zijn beurt zijn eigen bevoegdheden op gepaste en doeltreffende wijze kan uitoefenen**; dat het met dit doel nagestreefde toezicht niet kan worden uitgeoefend zonder dat de gemeenteraadsleden het recht hebben om de door het college van burgemeester en schepenen samengestelde dossiers betreffende de in behandeling zijnde of reeds afgeleverde bouwvergunningen te raadplegen.¹² (onderstreping door ons toegevoegd)

Het recht van gemeenteraadsleden op de toegang tot en het verkrijgen van een afschrift van bestuursdocumenten is uitgebreid tot een reeks belangrijke documenten van de gemeentelijke vzw's¹³.

A.3. Bestuursdocumenten 'van gemengd belang': JA, maar dit moet geval per geval worden beoordeeld.

Het is echter niet altijd gemakkelijk om te bepalen of een document van gemeentelijk of van algemeen belang is. Het komt voor dat sommige dossiers van algemeen belang zo nauw verbonden zijn met het gemeentelijk belang dat men beschouwt dat ze van gemengd belang zijn en dat gemeenteraadsleden ze mogen raadplegen¹⁰. Zelfs als de materie uitsluitend aan het college van burgemeester en schepenen is toegewezen, kan het inzagerecht in dat geval niet worden geweigerd¹¹. Gemeenteraadsleden hebben de plicht om het beleid van het college te controleren.

Het begrip 'gemengd belang' fluctueert en wordt geval per geval onderzocht aan de hand van een analyse van het verband tussen het dossier in kwestie en de bevoegdheden omtrent het gemeentelijk belang van de gemeenteraad.

In een arrest van 21 december 1976 deed de Raad van State de volgende uitspraak:

“Overwegende dat uit de voormelde bepalingen volgt dat enerzijds de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen hun opdrachten op

B. Modaliteiten van de uitoefening van het inzagerecht

Overeenkomstig artikel 84 van de NGW worden de modaliteiten voor het raadplegen van de documenten beschreven in het gemeentelijk huishoudelijk reglement.

Sommige gemeenten staan toe dat bepaalde documenten elektronisch worden verzonden.

2) GEBRUIK VAN HET INZAGERECHT

Het inzagerecht is bedoeld om de gemeenteraadsleden in staat te stellen hun democratische controle-taak te vervullen.

Aan het eind van de jaren 1990 verklaarde de minister van Binnenlandse Zaken dat “de gemeenteraadsleden, in het kader van de uitoefening van hun functies, kennis mogen hebben van bepaalde documenten die betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer van de inwoners, voor zover deze documenten beschouwd kunnen worden als zijnde van gemeentelijk of gemengd belang, en niet van zuiver algemeen belang (zoals o.a. de registers en de

11. Omzendbrief van 19 januari 1990, op.cit.

12. R.v.S., 21 december 1976, nr. 18.008, genoemd in de omzendbrief van 19 januari 1990, op.cit.

13. Ordonnantie van 5 juli 2018 betreffende de specifieke gemeentelijke bestuursvormen en de samenwerking tussen gemeenten, B.S., 12 juli 2018, p. 56087 (inforum nr. 320864).

14. Gegevensbeschermingsautoriteit, 12 januari 1998, advies nr. F-19980112-4 (02/98).

akten van burgerlijke stand, de bevolkingsregisters, de kiezerslijsten, het strafregister).¹⁴”

Er werd ook aan toegevoegd dat het gemeenteraadsleden echter niet is toegestaan om persoonlijke informatie te verspreiden en op die manier inbreuk te maken op de persoonlijke levenssfeer van de personen op wie die informatie betrekking heeft¹⁵. Gemeenteraadsleden zullen enerzijds hun vrijheid van meningsuiting, gewaarborgd door de grondwet, en anderzijds het beroepsgeheim, de discretieplicht en de AVG/GDPR in aanmerking moeten nemen.

Om dat te verduidelijken, bespreken we hierna de kwestie van de discretieplicht en het beroepsgeheim van gemeenteraadsleden, maar wijzen we ook nogmaals op enkele beginselen inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

A. De discretieplicht en het beroepsgeheim van gemeenteraadsleden

Eerst en vooral moeten we een onderscheid maken tussen deze twee begrippen, want hoewel het beroepsgeheim en de discretieplicht overeenkomsten vertonen, is er wel degelijk een verschil tussen beide begrippen. Daarna analyseren we meer in detail hoe het zit voor de gemeenteraadsleden.

A.1. Onderscheid tussen beide begrippen

Het beroepsgeheim wordt opgelegd door artikel 458 van het Strafwetboek, zonder dat het daarin wordt gedefinieerd. Het vormt een wettelijke belemmering om te getuigen: volgens de rechtspraak kan elk bewijs dat onder het beroepsgeheim valt van het onderzoek worden uitgesloten¹⁶. Het beroepsgeheim legt dus in alle omstandigheden een verplichting tot terughoudendheid op.

De discretieplicht daarentegen is niet gebaseerd op een artikel van het Strafwetboek, maar is eerder een algemeen begrip¹⁷. Het is niet zo absoluut als het beroepsgeheim en kan niet worden ingeroepen om een wettelijk vereiste getuigenis te weigeren. De discretieplicht is echter ruimer dan het beroepsgeheim, aangezien het betrekking heeft op **alle informatie die het gemeenteraadslid uit hoofde van zijn functie ontvangt**. Het beroepsgeheim heeft alleen betrekking op de vernomen feiten die verband houden met de uitgeoefende functie.

In sommige gevallen schrijft de wet deze discretieplicht voor. Zo verplicht de wet op de arbeidsovereenkomsten werknemers ertoe om zich ervan te onthouden fabrieksgeheimen, zakengeheimen en vertrouwelijke aangelegenheden bekend te maken waarvan zij in de uitoefening van hun beroepsarbeid kennis kunnen hebben. Verscheidene reglementen betreffende de rechtspositie verplichten ook de ambtenaren die eronder vallen om geen feiten bekend te maken die van belang zijn voor de voorbereiding van alle beslissingen, zolang er geen definitieve beslissing is genomen.

A.2. Beroepsgeheim: juridisch begrip en componenten

De discretieplicht heeft bovendien een ruimer toepassingsgebied dan het beroepsgeheim, omdat deze plicht niet alleen door een wet, maar ook door een reglement of contract kan worden opgelegd. Dat is niet het geval voor het beroepsgeheim, dat alleen zijn oorsprong vindt in het Strafwetboek, waarvan artikel 458 bepaalt dat *“geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd”* verplicht zijn om zich eraan te houden. Oorspronkelijk was dus het medisch personeel onderworpen aan het beroepsgeheim.

Wie zijn dan “alle andere personen”? De rechtsleer onderscheidt twee groepen. In de eerste plaats kan het gaan om personen die nog niet aan het beroepsgeheim gebonden waren toen zij de informatie verzamelden, maar die nadien wel onder het beroepsgeheim vielen. De strafwetgever heeft een nieuwe evolutie niet willen uitsluiten, waardoor het beroepsgeheim alsnog door een andere wet kan worden opgelegd. De tweede categorie, zoals bevestigd door de rechtspraak, is die van alle personen die wegens hun beroep een vertrouwensfunctie uitoefenen. Uit die rechtspraak volgt dat:

- het moet gaan om **natuurlijke personen**;
- zij een **vertrouwensrelatie** moeten hebben met de persoon die hen de feiten toevertrouwt¹⁸;
- deze relatie bovendien **rechtstreeks** moet zijn tussen de ontvanger van het geheim en de persoon die de feiten toevertrouwt. Wanneer de ontvanger handelt in opdracht van een derde, is er geen sprake van een vertrouwensrelatie tussen de ontvanger en de persoon die het geheim toevertrouwt;
- het tot slot om een **functie van maatschappelijk belang** moet gaan.

Zo geldt het beroepsgeheim volgens de rechtspraak ook voor gerechtsdeurwaarders, maatschappelijk werkers en bemiddelaars.

Sinds kort zijn ook gemeenteraadsleden aan het beroepsgeheim gebonden. **Artikel 84, §3 van de NGW**, zoals toegevoegd in juli 2020¹⁹, legt voortaan **het beroepsgeheim op aan gemeenteraadsleden**, alsook aan elke andere persoon die, op grond van een wettelijke bepaling, de besloten vergaderingen van de gemeenteraad bijwoont. Die andere personen zijn dus zowel aan het beroepsgeheim als aan de discretieplicht gebonden voor alle informatie die zij uit hoofde van hun functie ontvangen.

15. Idem.

16. B. Allemeersch, Het toepassingsgebied van art. 458 Strafwetboek. Over het succes van het beroepsgeheim en het geheim van dat succes, R.W., 2003-2004, pp. 1-19.

17. Idem, p. 2

18. Een arts die op basis van een politiebevel bloed moet afnemen, heeft geen vertrouwensrelatie met de persoon bij wie die arts bloed afneemt.

19. Ordonnantie van 17 juli 2020 tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet, B.S., 30 juli 2020, p. 56332 (inforum nr. 337478). Aangezien het beroepsgeheim een nieuwe wettelijke verplichting is voor gemeenteraadsleden, baseren we ons in dit artikel hoofdzakelijk op de rechtsleer en rechtspraak inzake het beroepsgeheim van toepassing op raadsleden van de OCMW's.

20. De inhoud is dus niet relevant. Zelfs informatie die illegale feiten bevat, valt onder het beroepsgeheim. Brussel, 27 november 1981, J.T., 1982, p. 43.

21. Brussel, 8 maart 1972, Pas, 1972, p. 105.

22. Jonckers, C., Oortjes open en snaveltjes toe? Het beroepsgeheim binnen de OCMW-werking, OCMW visies, 2007, p. 30.
23. B. Allemeersch, op.cit., p. 12.
24. Idem.
25. Luik, 25 juni 1958, J.T., 1959, p. 45.
26. Gent, 7 september 1995, T.Not., 1996, p. 591; Brussel, 8 maart 1972, Pas, II, 1972, p. 105.
27. De wet betreffende de jeugdbescherming geeft een uitstekende wettelijke definitie. Artikel 77 van die wet stelt het volgende: "Elke persoon die, in welke hoedanigheid ook, zijn medewerking verleent aan de toepassing van deze wet, staat daardoor in voor de geheimhouding van de feiten die hem in de uitoefening van zijn opdracht worden toevertrouwd en die hiermede verband houden. Artikel 458 van het Strafwetboek is op hen van toepassing." Het moet dus wel degelijk gaan om elementen die verband houden met de functie.
28. Cass., 16 december 1992, Arr. Cass., 1991-92, p. 1445.
29. Vraag nr. 38 van dhr. Ansoms van 12 december 1957 (N.), V.A., Kamer, gew. zitt. 1986-1987, nr. 13, p. 1166-1167 (inforum nr. 76828). Cass. 23 september 1986 in Vraag nr. 881 van dhr. Tastenhoye van 9 januari 2006 (N.), V.A., Kamer, gew. zitt. 2005-2006, nr. 138, p. 27061 (inforum nr. 213584).
30. Dit is in strijd met een deel van de rechtsopvattingen. Zie hieromtrent Jonckers, C., op. cit.
31. Het beroepsgeheim is ondergeschikt aan het aangifrecht in geval van geweld en zedenmisdrijven ten aanzien van minderjarigen, of in het kader van schuldig verzuim of van een noodtoestand.
32. Q et R, Chambre, 1995-1996, 22 février V en A, Kamer, 1995-1996, 22 februari 1996, nr. 220, Eerdekens, p. 3844.
33. De schending van het beroepsgeheim kan leiden tot een correctionele gevangenisstraf.
34. In oktober 2020 werd artikel 85 van de NGW gewijzigd om de gemeenteraden virtueel te kunnen laten samenkomen in geval van overmacht, zoals tijdens de coronacrisis. Indien nodig ontvangen de gemeenteraadsleden de nodige documenten voor de gemeenteraad langs elektronische weg (oproeping en alle documenten met betrekking tot de agenda). Wat de toegang tot bestuursdocumenten, zoals de notulen van de colleges, via internet (via e-mail) betreft, is ook art. 87 van de NGW onlangs gewijzigd om verzending langs elektronische weg mogelijk te maken. Ordonnantie houdende wijziging van de Nieuwe Gemeentewet om in geval van overmacht het houden van vergaderingen op afstand van de gemeenteraad, de commissies en de adviesraden te garanderen, B.S., 5 november 2020 (inforum nr. 33979).

Wat houdt de verplichting tot geheimhouding in? De wet geeft geen definitie van het begrip 'geheim'. In principe valt alle informatie, belangrijk of niet, onder het beroepsgeheim. Niet de inhoud²⁰ van de informatie bepaalt of deze al dan niet geheim moet worden gehouden²¹ door de vertrouweling, maar wel of de feiten al bekend zijn bij derden²². Ook de vorm waarin de informatie werd doorgegeven, speelt geen rol. Alle mondelinge en schriftelijke informatie verstrekt aan de personen die gebonden zijn aan een verplichting tot terughoudendheid is geheim²³.

Het beroepsgeheim houdt in dat de vertrouweling alle verkregen informatie tijdens de uitoefening van zijn functie of ambt geheim houdt. Die informatie is hem toevertrouwd op voorwaarde dat hij ze geheim houdt (anders zou die informatie niet zijn doorgegeven), en houdt verband met de functie die de houder van het geheim uitoefent²⁴.

Uit de rechtspraak blijkt dat informatie die bestemd is om voor anderen verborgen te blijven onder de geheimhouding valt²⁵. Het geheime karakter is gekoppeld aan de informatie zelf, en niet aan de houder van het geheim. Dit betekent dat wanneer de houder van het geheim zijn functie of ambt waarvoor het beroepsgeheim geldt niet meer uitoefent, de informatie toch geheim moet blijven²⁶.

- Openbare feiten zijn een uitzondering: wat openbaar bekend is, kan moeilijk als geheim worden beschouwd.
- Ook feiten die niet echt verband houden met de functie zijn normaal gezien onttrokken aan de bescherming van het beroepsgeheim. Het Hof van Cassatie bepaalt dat het beroepsgeheim niet van toepassing is op informatie die geen rechtstreeks verband²⁷ vertoont met de uitoefening van de vertrouwensopdracht²⁸. Of de informatie al dan niet is verstrekt in het kader van de vertrouwensrelatie is uiteraard een feitenkwestie.

Kortom, personen die voor de rechter moeten getuigen over een feit dat onder het beroepsgeheim valt, kunnen dit feit openbaar maken als zij vinden dat zij dit moeten doen. Zij kunnen echter niet tot spreken worden gedwongen als zij vinden dat ze het beroepsgeheim moeten respecteren. Buiten het gerechtelijk kader is het schenden van het beroepsgeheim weliswaar strafbaar. De weigering om voor justitie te spreken, is onderworpen aan de controle van de rechterlijke macht en heeft alleen betrekking op toevertrouwde of vastgestelde feiten die geheim zijn van aard²⁹.

A.3. Schending van het beroepsgeheim

Men schendt het beroepsgeheim wanneer men vertrouwelijke informatie bewust openbaar maakt. In

dat opzicht is het niet relevant of de openbaarmaking van de vertrouwelijke informatie al dan niet schade heeft veroorzaakt. Het is evenmin van belang of de vertrouwelijke informatie reeds openbaar is gemaakt³⁰.

Er is geen sprake van schending van het beroepsgeheim wanneer de uitzonderingen op het beroepsgeheim prioritair zijn, maar dat komt niet aan bod in dit artikel³¹.

Waarom maken gemeenteraadsleden zich schuldig als zij vertrouwelijke informatie toch openbaar maken?

Wanneer bepaalde zaken de beslotenheid van vergaderingen achter gesloten deuren verlaten, moeten gemeenteraadsleden zich ervan bewust zijn dat zij zich schuldig kunnen maken aan een fout die zou kunnen leiden tot een schadevergoeding. De zaken die dan zouden zijn gezegd, moeten van die aard zijn dat de openbaarmaking ervan schade zou hebben veroorzaakt. Gemeenteraadsleden die een fout begaan door informatie openbaar te maken, moeten het slachtoffer dus een schadevergoeding betalen³².

Het beroepsgeheim vereist echter geen schadeclaim. De gewone openbaarmaking kan al leiden tot strafrechtelijke sancties³³, die geen vergoeding vormen voor de eventueel veroorzaakte schade. Naast de strafrechtelijke sanctie kunnen de gemeenteraadsleden ook onderworpen worden aan een burgerlijke schadevergoeding.

B. Verplichtingen krachtens de AVG/GDPR

Sommige documenten die gemeenteraadsleden op grond van hun inzagerecht kunnen opvragen, bevatten persoonsgegevens.

De Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer heeft zich in 1998 als volgt uitgesproken hieromtrent:

"De bepalingen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens gaan niet in tegen het inzagerecht van de gemeenteraadsleden in bepaalde persoonsgegevens opgeslagen in bestanden die kunnen worden beschouwd als documenten van gemeentelijk of gemengd belang. Om de persoonlijke levenssfeer van de inwoners te beschermen, moeten de aflevering van gegevens of bestanden op informaticadragers, en de rechtstreekse toegang tot het gemeentelijk informaticasysteem³⁴ via een terminal of een persoonlijke computer van een gemeenteraadslid, uitgesloten blijven"³⁵.

De wet van 1992 is intussen verouderd en vervangen door de Europese verordening inzake de bescherming van persoonsgegevens (AVG/GDPR), waarin de verwerking van de persoonsgegevens wordt gespecificeerd.

De AVG/GDPR is van toepassing op de verwerking van dergelijke persoonsgegevens. Wat wordt bedoeld met 'verwerking'? Het is "een bewerking of

een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés³⁶. Artikel 4.2 van de AVG/GDPR geeft voorbeelden van verwerking, waaronder "raadplegen". Volgens de rechtsleer moet deze term ruim worden opgevat en omvat het begrip 'verwerking' alle raadplegingen, zelfs op afstand, van persoonsgegevens³⁷.

Persoonsgegevens, zoals bedoeld in de AVG/GDPR, zijn alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon. Concreet betreft dit elke informatie of elk gegeven waarmee een natuurlijke persoon kan worden geïdentificeerd, direct (aan de hand van één stuk informatie of één gegeven) of indirect (bijvoorbeeld door de toetsing van verschillende stukken informatie of gegevens). Het gaat bijvoorbeeld om een identificator, een geboortedatum, een identificatienummer, locatiegegevens, een e-mailadres of een vingerafdruk³⁸.

Deze persoonsgegevens kunnen voorkomen in het lezersbestand van de gemeentelijke bibliotheek, de abonneelijst van het cultureel centrum, de lijst van kinderen die ingeschreven zijn in gemeentelijke crèches of voor buitenschoolse activiteiten, de gegevens van aanvragers van een sociale woning en elke aanvraag van een burger op grond van een reglementering (stedenbouwkundige vergunning, paspoort, enz.).

De AVG/GDPR heeft geen betrekking op de verwerking van gegevens over overleden personen en rechtspersonen.

Volgens artikel 4.7 van de AVG/GDPR is de 'verwerkingsverantwoordelijke' de overheidsinstantie die het doel van en de middelen voor de verwerking vaststelt. Wat de gemeentelijke documenten betreft, zijn de gemeenten de verwerkingsverantwoordelijken. Zij zullen zich dus moeten houden aan een aantal verplichtingen, die onder punt B.1 worden opgesomd.

B.1. Verplichtingen van de gemeenten op grond van de AVG/GDPR - herhaling

Deze verplichtingen worden opgesomd in artikel 5 van de AVG/GDPR. Persoonsgegevens moeten namelijk:

1. **rechtmatig**³⁹, **behoorlijk**⁴⁰ en **transparant** worden verwerkt;
2. voor welbepaalde⁴¹, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde **doeleinden** worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt;
3. **toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt** tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden;
4. **juist**⁴² zijn en zo nodig worden geactualiseerd;
5. worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen **niet langer** te identificeren

dan voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is⁴³;

6. en tot slot, door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen op een dusdanige manier worden verwerkt dat een **passende beveiliging** ervan gewaarborgd is, en dat zij onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging⁴⁴.

B.2. Het gebruik (de verwerking) van eerder verzamelde gegevens voor een ander doel dan het oorspronkelijke doel

De verantwoordelijkheid voor de naleving van de in punt B.1 genoemde beginselen berust bij de verwerkingsverantwoordelijke, in dit geval dus bij de gemeenten. Zij moeten kunnen aantonen dat ze deze beginselen te allen tijde hebben nageleefd⁴⁵.

Concreet betekent dit dat de gemeente bij het verstrekken van de documenten aan de gemeenteraadsleden zorgvuldig moet nagaan of die documenten persoonsgegevens bevatten.

Als het doel van de verwerking, namelijk het verstrekken van de documenten aan de gemeenteraadsleden, oorspronkelijk niet was voorzien, beschikt de gemeente over verschillende mogelijkheden.

Eerste mogelijkheid: de gemeente zou eenvoudigweg een **nieuwe toestemming** kunnen vragen aan de personen van wie de persoonsgegevens worden verzameld voor het nieuwe verwerkingsdoel. Deze optie kan echter een aanzienlijke werklast inhouden voor de gemeente.

Tweede mogelijkheid: nagaan of de EU-wetgeving of de wetgeving van de lidstaat (in ruime zin te begrijpen) **deze verwerking uitdrukkelijk toestaat**.

Als geen van beide opties mogelijk is, zullen de gemeenten moeten bepalen of de verdere verwerking voor een ander doel **verenigbaar is met het oorspronkelijke doel**. In voorkomend geval moet aandacht worden besteed aan de volgende punten⁴⁶:

- een verband tussen de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld, en de doeleinden van de voorgenomen verdere verwerking;
- het kader waarin de persoonsgegevens zijn verzameld;
- De aard van de persoonsgegevens;
- de mogelijke gevolgen van de voorgenomen verdere verwerking voor de betrokkenen;
- passende waarborgen, waaronder eventueel versleuteling of pseudonimisering.

Merk ook op dat de gemeente bijzondere aandacht moet besteden aan de verwerking van **gevoelige gegevens**. De verwerking van dergelijke gegevens is *a priori* **verboden**⁴⁷. Artikel 9 van de AVG/GDPR

35. Opmerking: deze documenten hebben geen betrekking op het inzage-recht en kunnen per e-mail worden verstuurd. Wel moeten de documenten van gemeentelijk belang, waarover we het in dit artikel hebben, in de lokalen van de gemeente worden geraadpleegd. De gemeenteraadsleden kunnen echter om een afschrift van deze documenten vragen.
36. Gegevensbeschermingsautoriteit, 12 januari 1998, advies nr. F-19980112-4 (02/98).
37. Art. 4 (2) van de AVG/GDPR.
38. A. BEELEN, op. cit., p. 21.
39. De verwerking moet een rechtsgrondslag hebben.
40. De behoortelijkheid van de verwerking heeft betrekking op de wijzen waarop de gegevens worden verzameld.
41. Dit is het doelbindingsbeginsel. De verwerkingsverantwoordelijken moeten immers altijd het nagestreefde doel vooraf en op duidelijke wijze bepalen, zodat de betrokkenen de doeleinden gemakkelijk kunnen begrijpen (transparantiebeginsel).
42. Het betreft hier het beginsel van juistheid van de gegevens.
43. Persoonsgegevens mogen voor een langere periode worden bewaard voor zover zij uitsluitend met het oog op archivering of in het algemeen belang worden verwerkt.
44. A. BEELEN, 'Fiche de guidance n°3 – Les principes généraux de protection des données', in Guide pratique du RGPD, 1e ed., Brussel, Bruylant, p. 29-32.
45. Het gaat hier om het verantwoordingsbeginsel ('accountability').
46. O. TAMBOU, 'Chapitre 1 – Grands principes clés' in Manuel de droit européen de la protection des données à caractère personnel, 1e ed., Brussel, Bruylant, 2020, p. 124. en AVG/GDPR, art.6, §4.
47. Art. 9 van de AVG/GDPR.

Welke gegevens zijn 'gevoelig'? Gevoelige gegevens hebben betrekking op elementen uit onze privé sfeer, zoals ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, lidmaatschap van een vakbond, seksuele voorkeur en genetische of biometrische gegevens.

voorziet echter in een lijst van tien afwijkingen. De enige vrijstellingsgrond die hierbij onze aandacht trekt, is de **uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen**.

Uit de AVG/GDPR blijkt duidelijk dat documenten met gevoelige gegevens niet aan de gemeenteraadsleden mogen worden verstrekt, tenzij de betrokkenen daarvoor toestemming geven.

Een gemeenteraadslid zou bijvoorbeeld niet kunnen vragen om de overlegging van het medisch attest van iemand die voor de gemeente werkt, omdat dit geen document van gemeentelijk belang is, maar ook omdat dit attest gevoelige gegevens over de betrokkene bevat die niet mogen worden verstrekt zonder de voorafgaande toestemming van de betrokkene.

BESLUIT

Het inzagerecht van gemeenteraadsleden is een essentieel recht van dit mandaat. Gemeenteraadsleden moeten kunnen toezien op de goede uitvoering van de gemeentelijke opdrachten in het kader van het gemeentelijk belang, maar ook op het beleid van het college van burgemeester en schepenen. Daarom hebben deze mandatarissen het recht om documenten van gemeentelijk belang te ontvangen,

alsook documenten van gemengd belang wanneer die nauw verband houden met het gemeentelijk belang.

Het gebruik van dit recht gaat echter gepaard met een aantal verplichtingen.

- Bij het raadplegen van deze documenten moeten de gemeenteraadsleden zich namelijk houden aan het beroepsgeheim, waaraan zij op grond van de Nieuwe Gemeentewet gebonden zijn, maar ook aan de discretieplicht, die een ruimer toepassingsgebied heeft. Deze twee verplichtingen verschillen van elkaar maar vullen elkaar aan.
- Ten slotte is de verwerking van persoonsgegevens sinds 2018 onderworpen aan de AVG/GDPR, die de verwerkingsverantwoordelijken nieuwe verplichtingen heeft opgelegd. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat zij al deze verplichtingen nakomen wanneer ze documenten met persoonsgegevens verstrekken aan gemeenteraadsleden.

NGI
Nationaal
Geografisch
Instituut

IGN
Institut
Géographique
National

Geografische gegevens en diensten
Federale partner voor uw toepassingen
Integrator en geobroker

Données et services géographiques
Partenaire fédéral pour vos applications
Intégrateur et geobroker

WWW.ngi.be

sales@ngi.be - Tél.: 02/629.82.82

EFFICIËNT EN VOORDELIG POST VERSTUREN ZONDER KWALITEITSVERLIJES

Verstuurt u dagelijks nog een grote hoeveelheid post? Dan weet u maar al te goed dat dit heel wat kosten met zich meebrengt. Hoe kunt u efficiënt en voordelig post verzenden zonder daarbij in te boeten aan kwaliteit? Waarom laat u dit het best doen door een gespecialiseerd postbedrijf?

EasyPost (Gent) is expert in het verwerken van transactionele post en het optimaliseren van alle soorten bedrijfscommunicatie. Al sinds 2014 haalt EasyPost ongefrankeerde bedrijfspost op en verwerkt die aan de scherpste tarieven op de markt.

Vereenvoudiging van uw postzending

EasyPost biedt een uitgebreide postverwerkingsdienst aan, die u volledig ontzorgt van uw dagelijkse bedrijfspost. U hoeft ons alleen uw post te bezorgen, en wij zorgen voor al de rest. Dat dit meer flexibiliteit biedt, bevestigt ook Etienne Masson, verantwoordelijke aankoop van Aide & Soins à Domicile: "Naast de financiële besparing genieten we nu van meer flexibiliteit. Zo kunnen we efficiënter dringende post voorbereiden en kunnen we de post ook makkelijk versturen vanuit verschillende kostenplaatsen."

Zo makkelijk maken wij uw communicatie

"EasyPost wil zich onderscheiden door een totaalpakket aan te bieden. Wanneer klanten van plan zijn om hun uitgaande documentenstromen te digitaliseren, dan zijn ze ook op dit vlak bij EasyPost aan het juiste adres.", aldus Kwinten Gielen, Business Unit Manager EasyPost.Connect.

"Met EasyPost.Connect bieden we onze klanten de mogelijkheid om een eigen workflow samen te stellen, die bestaat uit verschillende communicatiekanalen (beveiligde mail, digitaal aangekende zending, print,..) en communicatietools (paylinks, e-signing, E-box,...) - gekozen door de klant. Een workflow zorgt ervoor dat communicatie en facturatie volledig geautomatiseerd kan verlopen. Overheden willen zo efficiënt mogelijk communiceren met burgers, bedrijven en organisaties. Daarom helpen we ze kiezen tussen alle mogelijke verzendkanalen en zetten we samen de best mogelijke communicatieflow op."

"EasyPost wil zich onderscheiden door een totaalpakket aan te bieden."

Kwinten Gielen - Business Unit Manager EasyPost

"Onze klanten kunnen per documenttype een unieke workflow opzetten, wat publieke instellingen enorme flexibiliteit geeft. Door slim gebruik te maken van communicatiekanalen kan enorm veel tijd gewonnen worden, en kunnen manuele taken tot een minimum worden herleid."

LET'S MAKE THINGS EASY

Interesse gekregen in onze diensten? Kom ons bezoeken op Salon des Mandataires en ontdek wat we voor u kunnen betekenen. U vindt ons in paleis 2 - stand 2D20. Tot dan!

> Guy M. AMISI, adviseur bij de Federatie van Brusselse OCMW's

DE PSYCHOSOCIALE BEGELEIDING VAN STEUNTREKKERS VAN DE BRUSSELSE OCMW'S IN HET DIGITALE TIJDPERK

De coronacrisis die we sinds maart 2020 doormaken, heeft in ieder geval de verdienste gehad dat de partijen achter de sociaaleconomische ontwikkeling van ons land (de politiek, de overheid, het verenigingsleven, enz.) even bij zichzelf hebben stilgestaan. De Federatie van Brusselse OCMW's dacht dat het nodig was even halt te houden bij de werking van de verschillende diensten van de Brusselse OCMW's.

Heel wat socio-economische structuren of sectoren werden immers gedwongen hun deuren te sluiten of hun dienstverlening te beperken. Hoewel de verschillende OCMW-diensten zijn blijven doorwerken¹, is hun werking de laatste twee jaar ernstig verstoord geweest.

Tijdens de coronacrisis hebben de Brusselse OCMW's, net als alle andere openbare diensten, hun toevlucht genomen tot thuiswerk voor hun publieke dienstverlening. Wat niet zonder gevolgen bleef voor de steuntrekkers, de maatschappelijk werkers, de diensthoofden, en zelfs voor de directies van de centra die plots hun algemene werking op hun kop zagen gezet worden.

Alleen al voor de eerste twee zijn we getuige van een nieuwe vorm van maatschappelijke hulpverlening: psychosociale hulpverlening op afstand, daarbij geholpen door de ontwikkeling van digitale technologieën. Ofschoon de computer al deze mensen snel ter hulp is geschoten, zagen we ook zeer snel dat het systeem zijn limieten had.

Eenzijds roept het gebrek aan rechtstreeks contact tussen maatschappelijk werker en gebruiker vragen op over de methodiek van het maatschappelijk werk, dat vooral nabijheid nastreeft (maatschappelijke permanenties, huisbezoeken, enz.) om een goede hulpverleningsrelatie tot stand te brengen of te onderhouden, en uiteindelijk om goed op de behoeften te kunnen inspelen.

Het menselijk contact berust op de vertrouwensrelatie die doorheen de fysieke ontmoetingen opgebouwd wordt. Zoals Tremblay opmerkt, *“la confiance ne se donne pas spontanément, mais, le plus souvent, se gagne petit à petit”*². Zo bekeken beperkt psychosociale hulp op afstand de actieradius van maatschappelijk werkers aanzienlijk.

Daarnaast heeft een groot deel van de mensen dat bij het OCMW aanklopt géén toegang tot digitale technologie. Hierdoor maken deze “digitally forgotten” geen gebruik van hun sociale rechten.

De situatie is zo ernstig dat 40% van de Belgische bevolking digitaal kwetsbaar is³, een percentage dat stijgt tot 75% bij mensen met lage inkomens en een laag opleidingsniveau en tot 54% bij de werkzoekenden.

De mate van digitale ongelijkheid varieert bovendien⁴: *“ongelijke toegang tot digitale technologieën, ook bekend als de «digitale kloof van de eerste graad»”, “ongelijke digitale vaardigheden, ook bekend als de «digitale kloof van de tweede graad»” en “ongelijkheid gekoppeld aan het gebruik van basisdiensten, ook bekend als «de digitale kloof van de derde graad»”*. En deze gradaties brengen ook verschillende gevolgen met zich mee voor het publiek van de Brusselse OCMW's.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben 170.000 mensen geen enkele digitale vaardigheid en 475.000 Brusselaars hebben slechts beperkte digitale vaardigheden⁵.

In het licht van het voorgaande moeten alle betrokkenen (verenigingen, politici, ambtenaren, enz.) op het niveau van het gewest nadenken over hoe men deze rechthebbenden gemakkelijker toegang kan geven tot sociale rechten (digitale toegankelijkheid bevorderen, onthaalruimten toegankelijk maken, enz.), hoe men de arbeidsvoorwaarden van de maatschappelijk werkers in de OCMW's kan verbeteren door voorrang te geven aan een fysieke kwaliteitsvolle psychosociale hulpverlening (maatschappelijke permanenties, huisbezoeken) in plaats van op afstand (telefonisch contact, telefonische gesprekken, nazorg per telefoon, enz.), en hoe men de OCMW-bestuurders de nodige middelen kan geven om de digitale toegankelijkheid te verbeteren.

Laten we ook niet vergeten dat OCMW-gebruikers die een sociaal-professioneel inschakelingstraject volgen, net als alle andere steuntrekkers⁶, moeten aantonen dat ze bereid zijn om te werken om een (equivalent) leefloon te kunnen (blijven) ontvangen. Hiervoor moet men zich als werkzoekende inschrijven bij Actiris of de VDAB. In het licht van de digitalisering

1. Net als alle andere openbare diensten kan een OCMW zijn activiteiten niet stopzetten omdat het om een publieke dienstverlening gaat (zie de wet van 11 APRIL 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde, laatst bijgewerkt op 6 juni 2005 (BS 01.01.1997)). We vertellen er wel bij dat de eerste lockdown de OCMW's niet heeft gespaard. De OCMW's hadden bij het begin van de coronacrisis hun ontvangstruimten voor het publiek gesloten en de organisatie van de maatschappelijke permanenties opgeschort.

2. Vrij vertaald: “vertrouwen komt niet vanzelf, maar moet beetje bij beetje gewonnen worden” uit TREMBLAY, L., *La relation d'aide-Développer des compétences pour mieux aider*, Ed. Chronique Sociale, 2008, Lyon, p.54.

3. *De Barometer van de digitale inclusie*, website van de Koning Boudewijnstichting, <https://www.kbs-frb.be/nl/zoom-barometer-van-de-digitale-inclusie>, gepubliceerd op 27 augustus 2020 (bekeken op 27 januari 2022).

wordt echter steeds meer van de mensen verwacht dat zij dat zelf doen.

Daarbij komt nog het **PERSOONLIJKE DOSSIER** dat Actiris voor ogen heeft. De gebruikers krijgen dan toegang via hun persoonlijk "My Actiris"-profiel. *"De OCMW's en Actiris komen overeen om te werken aan de digitale kloof opdat het doelpubliek in de juiste gebruiksomstandigheden toegang kan krijgen tot My Actiris"*. Maar beschikken de OCMW's over de nodige middelen om digitale ruimten te ontwikkelen of om hun digitaal kwetsbare rechthebbers te helpen deze moeilijkheden te overwinnen?

Tot slot, zal de toename van het aantal rechthebbers als gevolg van de crisis de psychosociale hulpverlening niet belemmeren? Kan het Plan voor digitale toegankelijkheid⁹ van het gewest een van de antwoorden zijn?

HET OPTREDEN VAN DE FEDERATIE VAN OCMW'S

De Federatie van OCMW's organiseert hierover een online colloquium met een vijfledig doel:

1. een hoogwaardige psychosociale ondersteuning op het niveau van de Brusselse OCMW's handhaven in het kader van de gezondheids crisis en post-corona.
2. de toegang tot sociale rechten voor gebruikers van de Brusselse OCMW's vergemakkelijken door zowel de fysieke toegankelijkheid van de onthaalruimten van de centra als het rechtstreekse contact met hun maatschappelijk werkers aan te moedigen.
3. de politieke wereld bewust maken dat er middelen nodig zijn.
4. de OCMW-bestuurders bewustmaken dat de digitale kloof verschillende gradaties heeft.
5. een gezonde samenwerking tussen de maatschappelijk werkers van de OCMW's en hun gebruikers bevorderen door de voorkeur te geven aan fysieke psychosociale ondersteuning (maatschappelijke permanenties, huisbezoeken) boven ondersteuning op afstand (telefonisch contact, telefonische gesprekken, telefonische nazorg, enz.)

4. Idem.
5. *Het Plan voor digitale toegankelijkheid 2021-2024*, website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, <https://clerfayt.brussels/nl/plan-voor-digitale-toegankelijkheid>, gepubliceerd op 12 februari 2021 (bekeken op 27 januari 2022).
6. Art. 3, 5° van de wet van 26 mei 2022 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (laatst bijgewerkt op 1 maart 2020).
7. *Partnerschipskader tussen Actiris en de OCMW's, 2022-2027*, Actiris, Brussel, p. 8.
8. *Het Plan voor digitale toegankelijkheid 2021-2024*, website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, <https://clerfayt.brussels/nl/plan-voor-digitale-toegankelijkheid>, gepubliceerd op 12 februari 2021 (bekeken op 27 januari 2022).

COLLOQUIUM

PROGRAMMA

9u.: Verwelkoming en inleiding

Khalid ZIAN, voorzitter van de Federatie van Brusselse OCMW's.

9u10: De werkorganisatie binnen de OCMW's tegen de achtergrond van de coronacrisis en het thuiswerken

Myriem Amrani, voorzitter van het OCMW van Sint-Gillis.

Vragen en antwoorden: 9u30-9u40

9u40: Ontwikkelingen in het sociaal beleid

Martin Wagener, socioloog en hoogleraar analyse van het sociaal beleid aan de FOPES - Faculté ouverte de politique économique et sociale -, UCLouvain.

Vragen en antwoorden: 10u.-10u10

10u10: Zorgt de onlinesamenleving voor uitsluiting?

Patricia Vendramin, sociologe en Prof. aan de UCLouvain, voorzitter van FOPES

Vragen en antwoorden: 10u30-10u40

10u40: De moeilijkheden voor ongeletterde mensen in een gdematerialiseerde wereld

Iria Galván Castaño en Louise Culot, belast met analyse en onderzoek bij Lire et Écrire Communauté française.

Vragen en antwoorden: 11u.-11u10

11u20: Het plan voor digitale toegankelijkheid:

- **Wat is de digitale kloof?** - Tania MAAMARY - Coördinator digitale inclusie voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (CIBG).
 - **Ambtenaren uitrusten en opleiden** - Siham EL OULANI Change Manager GOB-easy.brussels.
- Vragen en antwoorden: 11u50-12u.

12u.: Slotwoord

Guy M. Amisi, adviseur SPI van de Federatie van Brusselse OCMW's-Brulocalis.

WANNEER? Woensdag 18 mei 2022, van 9u. tot 12u.

WAAR? Online.

Inschrijven voor 13 mei op www.brulocalis.brussels.

In een notendop

WAS U ERBIJ?

Brulocalis en de Federatie van Brusselse OCMW's hebben sinds de laatste Nieuwsbrief verschillende opleidingen, colloquia en evenementen georganiseerd. Bovenop de periodieke opleidingen, vooral rond mobiliteit, was er nog:

- De **studiedag voor OCMW's rond energiearmoede** op 15 maart. Heeft u de studiedag gemist of wilt u de presentaties nog eens herbekijken? Het filmpje is te zien op www.brulocalis.brussels > [actua](#)

- De bijeenkomst van Belgische en Franse volksvertegenwoordigers over **burgerparticipatie**, georganiseerd door Brulocalis en "Décider ensemble" op 23 maart in het kader van de Europese week van de lokale democratie. In dit nummer leest u er een verslag over.

- "De uitdagingen van de crisis en het telewerk voor het personeelsbeleid in lokale besturen, of hoe de mentale gezondheid van je werknemers vrijwaren", een colloquium georganiseerd door Brulocalis en Ethias op 28 maart. In dit nummer leest u een artikel over de lessen die uit de coronacrisis kunnen getrokken worden.
- Een "Good Move Breakfast" op 21 april georganiseerd door Brulocalis en Brussel Mobiliteit voor een voetgangersbeleid binnen de gemeenten. Hebt u ons artikel hierover gelezen in de Gids van de *mobilité nr. 63*?
- Het colloquium "Trends met een invloed op het huisvestingsbeleid in het Brussels gewest: het toeristische logies en de nieuwe woonvormen", georganiseerd door Brulocalis in samenwerking met Belfius, dat bij het ter

perse gaan van dit nummer plaatsvond op 22 april. Wij brengen in een volgend nummer verslag uit.

BENT U ERBIJ?

Voorlopig zijn er al drie belangrijke evenementen in aantocht:

- De Federatie van Brusselse OCMW's-Brulocalis organiseert op woensdag 18 mei 2022 van 9u. tot 12u. een online colloquium via Teams met als thema "De psychosociale begeleiding van steuntrekkers van de Brusselse OCMW's in het digitale tijdperk". U leest er meer over in het artikel in dit nummer.
- Brulocalis organiseert op donderdag 9 juni een fysieke **workshop** voor de coördinatoren duurzame ontwikkeling en klimaatactieprogramma over **mogelijke Europese financiering**. Bedoeling is om de verschillende Europese projectoproepen bekender te maken en de vaardigheid om projecten op te zetten te versterken.
- De algemene vergadering van Brulocalis vindt plaats op 22 juni, met als thema "Fake News".

> Meer informatie

over deze evenementen vindt u op www.brulocalis.brussels > [agenda](#)

JAARVERSLAG

Het nieuwe jaarverslag van Brulocalis komt eraan. U leest alles over de activiteiten van Brulocalis in 2021 op www.brulocalis.brussels.

OEKRAÏNE

- Nieuw op www.brulocalis.brussels: een dossier met alle informatie over Oekraïne, met links naar de steunbetuigingen van de internationale instanties waarop de mandatarissen zich kunnen beroepen, alsook documentatie over de vluchtelingenopvang.
- U vindt er ook onze voortdurend bijgewerkte tabel over de impact op de subsidies van de oorlog in Oekraïne.

NIEUWE MODELLEN

Op www.brulocalis.brussels staan een paar nieuwe modellen:

- Model van convenant voor de uitbating van een gokkantoor.
- Harmonisering van de formaliteiten betreffende de doorgifte van gegevens tussen notarissen en gemeenten.
- Het tijdelijk plaatsverbod.

TAKEN VAN DE GEMEENTE

Binnenkort verschijnt in juni de gids over de taken van de gemeente in PDF-formaat. Een kleine oplage wordt ook uitgedeeld op de Algemene Vergadering. In dit werkje van een twintigtal bladzijden komen de belangrijkste taken van het gemeentebestuur aan bod vanuit het dubbel karakter van zijn functies:

"Ten eerste is de gemeente een ondergeschikt lokaal bestuursniveau dat beslissingen van hogere overheden (federale overheid, gewesten, gemeenschappen) moet uitvoeren.

Ten tweede is de gemeente ook een autonome gedecentraliseerde overheid met een eigen beslissingsbevoegdheid: ze kan naar eigen goeddunken initiatieven nemen voor zover de grondwet, de wet, een decreet of ordonnantie de gemeente niet van haar bevoegdheid uitsluiten en zij het gemeentelijk belang dient.

De gemeente heeft met andere woorden een aantal verplichte taken. Die zijn voor alle Brusselse gemeenten dezelfde (zelfs al kan de uitvoering verschillend zijn). De gemeente vervult ook facultatieve taken, eigen aan iedere gemeente. De gemeente valt onder het toezicht van het gewest".

Studiedienst

HET JONGE KIND

In maart heeft Brulocalis een bijeenkomst georganiseerd met de 19 gemeenten rond het Jonge Kind. Bedoeling was informatie uit te wisselen over de recentste ontwikkelingen aan de hand van een presentatie door ONE en goede praktijken te delen. De gemeenten konden ook een aantal suggesties doen voor een optimalisering van het aantal beschikbare plaatsen in crèches. Deze werden door Brulocalis aan de bevoegde minister voorgelegd.

ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

Op 10 februari heeft minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden Brulocalis om een advies gevraagd over het voorontwerp van wet op de gemeentelijke bestuurlijke handhaving van ondermijnende criminaliteit. De gemeenten krijgen hierin nieuwe bevoegdheden in de strijd tegen de misdaad: ze kunnen bepaalde inrichtingen aan een integriteitsonderzoek onderwerpen om na te gaan of deze criminele activiteiten najagen en in voorkomend geval kan de uitbating van hun economische activiteit geweigerd worden. De burgemeester krijgt meer administratieve politiebevoegdheden voor de sluiting van inrichtingen. Daarbij kan hij ze verzegelen en kan hij dwangsommen opleggen.

Brulocalis heeft de minister op 4 april aangeschreven met het advies. Deels geïnspireerd op het eerdere advies dd. 29 augustus 2018 over een soortgelijk wetsontwerp tijdens de vorige legislatuur. In dit advies wordt onder meer geconcludeerd dat het noch wenselijk, noch realistisch is om gemeentebesturen integriteitsonderzoeken te laten uitvoeren voor de opsporing van ondermijnende criminaliteit.

SECTORAAL POLITIEAKKOORD EN FINANCIERING VAN DE HULPVERLENINGSZONES: MINISTER VERLINDEN STELT STEDEN EN GEMEENTEN GERUST

Op donderdagnamiddag 10 maart hebben de voorzitters van de drie verenigingen van steden en gemeenten van het land een onderhoud gehad met federaal minister van Binnenlandse Zaken Annelies VERLINDEN. Op de agenda stonden een aantal dossiers rond politie en civiele veiligheid, waaronder het sectoraal

politieakkoord dat onlangs door de minister en twee vakbonden afgesloten werd.

De minister van Binnenlandse Zaken heeft Maxime DAYE, voorzitter van de *Union des Villes et Communes de Wallonie (UVCW)*, Wim DRIES, voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VWSG) en Olivier DELEUZE, voorzitter van Brulocalis, ontmoet.

Zij hebben samen nogmaals gezegd hoe bezorgd de steden en gemeenten en de 581 burgemeesters van het land zijn, **meer bepaald over de financiering van het sectorale akkoord dat eind januari door de minister en de twee grootste politievakbonden afgesloten werd**. Dat er voor 2024 een nieuwe fase in de sectorale onderhandelingen aangekondigd werd en dat er potentieel nog andere kosten zijn (non-activiteit voorafgaand aan de pensionering van politiemensen - NAVAP en de thuiswerkvergoeding), zorgde voor nog meer paniek bij de gemeentelijke schatkisten in de drie gewesten.

Het akkoord geeft de politiemensen meer loon. Daardoor zullen de politiezones en de gemeenten die voor hun financiering instaan, jaarlijks **91 miljoen euro meer moeten ophoesten**. Terwijl de financiële situatie van de gemeenten nu al uiterst zorgwekkend is.

De gemeenten hebben de minister dan ook opgelucht horen antwoorden dat zij "hun eerste medestander is en hen wil ondersteunen". Concreet **treedt de minister het standpunt van de steden en gemeenten bij** om de meerkost als gevolg van het sectoraal akkoord en het einde van de politieloopbaan (NAVAP) voor de lokale besturen **zo laag mogelijk** te houden. Van hun kant pleiten zij voor nul bijkomende kosten en moet de federale overheid de volledige 91 miljoen euro voor haar rekening nemen, waartoe de minister zich tijdens de onderhandelingen heeft geëngageerd. Wat de tweede fase van de onderhandelingen betreft, wezen de steden en gemeenten de minister erop dat die pas aangevat zal kunnen worden na de gemeenteraadsverkiezingen van 2024.

De minister toonde zich ook constructief omtrent de **financiering van de hulpverleningszones** en de uitvoering van artikel 67 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid. Door dat artikel zijn de gemeenten verzekerd tegen de extra kosten gekoppeld aan de brandweershervorming zolang de 50/50-verhouding tussen de federale en de gemeentelijke bijdragen niet bereikt is.

Een werkgroep legt momenteel, in samenwerking met de Vlaamse en Waalse verenigingen van steden en gemeenten, de laatste hand aan een ontwerp van uitvoeringsbesluit. Dat uitvoeringsbesluit wordt in alle transparantie opgesteld en moet deze wettelijke garantie concreet gestalte geven, en dus de reële meerkosten van de hervorming berekenen. Meer dan 15 jaar na de goedkeuring van de wet, is het nog altijd wachten op het koninklijk besluit. Een aantal gemeenten heeft ondertussen via gerechtelijke weg dwangsommen laten opleggen aan de federale overheid indien dit besluit niet vóór juli 2022 ten uitvoer wordt gelegd. Tegelijkertijd blijven de verenigingen ijveren voor een hernieuwde financiering door de federale overheid op een duidelijke 50/50-basis, aangezien tot op vandaag de gemeenten nog altijd instaan voor nagenoeg 80% van deze kosten.

Nog goed nieuws: de minister toont zich bereid een **nieuw overlegorgaan in het leven te roepen voor een verplicht overleg tussen de federale overheid en de afgevaardigden van de lokale besturen**. Zij zijn immers de werkgevers van alle brandweerkorpsen in het noorden en het zuiden van het land en van drie vierde van de politieagenten in ons land. Met deze oprichting wordt tegemoetgekomen aan een oude verzuchting van de drie verenigingen van steden en gemeenten.

Na afloop toonden Brulocalis, de VWSG en de UVCW zich tevreden over het feit dat ze door de minister gehoord zijn geweest en met haar engagement. Samen zullen de 3 verenigingen erop toezien dat de gemaakte beloftes nagekomen worden.

HULP BIJ HET INVULLEN VAN DE BELASTINGAANGIFTE: DE VERENIGINGEN VAN STEDEN EN GEMEENTEN KRIJGEN GEHOOR

Op 24 maart hebben de verenigingen van steden en gemeenten vernomen dat de FOD Financiën vanaf dit jaar alleen nog zitdagen zou houden in steden en gemeenten die op meer dan 30 km liggen van een regionaal kantoor. Met andere woorden, Brussel zou dan het enige gewest zijn waar de burgers niet langer van deze dienst gebruik zouden kunnen maken. Brulocalis en haar zusterverenigingen, als spreekbuis voor de gemeenten, hebben gepleit om de dienst te behouden. Dat is bij de minister niet in dovemansoren gevallen en de dienst blijft voor alle belastingbetalers nu behouden.

Duurzame steden

INTERNATIONALE SAMENWERKING

Brulocalis bezoekt Kinshasa van 19 tot 25 maart. Een succesvolle reis!

In de eerste plaats vergezelden we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op een grote economische en culturele missie. Bedoeling was een samenwerkingsproject tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de provincie Kinshasa, die al sinds 2016 nauw samenwerken, mee te helpen uittekenen. Er bestond een principe-akkoord tussen de autoriteiten van Kinshasa en Brussel om een project op te zetten dat aansluit bij het programma voor gemeentelijke internationale samenwerking, dat gefinancierd wordt door de Belgische ontwikkelingssamenwerking en de capaciteiten van de Congolese gemeenten op het gebied van burgerlijke stand en bevolking wil versterken. En dat is nu gebeurd! Na besprekingen tussen de gouverneur van de provincie Kinshasa, de provinciale minister van Binnenlandse Zaken en de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in aanwezigheid van de Belgische ambassadeur, werd een proefproject opgestart voor de oprichting van een **digitaal bevolkingsregister** in de gemeente Kintambo. Het is nu wachten tot het project door de provincie wordt afgerond.

Daarna heeft Brulocalis de reis naar de DRC aangegrepen om **ter plaatse drie partnergemeenten** (Bandalungwa,

Kintambo en Limete) een **bezoekje te brengen**. Daarbij werd samengezeten met de burgemeesters en ambtenaren van deze drie gemeenten. Wij hebben kunnen zien hoe de projecten vorderden ondanks de coronacrisis en alle risico's eigen aan de werkomstandigheden in de DRC (klimaat, duurdere materialen, gebrek aan financiële middelen doordat de middelen van de staat niet worden uitgekeerd aan de gemeenten...).

Tot slot heeft Brulocalis in Limete ook een **workshop** kunnen organiseren met de meeste Congolese partners van het programma voor gemeentelijke

internationale samenwerking. Doel was de grote lijnen van het nieuwe programma 2022-2026 nog eens op een rijtje te zetten. Laten we niet vergeten dat de Belgische minister van Ontwikkelingssamenwerking zich opnieuw achter Brulocalis en de gemeentes heeft geschaard en ons voorstel van programma 2022-2026 voor de DRC, Marokko en Senegal heeft goedgekeurd.

DUURZAME ONTWIKKELING

Kringloopwinkels: een nieuwe werkgroep

Een kringloopwinkel is een onderneming binnen de sociale economie die werkgelegenheid schept en waarde toevoegt, en die in de eerste plaats de waarde van producten aan het einde van hun levenscyclus wil maximaliseren, in het bijzonder door ze opnieuw te gebruiken. Daarbij worden vaak afgedankte waren ingezameld, hersteld en dan doorverkocht in de kringloopwinkel.

De eerste **coördinatiegroep Kringloopwinkel** vond op donderdag 13 januari online plaats. Tijdens de bijeenkomst zijn projecten van de gemeenten Sint-Gillis, Vorst, Evere, Elsene, Brussel-Stad, Sint-Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde, Anderlecht, Koekelberg, Ganshoren, Jette en Sint-Agatha-Berchem besproken geweest. De bijeenkomst werd geleid door Leefmilieu Brussel, Brulocalis en de Fédération des Ressourceseries. In een eerste fase wilde men projecten aan elkaar koppelen, synergieën tot stand brengen en gemeenschappelijke

behoefden en problemen aan de kaak stellen. Voortaan zal de werkgroep de gemeenten rond specifieke thema's bij elkaar brengen in de vorm van workshops.

In dit verband vond **een eerste workshop online** plaats op dinsdag 8 februari. De aandacht ging vooral uit naar de economische leefbaarheid en de harmonisering van de kringloopcentra in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De workshop werd geleid door Tanguy Ewbank van de Fédération Ressources en bracht een twintigtal mensen op de been. Er werd gesproken over de rol van sociaal ondernemerschap, het klaarstomen voor hergebruik, alsook over financiële ramingen van standaardstructuren. De volgende workshop, die samen door Leefmilieu Brussel en Net Brussel werd georganiseerd, vond plaats op 24 februari en leidde tot de oprichting van een donatie-/inzamelingscentrum tijdens de mobiele Recypark-campagnes.

Duurzame voeding

Een ander belangrijk iets is de **intergemeentelijke werkgroep Good Food**, die op 1 februari zo'n 40 mensen heeft samengebracht. Bedoeling was om de vorderingen van de co-constructie van de Good Food 2.0-strategie voor te stellen, meer uitleg te geven en de dialoog met de gemeenten aan te gaan. Thematisch lag het zwaartepunt op de agro-ecologische productie (professioneel, burger en gemengd), de voedingsverwerkende sector en de Good Food-ketens, het commerciële aanbod in winkels en restaurants, de toegankelijkheid van voedingsmiddelen (onder meer in de schoolkantines), en voedselverspilling. De volgende fase van de strategie is de convergentiedag op 29 maart. De Good Food-actoren komen dan samen en er wordt dan verder nagedacht over de voorstellen die de voorbije maanden op de bijeenkomsten gedaan werden.

Kwetsbare bevolkingsgroepen: hoe ze erbij betrekken en laten participeren?

Op 15 februari kwamen de gemeenten en de OCMW's ook bijeen voor een **opleidingsworkshop** van Leefmilieu Brussel en Brulocalis. Thema was het betrekken van kwetsbare groepen in participatietrajecten bij het uitwerken van projecten. De deelnemers konden van gedachten wisselen met andere projectleiders uit de Brusselse gemeenten en konden meer in het bijzonder kennismaken met Aline Goethals van de gemeente Anderlecht en het duurzaam wijkcontract Peterbos. Zij vertelde over de klassieke grenzen van de participatie

en gaf de projectleiders te verstaan hoe belangrijk het is de doelstellingen te herzien, de verschillende niveaus van participatie te omschrijven en enkele basisbeginselen in acht te nemen voor een succesvol en doeltreffend project.

Warmer dan het klimaat?

Eveneens in februari en voor het eerst in 2022 vond op dinsdag 22 februari de intergemeentelijke werkgroep (IWG) met de coördinatoren Klimaatactieplan (KAP) plaats. De nieuwe facilitator Lucht-Klimaat-Energie van Leefmilieu Brussel, Laura SHAHBENDERIAN van CO2 Logic (te bereiken via facilitateur_ace@environnement.brussels), werd er voorgesteld. Tijdens de bijeenkomst kwamen ook de diagnostische behoeften van de verschillende gemeenten aan de orde. De diagnose is de eerste cruciale stap in het klimaatactieplan, waarbij de kwetsbaarheid van het grondgebied voor klimaatverandering op holistische wijze wordt geanalyseerd aan de hand van een referentie-inventaris van de uitstoot van broeikasgassen.

De vooruitzichten zijn dan ook bemoedigend ten aanzien van de verwachte resultaten van de verschillende acties die in het begin van het jaar met de Brusselse lokale besturen ondernomen werden. De Dienst Duurzame Stad hoopt snel de vruchten te kunnen plukken van wat hij gezaaid heeft.

EUROPA

In september 2020 bracht Brulocalis een advies uit over de algemene beleidsnota voor het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor de periode 2021-2027.

Ingevolge de goedkeuring van de EFRO-verordening (EU) en het overleg tussen de verschillende partners heeft de gewestregering op 3 februari 2022 een voorontwerp van operationeel programma EFRO goedgekeurd (onderworpen aan een openbaar onderzoek). Enkele dagen later werd Brulocalis door de GOB gevraagd om hierover advies te geven.

De **werkgroep Europa** heeft de tekst van het voorontwerp van programma uitvoerig bekeken en een advies opgesteld dat op 14 maart 2022 door het bureau van Brulocalis werd goedgekeurd. In dit advies juicht de vereniging de keuzes van de gewestregering toe. Vooral de ondersteuning van de digitalisering van de openbare diensten, de energierenovatie van openbare gebouwen en de financiering van infrastructuur en openbare voorzieningen in de zones voor

stedelijke herwaardering (ZSH) kunnen op onze goedkeuring rekenen.

Tegelijkertijd vraagt Brulocalis de regering om ook het volgende te ondersteunen:

- fietsvoorzieningen en/of fietsenstallingen ter bevordering van duurzame multimodale stedelijke mobiliteit;
- diversifiëring van het financieringsaanbod voor energierenovatie, in tegenstelling tot een aanpak die uitsluitend op subsidies is gebaseerd (waardoor het risico bestaat dat de ambitie om de zware renovatie van overheidsgebouwen te stimuleren, niet wordt waargemaakt);
- oplossingen waarbij de aanleg van groene ruimten en duurzaam waterbeheer worden gecombineerd om het grondgebied aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverandering.

Nadat de gewestregering het advies van andere stakeholders (Brupartners, Raad voor het Leefmilieu, De Raad voor Wetenschapsbeleid en Leefmilieu Brussel) heeft ontvangen, zal zij het programma aanpassen en opnieuw voorleggen, waarschijnlijk rond mei/juni.

Het advies leest u op www.brulocalis.brussels > Actua [30.3.2022]

MOBILITEIT

De nieuwe **mobilitéitsgids nr. 63** is uit. In dit nummer: het nieuwe gewestelijke actieplan voor verkeersveiligheid, de hefboomen voor de ontwikkeling van het gemeentelijk voetgangersbeleid, de zelfrijdende busjes '@ MIVB', een Brussels dataplatform voor mobiliteit, de evaluatie van de gewestelijke wegeninfrastructuur, het eerste federale fietsactieplan (2021-2024) en tot slot speedpedelecs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

> Workshop EWLD woensdag 23 maart 2022

FRANSE EN BRUSSELSE GEMEENTEN PRATEN OVER BURGERPARTICIPATIE

De gezondheidsomstandigheden van de laatste twee jaar hebben de gemeentelijke participatieve democratie wat aangetast. Naar aanleiding van de Europese week van de lokale democratie, waarvan de evenementen zich over meerdere maanden uitstrekken, kwam een delegatie van Franse en Brusselse gemeenteraadsleden op 23 maart in Brussel bijeen om te bekijken en te bespreken hoe binnen de lokale democratische structuren een participatiedynamiek vorm kan krijgen en kan worden gehandhaafd, welke bevoegdheden de wijkraden moeten krijgen, hoe mensen kunnen worden ingeschakeld en hoe de kwaliteit van de beraadslagingen kan worden gewaarborgd, en ten slotte hoe aansluiting kan worden gevonden bij andere participatiestrategieën.

Het evenement was een organisatie van Brulocalis, de Franse vereniging "Décider Ensemble" en de stad Brussel.

Het in 2005 opgerichte "Décider ensemble" is een denktank die een participatiecultuur ingang wil doen vinden. De organisatie wil actoren uit de Franse samenleving bijeenbrengen en een cultuur van gedeelde besluitvorming tot stand brengen. Daarbij wil ze de participatie, het overleg en de dialoog tussen alle betrokken partijen bevorderen.

EEN FRANS-BELGISCHE WORKSHOP OVER DEMOCRATIE

De delegatie met Franse verkozenen was twee dagen lang te gast in onze hoofdstad voor een aantal evenementen en werkvergaderingen. Het programma afsluiten gebeurde met de workshop EWLD.

De workshop werd ingeleid met vier presentaties, waarin de participatieve aanpak van de stad Brussel, Angers, Sint-Gillis en Toulouse werd beschreven. Er werd dan in kleine groepen verder gesproken. Op die manier kon er dieper ingegaan worden op bestaande initiatieven: de wijkcontracten, wijkcomités, wijkraden en het wijkoverleg. Zoals alom geweten, bestaat er hier geen gemeenschappelijke noemer of standaardmodel en heeft elke gemeente haar eigen werkwijze, zowel om vrijwilligers te werven, of qua profiel van de vrijwilligers en duur van hun mandaat, de rol die de wijkraden toebedeeld worden, de begroting, de doelstellingen, de middelen, de manoeuvreerruimte, enz.

BURGERPARTICIPATIE

Een eerste uitdaging voor wie zich met de gemeentelijke participatiedemocratie inlaat, is het vinden van vrijwilligers met een uiteenlopend profiel uit alle achtergronden. Soms komt het erop aan het juiste evenwicht te vinden tussen het aantal vrijwilligers en het soort profiel dat men in het proces inschakelt. Naast de verschillende plaatselijke verenigingen of geëngageerde burgers die over het algemeen op dit soort projecten reageren, moet ook altijd naar burgers gezocht worden die het niet altijd gewoon zijn hun mening te geven. Iedereen erbij betrekken is niettemin belangrijk voor een succesvolle lokale participatieve democratie.

Een goed uitgewerkt communicatieplan is de sleutel. Oproepen tot kandidaturen moeten bekendgemaakt worden via onder meer affichering, artikels in allerlei gemeentelijke of andere publicaties, contacten met buurtver-

enigingen, informatievergaderingen en discussies op het terrein.

In de meeste steden worden de burgers uitgeloot. Men gebruikt hiervoor ofwel een lijst van geïnteresseerde vrijwilligers die al hebben aangegeven mee te willen doen, of die op de eerder genoemde manieren geworven zijn, ofwel openbare lijsten, zoals in Frankrijk de kiezerslijsten of het bevolkingsregister in België, zoals vereist door de GDPR.

- De metropool Toulouse heeft aan ongeveer 800.000 mensen in haar agglomeratie een oproep gestuurd met de vraag om zich kandidaat te stellen. De burgemeester van de stad organiseert ook "burgerwandelingen" om zijn bevolking te ontmoeten.
- De Stad Brussel telt twee field facilitators die naar de mensen toe stappen. Zo bouwen ze met hen een betere relatie op en weten ze waar ze de minder "toegankelijke" burgers kunnen vinden. Hiervoor heb je wel financiële middelen nodig die niet alle gemeenten hebben.

Taal kan soms een barrière zijn. In Sint-Gillis bijvoorbeeld leven niet minder dan 155 verschillende nationaliteiten. Je moet er dus voor zorgen dat iedereen zich kan uitdrukken.

Bij de participatieve democratie moet men zorgen dat men **uiteenlopende profielen** betreft. **Geografisch** gezien bv., alle buurten moeten vertegenwoordigd worden. Maar men moet ook rekening houden met **leeftijd, geslacht**, enz. Uiteenlopende profielen wil niet zeggen dat alle politieke meningen betrokken moeten worden. De profielen moeten wel representatief zijn.

Sommige gemeenten hebben wijkraden met een tiental leden, terwijl andere steden assemblees hebben met meer dan 200 vrijwilligers! En de termijnen variëren van één jaar, of twee of soms drie jaar. Hernieuwbaar of niet.

Na een bepaalde periode kan de geest uit de fles zijn en de participatie wat op zijn. Dan moeten men de participatiestructuren hernieuwen. Voor de mensen kan dit avontuur soms zwaar zijn en veel tijd in beslag nemen: in Sint-Gillis bijvoorbeeld worden er wel 12 vergaderingen per jaar gehouden. Soms, afhankelijk van de behoeften, bijvoorbeeld als we jonge ouders willen bereiken, kan het nuttig zijn om tijdens de bijeenkomst voor kinderopvang te zorgen. Ook dit hangt af van de beschikbare financiële middelen en het beschikbare personeel.

De vrijwilligers moeten vervolgens ondersteuning krijgen van het gemeentebestuur. Ze moeten technische en materiële middelen (tablets, computers), content (brochures) en organisatorische middelen krijgen. Hoewel sommige gemeenten het zich kunnen veroorloven onkosten te vergoeden of gezellige etentjes te organiseren om de besprekingen letterlijk en figuurlijk te stimuleren, beschikken niet alle gemeenten over de nodige financiële middelen daarvoor. Andere gemeenten nodigen de vrijwilligers uit voor hun andere evenementen, als bedanking en om hen zich betrokken te laten voelen.

EEN RUIME WAAIER AAN STRUCTUREN VOOR DE LOKALE DEMOCRATIE

In het algemeen tekent de plaatselijke overheid het werkingskader en het inhoudelijk kader uit waarbinnen de vrijwilligers kunnen werken. Iedereen moet duidelijk weten wat het kader is en wat zijn rol en taken zijn. Het is ook zinvol om een aantal regels te hebben voor de werking die door alle burgers onderschreven worden, een soort handvest.

Vervolgens moeten de gemeenten de verwachtingen in goede banen kunnen leiden. Ze moeten transparant zijn over de gehanteerde criteria, over de budgettaire of technische haalbaarheid, maar ook over de politieke factoren zoals bv. de bestaande politieke meerderheid. Want zonder politieke wil geen resultaten.

De thema's lopen uiteen, van inbreuken tot ecologische transitie, van financiën tot werkgelegenheid en opleiding. Soms worden de ideeën voorgelegd aan een volksstemming onder de inwoners, of aan die van de vergadering van lokale verkozenen, of aan het uitvoerend orgaan (de gemeenteraad of het college in ons land, de conseil municipal in Frankrijk).

De financiële middelen die hiervoor uitgetrokken worden, variëren van een paar duizend euro tot acht miljoen euro, bijvoorbeeld in de

metropool Toulouse, die al meer dan 20 jaar ervaring heeft met burgerparticipatie.

Het is wellicht verleidelijk voor de gemeente om vrijwilligers te gebruiken als doorgeefluik, of om ze te gebruiken om ideeën en de realiteit op het terrein te grijpen. Maar de actoren van de participatieve democratie waren het er allemaal over eens dat de deelnemers geen enkel representatief mandaat hebben en hun medeburgers dus niet vertegenwoordigen, net zo min als dat zij een rol te spelen hebben als ambassadeurs voor wat de gemeente doet. Zij vertegenwoordigen zichzelf.

Hoewel veel burgers het gevoel hebben dat zij actief participeren aan het lokale democratische leven, worden sommigen afgeschrikt door de beperkte inzet of de trage besluitvorming. Ook dit probleem moet worden aangepakt. Het gevaar bestaat immers dat mensen ontmoedigd geraken. Ze hebben soms weinig speelruimte. Dat moet van bij het begin duidelijk zijn. Anders is het gevaar groot dat ze negatief staan tegenover de participatiedemocratie en alleen maar verbitterd achterblijven of met een gevoel van nutteloosheid.

DE DEMOCRATIE NIEUW LEVEN INBLAZEN

De Franse en Belgische verkozenen waren het erover eens dat deze inspraakprocedures duur zijn en veel energie vergen. Maar tegelijkertijd achten zij deze onontbeerlijk om het vertrouwen van de burgers in hun verkozenen en de lokale politieke organen te herstellen. Participatie geeft een gevoel van zingeving en een gevoel van vertrouwen in de democratische processen. Zo bleek uit de laatste evaluatie van de metropool Toulouse dat 65%

van de bevolking tevreden was over het beleid rond lokale participatie.

Na twee jaar van gezondheids crisis was er een duidelijke oproep om in de toekomst op regelmatige basis soortgelijke bijeenkomsten te organiseren, althans tussen de Brusselse gemeenten, en zo praktijken uit te wisselen. Brulocalis zal de mogelijkheden bekijken.

> Zie ook

[Afspraak op de Rencontres européennes de la participation die Décider Ensemble organiseert in Rennes \(Frankrijk\) van 24 tot 26 oktober 2022.](#)

SCHAARBEEK WINT GOUDEN LABEL “DIERVRIENDELIJKE GEMEENTE”

Vandaag, op woensdag 30 maart, heeft Bernard Clerfayt, de Brusselse minister van Dierenwelzijn, het gouden label "Diervriendelijke Gemeente" overhandigd aan de gemeente Schaarbeek. Dit label belooft de Brusselse gemeente die zich het meest heeft ingezet voor het dierenwelzijn, met de financiële steun van het Gewest.

18 DEELNEMENDE BRUSSELSE GEMEENTEN

In 2021 lanceerde het Brussels Gewest een projectoproep waarmee een subsidie van maximaal 9.000 euro kon worden verkregen. Het doel? Gemeenten die projecten uitvoeren ter verbetering van het dierenwelzijn ondersteunen. Het label 'Diervriendelijke Gemeente' belooft acties die het hele jaar door worden uitgevoerd. In totaal hebben 18 gemeenten deelgenomen aan deze oproep.

De meest vernieuwende projecten zijn huisdierentherapie voor kinderen in moeilijkheden in Jette of een poppenkast om burgers bewust te maken van de risico's die gepaard gaan met het voeren van wilde dieren in Anderlecht.

“De gemeenten die een concreet beleid inzake dierenwelzijn voeren, komen tegemoet aan een groeiende wens van hun inwoners. Als actor die het dichtst bij de burgers staat, kunnen zij rechtstreeks impact hebben op het leven van duizenden dieren. Daarom heb ik beslist om de gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van specifieke projecten. Ik lanceer overigens een nieuwe editie van deze projectoproep. De gemeenten die zin hebben om projecten te ontwikkelen of hun inspanningen voort te zetten, kunnen hun aanvraag vóór 15 mei indienen bij Leefmilieu Brussel”, aldus Bernard Clerfayt.

HET GOUDEN LABEL, VOOR DE MEEST ACTIEVE DIERVRIENDELIJKE GEMEENTE

De gemeenten hadden eveneens de gelegenheid om mee te dingen naar het gouden label. Om het label te verkrijgen, moesten minstens 7 criteria van een lijst van 12 worden vervuld, zoals het waarborgen van opvang 24/7 van dieren die rondzwerven, gevonden of achtergelaten werden; ten minste over één vrije loopzone voor honden op het grondgebied beschikken; een diervriendelijk beleid voor zwerfkatten voeren; een sterilisatiepremie voor huiskatten toekennen of de burgers voorlichten en sensibiliseren.

DIT JAAR IS SCHAARBEEK DE GROTE WINNAAR

“Vandaag is dierenwelzijn een maatschappelijke uitdaging geworden die van primair belang is voor onze medeburgers. In 2021 hebben we tal van projecten gerealiseerd: we hebben bijna 250 premies toegekend om Schaarbekenaren te helpen hun katten te steriliseren; we hebben dierenartsen gesteund voor de sterilisatie van zwerfkatten; een speelparcours voor honden aangelegd in het Jeugdperk; drijvende hutten geïnstalleerd in de vijvers van het Josafatpark, enz. In 2022 ging onze gemeente op dit elan verder om Schaarbeek nog ‘diervriendelijker’ te maken. Nadat onze inspanningen enkele weken geleden door de dierenbeschermingsvereniging GAIA werden erkend, ben ik erg trots dat Schaarbeek nu het gouden label ‘Diervriendelijke Gemeente’ voor 2022 behaalt. Het is een echte erkenning van ons werk”, verklaart schepen Deborah Lorenzino, verantwoordelijk voor Dierenwelzijn in Schaarbeek.

> Meer info

De nieuwe [projectoproep](#) staat nog open tot 15 mei

Vind hem op www.brulocalis.brussels > vind een subsidie > Label "Diervriendelijke gemeente": projectoproep 2022

STEUN VOOR OEKRAÏNE

De Russische agressie tegen Oekraïne is het grootste militaire conflict in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog. De Raad van Europese Gemeenten en Regio's (CEMR) probeert het Oekraïense volk en de lokale en regionale besturen van het land te steunen.

De CEMR heeft onder meer een taskforce voor Oekraïne in het leven geroepen. Bedoeling is om na te denken over een gepaste reactie op de gevolgen van de oorlog op Europees grondgebied. De taskforce behandelt zaken als de steun aan Oekraïense gemeenten, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, de EU-sancties en hun gevolgen voor overheidsopdrachten en voor de samenwerking met Russische gemeenten en het optreden van de nationale verenigingen van lokale en regionale besturen.

HOE KUN JE HELPEN?

Op de een of andere manier zijn onze gemeenten al ingeschakeld in de hulp aan Oekraïne of Oekraïense vluchtelingen. Bovenop de bestaande acties, volgen hier nog een paar andere mogelijke manieren om het land en zijn bevolking te steunen.

1. Gemeenten kunnen de **steunbetuiging van de CEMR** ondertekenen waarin de militaire actie van Rusland wordt veroordeeld.
2. Neem **rechtstreeks contact op met uw partners** in Oekraïne. Vraag hen welke specifieke hulp zij op dit moment nodig hebben. Als u geen partners heeft in Oekraïne, neem dan contact op met een van de steden die bij de CEMR, het [Comité van de Regio's](#) of op het [Cities4Cities-platform](#) om hulp hebben gevraagd.
3. **Steun de AUC, de vereniging van Oekraïense steden.** Doe een schenking en help mee de statutaire activiteiten van de AUC en de bijstand aan lokale instanties te verzekeren. De AUC verzamelt informatie over wat de gemeenten dringend nodig hebben, coördineert de vrijwilligers en werkt samen met het civiel-militaire bestuur.

> De voorzitter van het Europees Parlement, Roberta Metsola, heeft op 17 maart het Oekraïense centrum voor het maatschappelijk middenveld ingehuldigd. Het Europees Parlement stelt een verdieping van het gebouw Station Europa op het Luxemburgplein ter beschikking van de ngo Promote Ukraine.

> Meer info

www.brulocalis.Brussels en op www.ccre.org

“PROMOTE UKRAINE” EEN GROEP VRIJWILLIGERS KAN HELPEN

De Oekraïense vrijwilligersvereniging “Promote Ukraine” heeft tijdelijk haar intrek genomen in de Aarlenstraat in Brussel, net boven de kantoren van Brulocalis.

Voor de oorlog in Oekraïne in een grootschalige invasie uitmondde, richtte “Promote Ukraine” haar inspanningen op de belangenbehartiging en de dialoogopbouw tussen Oekraïne en de EU. Nu heeft zij ook meer concrete initiatieven ontplooid om Oekraïne te helpen in het verzet en hier in België tijdelijk ontheemden te helpen. Het team van vrijwilligers ontvangt vluchtelingen uit Oekraïne, biedt hen humanitaire hulp en helpt hen bij hun integratie. In samenwerking met onder meer de lokale autoriteiten coördineert het een aantal projecten:

- Inzamelings- en distributiecentra in Brussel voor humanitaire hulp aan vluchtelingen

(kleding, niet-bederfelijke etenswaren, geneesmiddelen, babyartikelen, enz.). Belgische burgers en bedrijven kunnen schenkingen doen;

- Oekraïens Cultureel Centrum: organiseert gesprekken in het Frans en het Nederlands en cursussen Engels, maar ook steungroepen met beroepspsychologen, cursussen kunst- en muziektherapie, enz;
- Jobbeurs, professionele workshops en informatiesessies over een aantal onderwerpen, waaronder algemene oriëntatie, gezondheidszorg, het zoeken naar werk en rechten van werknemers, enz. De Don Bosco School is hierbij een actieve partner;
- Ten slotte onderhoudt “Promote Ukraine” ook contacten tussen de Belgische Oekraïense gemeenschap en de gewestelijke, federale en EU-autoriteiten, waarbij de vereniging opkomt voor de rechten van de vluchtelingen.

> Contact

<https://www.facebook.com/promoteukraine/>

<http://www.promoteukraine.org/>

ADMINISTRATIEVE STAPPEN ONLINE: HELP JE GEBRUIKERS ZICH TE AUTHENTICEREN!

Vooraleer iemand online administratieve stappen kan ondernemen, moet die zich authenticeren, dat wil zeggen zijn identiteit elektronisch bevestigen via een digitale sleutel.

Voorafgaand aan elke online administratieve stap moet je je ervan vergewissen dat je gebruikers beschikken over een van de volgende digitale sleutels.

DOWNLOAD NU AL DE INFORMATIEDRAGERS OVER DE AUTHENTICATIEWIJZEN

Link naar de pagina in het Frans: [Inclusion numérique – easy.brussels](#)

Link naar de pagina in het Nederlands: [Digitale inclusie – easy.brussels](#)

INSCHRIJVEN VOOR DE OPLEIDINGEN OVER DE AUTHENTICATIEWIJZEN OF OVER IRISBOX VIA DE GSOB

Meer diepgaande opleidingen zijn beschikbaar sinds maart, via de opleidingscatalogus van de GSOB.

- [Schrijf je hier in](#) om een opleiding te volgen over het virtuele loket IRISbox
- [Schrijf je hier in](#) om een opleiding te volgen over de authenticatiewijzen

1. De eID

De eID is de elektronische identiteitskaart van de Belgen. Je kunt je ermee authenticeren om onder meer je identiteit, nationaliteit, leeftijd, ... elektronisch te bewijzen. Let erop de gebruiker goed in te lichten dat hij zijn eID en identiteitskaartlezer nodig heeft om veilig online in te loggen bij de overheidsdiensten.

Opgelet: een eID lijkt niet op de bijzondere identiteitskaart (BIK). Op de BIK-kaart staat immers geen rijksregisternummer. Een burger die beschikt over een BIK-kaart moet dus het authenticeringssysteem via een digitale sleutel en activatiecode gebruiken om online administratieve stappen te kunnen ondernemen bij Belgische overheidsadministraties.

2. De toepassing itsme®

Itsme®, veilig en vlot in gebruik, is een mobiele digitale identiteitsapplicatie. Je installeert ze rechtstreeks op je smartphone met behulp van een identiteitskaart of bankkaart. Na installatie kan de gebruiker zich met itsme® authenticeren op een computer, een tablet of een telefoon als hij online wil inloggen bij overheidsdiensten.

3. Het authenticatiesysteem via digitale sleutel en activatiecode

Kan de gebruiker de eID of itsme® niet gebruiken?

Om toegang te krijgen tot deze andere digitale sleutel moet de **gebruiker beschikken over een mailbox** en zich **begeven naar het dichtstbijzijnde registratiekantoor**.

Een plaatselijk registratiekantoor?

Een groot aantal Belgische steden en gemeenten fungeert als **plaatselijk registratiekantoor**. De gebruiker zal de lijst met plaatselijke registratiekantoren moeten raadplegen om te weten welke steden en gemeenten ook dienstdoen als **registratiekantoor voor niet-ingezetenen**.

Door de QR-code te scannen of de gebruiker door te verwijzen naar [Aanvraag en activatie van digitale sleutels | DG Digitale Transformatie \(bosa.be\)](#) kan hij op die manier een registratiekantoor vinden, alsook bijkomende informatie..

Papieren informatiedragers en opleidingen ter beschikking om de gebruikers te helpen bij hun online administratieve stappen

Voortaan stelt easy.brussels je, naast de kit die het virtuele loket IRISbox voorstelt, opleidingen en informatiedragers ter beschikking over de authenticatiewijzen, die je terugvindt op de pagina [Digitale inclusie van de website easy.brussels](#).

Met alle informatie met betrekking tot de authenticatiewijzen zul je de gebruikers kunnen inlichten en begeleiden bij hun online administratieve stappen.

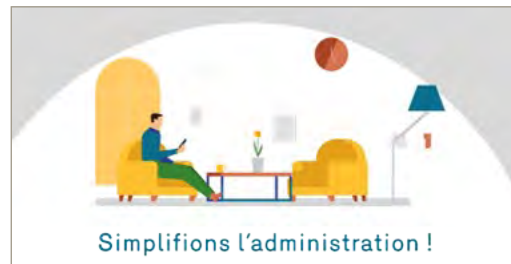
Op de pagina van de website easy.brussels vind je in het Nederlands, het Frans en het Engels:

- een boekje dat de authenticatiewijzen voor online administratie toelicht (eID, Itsme en de activatiecode), met voorbeelden van stappen uitgevoerd via IRISbox;
- een brochure met uitleg over het aanmaken van een Itsme-account®;
- twee demonstratievideo's over Itsme®;
- een video over de eID met een demonstratie op IRISbox en Mijgezondheid.be;
- een video over het authenticatiesysteem via digitale sleutel en activatiecode.

Alle hierboven vermelde informatiedragers kunnen worden gedownload opdat je ze zou kunnen verspreiden en doorgeven.

> Meer info

Neem contact met ons op: info@easy.brussels

UW **ONLINE** ADMINISTRATIE MET DE CIVADIS **EGUICHET**

CIVADIS
SOLUTIONS **IT** POUR LES AUTORITÉS LOCALES

VOOR DE GEMEENTE ADMINISTRATIE

- ✓ **Allerlei soorten documenten of producten kunnen via de eGuichet** worden bezorgd, niet alleen maar bevolkingsdocumenten maar ook bewonerskaart, vuilniszakken, abonnementen op speelpleinen ...
- ✓ Grafische **integratie** in het **webportaal** van de gemeente
- ✓ **Eenvoudigere afgifte** van bepaalde documenten uit het Rijksregister, het DABS en het Centraal Strafregister
- ✓ **Eenvoudige opvolging** voor uw agenten van de verschillende aanvragen
- ✓ **Automatische ontvangst** in SAPHIR van verklaringen van **adreswijziging** van burgers en aangiften van **overlijden** van begrafenisondernemers
- ✓ Een **verbinding** met een **specifieke eGuichet-kassa** voor betaalende documenten voor een eenvoudige en **volledige follow-up** van de **financiële bewegingen** tussen eGuichet, de boekhouding en het kassabeheer van SAPHIR

VOOR DE BURGER

- ✓ **Onmiddellijke beschikbaarheid van documenten** uit het Rijksregister, het DABS en het Centraal Strafregister
- ✓ Beschikbaar **24u/24 en 7d/7** via een mobiele app voor smartphones en tablets
- ✓ Eenvoudige authenticatie via **itsme®**.
- ✓ Een beveiligde **online betaalmethode** met Mollie (door Belfius)
- ✓ **Een versnelde aanvraag via SAPHIR** tot ambtenaren zonder zich te verplaatsen, zonder in de wachtrij te moeten staan en zonder verlof te moeten nemen
- ✓ Met **eBox-functionaliteit** om officiële documenten van de administratie te ontvangen

FABRIZIO ROSSI IS DE NIEUWE SECRETARIS-GENERAAL VAN DE CEMR

De CEMR heeft een nieuwe secretaris-generaal, Fabrizio Rossi. Hij volgt Frédéric Vallier op. Over zijn nieuwe functie zegt Rossi dat hij de grote uitdagingen van vandaag wil aanpakken door in Europa en wereldwijd met de lokale gemeenschappen samen te werken. *"I want to make a contribution to addressing the main challenges humankind is currently facing by working hand in hand with territories and local communities in Europe and across the world"*.

> Fabrizio Rossi, secretaris-generaal CEMR

Als secretaris-generaal zal Fabrizio Rossi zich bezighouden met alle zaken waarmee lokale en regionale overheden en hun burgers te maken krijgen. Volgens hem staan er ons vele en grote uitdagingen te wachten: *"Building local solutions to current and future crises, promoting peace and security, decarbonising European territories and societies, reducing social inequality and many others"*.

Een loopbaan in dienst van de lokale en regionale overheden en van de duurzame ontwikkeling

In zijn loopbaan heeft Rossi samengewerkt met lokale en regionale overheden in heel Europa. Na zijn studies werd hij adviseur voor Europese zaken bij het regionale parlement van Sardinië. Een jaar later, toen hij voor de provincieraad van Barcelona werkte, werd Rossi directeur van Partenalia, een Europese koepelvereniging van provinciebesturen.

Naast zijn werk aan de zijde van de plaatselijke besturen is Rossi ook actief geweest als sociaal ondernemer in milieukwesties zoals herbebossing en klimaatverandering. Voordat hij bij de CEMR in dienst trad, orchestreerde Rossi de innovatie en was hij hoofd van de programma's voor ruimtelijke ordening bij Ciimate-KIC, het belangrijkste EU-agentschap voor klimaatinnovatie. Daarvoor werkte hij voor INTERACT, een project voor grensoverschrijdende samenwerking in Europa dat met EU-geld wordt gefinancierd.

Steun aan de Oekraïners in de oorlog met Rusland

Rossi begint zijn ambtstermijn onder tragische omstandigheden met de uitbraak van de Russische oorlog tegen Oekraïne. Een van zijn eerste beslissingen was om een taskforce op te richten met CEMR-leden. Doel is om van gedachten te wisselen en overleg te plegen over de beste manier om Oekraïne te steunen.

De taskforce houdt zich bezig met zaken als financiële en logistieke steun aan Oekraïense gemeenten, de opvang van vluchtelingen en de EU-sancties, maar ook met de gevolgen voor de bevoorrading van en samenwerking met de Russische gemeenten.

"In the face of this horrifying situation, we are prouder than ever of the work we have implemented so far together with our friends in Ukraine", zegt Rossi. Meer dan ooit mogen we volgens hem trots zijn op wat we samen met de Oekraïeners hebben gedaan. En daar blijft het niet bij: *"Cooperation will not stop and we are getting ready to build new bridges to support the Ukrainian people"*.

> Meer info

Lees in dit nummer ons artikel over de "Steun voor Oekraïne"

> Sofia DOUIEB, Journalist

DE UITDAGINGEN VAN DE CRISIS EN HET TELEWERK : HOE DE MENTALE GEZONDHEID VRIJWAREN?

Op 28 maart heeft Brulocalis in samenwerking met Ethias een online colloquium gehouden over de gevolgen van de gezondheids crisis - en het telewerk dat eruit voortvloeide - voor de geestelijke gezondheid van de werknemers in de Brusselse gemeenten en OCMW's. Aan de ene kant brachten enkele getuigenissen de problemen in kaart, en aan de andere kant hebben de juridische aspecten, met daaraan gekoppeld bestaande oplossingen, de aandacht gevestigd op het beheersen van de psychosociale risico's en ook op het recht op deconnectie.

Twee jaar lang heeft de gezondheids crisis de samenleving door elkaar geschud. Hoewel het leven min of meer opnieuw zijn normale gangetje gaat, zijn de naweën van de opeenvolgende lockdowns, het thuiswerk, de verstrengeling tussen privé en werk, enz. nog altijd goed voelbaar. Ze vragen naar oplossingen. Bij de overheid was het bijna onmogelijk om burgers fysiek te ontvangen. Bijgevolg moest men de dienstverlening aan de bevolking volledig hertekenen; organisaties moesten manieren vinden om op afstand te werken terwijl ze daar tot dan toe nooit aan gedacht hebben. En precies daarom heeft Brulocalis dit colloquium georganiseerd; om te achterhalen hoe de Brusselse lokale besturen de situatie hebben ervaren en wat zij gedaan hebben om hun taken desondanks te kunnen blijven uitvoeren. Ook andere vragen kwamen aan bod. Zoals vragen over overbelasting of burn-out bij de mensen. Of nog over mogelijke maatregelen voor het recht op deconnectie en de geestelijke gezondheid van de werknemers.

DE GEVOLGEN VAN HET TELEWERK

Drie vertegenwoordigers van de lokale besturen (gemeentebesturen of OCMW's) hebben tijdens het eerste deel van het colloquium uitgelegd hoe zij met hun organisatie hebben ingespeeld op de pandemie: welke gevolgen had het telewerken op de organisatie, op de werknemers, op de burgers...?

Patricia van der Lijn, gemeentesecretaris van Elsene

Patricia van der Lijn, gemeentesecretaris van de gemeente Elsene, vindt dat telewerken heel wat voordelen en goede kanten heeft. Men werkt efficiënter en meer geconcentreerd, er is minder stress in het verkeer, ... Maar toch ziet zij ook de beperkingen van het thuiswerken, vooral als het verplicht wordt.

Telewerken maar met mate

In 2020 moest als gevolg van de coronacrisis een thuiswerkbeleid worden uitgestippeld voor de hele administratie en werd een artikel toegevoegd aan het arbeidsreglement. In totaal 537 van de 1.600 werknemers hadden de mogelijkheid of waren gedwongen regelmatig of occasioneel te telewerken. Het jaar daarop wilden er velen weer terugkomen, onder meer vanwege het gebrek aan scheiding tussen werk en privéleven, of vanwege woon- of gezinsomstandigheden die niet verenigbaar waren met thuiswerk. Tegen 2022 daalde het aantal nog verder. Gemiddeld werken er nu nog 345 mensen regelmatig van thuis uit.

Het voorbeeld van de toepassing Rainbow

Technisch moesten er voor het telewerk heel wat laptops ter beschikking gesteld worden en toepassingen geïnstalleerd worden. Met Rainbow bijvoorbeeld kunnen oproepen van de administratie worden doorgeschakeld naar de computers, in plaats van naar de persoonlijke gsm van de werknemers. Belangrijk om de scheiding tussen werk en privéleven te bewaren. De gemeente Elsene maakt er een erezaak van het recht op deconnectie te respecteren, aangezien de meeste klachten van werknemers precies daarover gingen.

Florence van Lamsweerd, gemeentesecretaris van Sint-Pieters-Woluwe

Voor de pandemie bestond er in de gemeente Sint-Pieters-Woluwe geen systeem van thuiswerk. Het moest dus voor een groot deel van het personeel dringend ingevoerd worden (met uitzondering van de crèches, de scholen, de arbeiders, ...). Nu de crisis achter de rug is, vindt stilaan een structureel telewerkbeleid ingang. De werknemers die het kunnen, zullen twee dagen per week van thuis uit kunnen werken. Voor andere functies die niet in aanmerking

komen voor wekelijks telewerken, komt er een andere, lichtere vorm van telewerk. Zij zullen één dag per maand kunnen thuiswerken.

Technische uitdagingen

De voornaamste moeilijkheden die we tegengekomen zijn, waren aanvankelijk technische problemen. De medewerkers moesten snel hun **computer** krijgen met alle noodzakelijke toepassingen en software erop geïnstalleerd. Voor de informatica-dienst betekende dit onvermijdelijk extra werk. Een andere technisch probleem was de communicatie. **De continuïteit van de dienstverlening moest gewaarborgd worden.** Het telefoonsysteem van de gemeente was niet flexibel en er moest een duurzame oplossing worden gevonden om oproepen te kunnen doorschakelen. Het personeel kreeg gsm's, en andere communicatiesystemen (Zoom, Teams, enz.) vonden geleidelijk ingang. Dat collega's niet meer rechtstreekse of mondeling met elkaar spraken, maar wel massaal via mail, heeft voor mentale gezondheidsproblemen gezorgd bij de werknemers...

Een laatste logistiek probleem: wat met de **gedrukte informatiedragers?** Omdat verregaande digitalisering of uitwisseling van documenten verre van optimaal was, moesten papieren/originele dossiers ook nog worden opgehaald/gebracht; wat dus met de bewaring en het risico op verlies of beschadiging?

Minder samenhang in het team

Het gebrek aan contact tussen de leidinggevenden en de werknemers had een grote invloed op de teamcohesie. Sommige mensen voelden zich **erg eenzaam**. Vooral voor de mensen die pas in dienst waren of op afstand werden aangeworven was het moeilijk. Er werd ook een vorm van **ongelijkheid** ervaren tussen degenen die wel en degenen die niet van thuis uit mochten werken. Tegenover deze andere werkwijze en organisatorische aanpak had het personeel geen andere keuze dan blijkt te geven van een **aanpassingsvermogen**. Hierbij is niet iedereen gelijk...

Mogelijke verbeteringen

De crisis heeft ook geleid tot enkele verbeteringen binnen de gemeente. Bijvoorbeeld: we hebben nu een "business continuity plan", iedereen heeft nu een laptop met telefoniesoftware waarmee oproepen kunnen doorgeschakeld worden naar de PC, leidinggevenden hebben een duidelijker kader gekregen, dossiers/documenten zijn gedigitaliseerd en gearchieveerd (aan de gang), er is nu een e-loket... Over het algemeen zijn de **reacties van het personeel op het telewerken positief** en de meesten hebben aangegeven ermee door te willen gaan, hoewel zij ook goed weten dat er met bepaalde moeilijkheden rekening moet worden gehouden (je moet aan je dossiers kunnen, werk en privé die door elkaar lopen, op afstand leidinggeven, onduidelijke instructies enz.).

Georgy Manalis, verantwoordelijke van de Federatie van Brusselse OCMW's

Als waarnemer en vertegenwoordiger van de Federatie van Brusselse OCMW's wilde Georgy Manalis in de eerste plaats de rol van de OCMW's toelichten en de aandacht vestigen op de verschillende sociale steunmaatregelen: huisvesting, medische hulp, hulp en verzorging aan huis, begeleiding bij sociaal-professionele inschakeling, schuldbemiddeling, psychosociale hulp, juridische bijstand, opvang in centra voor maatschappelijk welzijn, crisisopvang, financiële hulp, ... Al deze steunmaatregelen impliceren dat er met de persoon noodzakelijkerwijs contact is en dat zijn behoeften in kaart moeten gebracht worden. Maar het **sociaal onderzoek is quasi onmogelijk** geworden in een tijdperk zonder contact.

"Kwetsbare mensen helpen"

In de instructies die bij het begin van de pandemie werden uitgevaardigd, trok vooral één zin de aandacht van de OCMW-verantwoordelijken: "Wij moeten bijstand blijven verlenen aan kwetsbare personen". Hierop besloten zij hun fysieke activiteiten niet volledig stop te zetten. Concreet bleven per week nog **twee fysieke permanenties** verplicht voor de verdere afhandeling van de - afgeslankte - procedures. Ook werden individuele gesprekken gehandhaafd om het recht te waarborgen om gehoord te mogen worden. Andere diensten aan burgers werden dan weer telefonisch of per e-mail verstrekt (ook al zorgde dit voor tragere procedures).

Invoering van telewerk bij de OCMW's

Niet als bij de gemeenten is telewerk, waar mogelijk en op vrijwillige basis, nu structureel of occasioneel mogelijk binnen de OCMW's. Een dergelijk systeem mag echter alleen onder bepaalde voorwaarden worden ingevoerd: men moet het technisch aankunnen, alle personeelsleden moeten gelijk worden behandeld (ongeacht of zij telewerken of niet), het moet duidelijk in het arbeidsreglement staan, enz. Kortom, men moet de goede en minder

goede zaken die we tijdens corona gezien hebben, van elkaar onderscheiden en toewerken naar een nog hoogwaardigere dienstverlening aan de burgers. En zoals Edgar Morin in 2021 zei: *“Les catastrophes, et la pandémie de Covid en est une, suscitent deux comportements contraires : l’altruïsme et l’égoïsme”* (Rampen, en de coronapandemie is er daar één van, leiden tot twee soorten, tegenovergesteld gedrag: altruïsme en egoïsme). Voor Georgy Manalis hebben de OCMW's wel degelijk de kant van het altruïsme gekozen!

BURN-OUT EN HET REÏNTEGRATIEPROCES: PRAKTISCHE PROBLEMEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN

De geestelijke gezondheid van de werknemers, die vóór de gezondheids crisis al kwetsbaar was, is beduidend achteruitgegaan. Met de invoering van het verplichte telewerk nam ook het aantal burn-outs sterk toe. Dat baart de personeelsverantwoordelijken in lokale overheidsorganisaties grote zorgen. Een gemeentebestuurder en een medewerker van Ethias hebben hun licht over de zaak laten schijnen.

Patricia van der Lijn, gemeentesecretaris van Elsene

In de gemeente Elsene hebben de verantwoordelijken de coronapandemie niet afgewacht om het ziekteverzuim aan te pakken. Reeds in 2012 werd op dit vlak een beleid uitgewerkt dat aanvankelijk op dat van bpost was geïnspireerd. Een bedrijfspsycholoog werd ingeschakeld om een constructief en respectvol personeelsbeleid te voeren op basis van dialoog. Zo hebben we nu meerdere soorten gesprekken: het ziekteverzuimgesprek, het opvolgingsgesprek, het terugkeergesprek...

Ziekteverzuimgesprek ter preventie van burn-out

In 2020 werd dit beleid uiteraard ingezet en bespaarde het kostbare tijd, zowel voor de getroffen werknemers als voor de personeelsdienst, die al wist wat te doen en hoe het uit te voeren. Het “ziekteverzuimgesprek” kwam in de betrokken periode **het meest voor**; het wordt gevoerd wanneer de gemeente vaststelt dat iemand in de loop van de laatste twaalf maanden frequent en herhaaldelijk afwezig was. In het algemeen manifesteert burn-out zich in het begin op deze manier, en daarom moeten we zeer waakzaam blijven wanneer we dit soort afwezigheid vaststellen bij bepaalde werknemers.

Ziekteverzuimprogramma in 2021 nieuw leven ingeblazen

In 2021 is het ziekteverzuimprogramma nieuw leven ingeblazen en kwam er verandering. Bijvoorbeeld: er zijn nu gekwantificeerde doelstellingen ter vermindering van het kortstondig ziekteverzuim (de afwezig-

heden die het meest aanleiding geven tot ontregeling in de diensten), meer opleidingen voor de hiërarchische lijn, gerichte acties in verband met het langdurig ziekteverzuim (langer dan een jaar; ten gevolge van ziekte, een arbeidsongeval, depressie, burn-out, andere mentale gezondheidsproblemen)... Binnen de gemeente Elsene vonden 37 **reïntegratietrajecten** plaats, waarvan 25 op vraag van de werkgever, 4 op vraag van de adviserend geneesheer van het ziekenfonds en 8 op vraag van de werknemer of zijn huisarts. Bij terugkeer wordt de situatie van de mensen uiteraard aangepakt: mensen krijgen bv. een andere functie, ze gaan gewoon weer aan het werk, ze gaan op vervroegd pensioen, het contract wordt verbroken, ontslag, enz.

Ethias en zijn oplossingen om psychosociale risico's te voorkomen

Ethias, de tweede organisator naast Brulocalis van het colloquium, heeft als opdracht klanten nieuwe diensten aan te bieden die **meer zijn dan een zuiver verzekeringsproduct**. Een van hun drie hoofdthema's is de **preventie van psychosociale risico's** en het beheer van competenties. Om hierover te praten, Steve Piret, Key Account Manager bij Ethias Services.

Geestelijke gezondheid in gevaar

Sinds de pandemie, en zelfs daarvoor, is de geestelijke gezondheid van de Belgen duidelijk in gevaar. Binnen de bedrijfswereld is de vrijwaring van de mentale gezondheid belangrijk geworden. Werknemers aarzelen immers niet meer om van job te veranderen als ze zich niet goed voelen. In 2020 brak het ziekteverzuim in België alle records. Het aantal langdurig zieken ligt nu hoger dan het aantal werklozen. En meer dan een derde van het verzuim is te wijten aan een ziekte uit de categorie “psychische aandoeningen” (25% daarvan is te wijten aan burn-out of depressie).

Beleid betreffende het psychosociaal welzijn

Binnen een bedrijf moet daarom een beleid inzake psychosociaal welzijn worden gevoerd. Dat heeft tal van voordelen: werknemers zijn meer tevreden, meer productief, minder afwezig door een werkgerelateerde ziekte, minder geneigd om van werk te veranderen, enz. **Ethias** kan daarbij op vier verschillende manieren als consultant **optreden**:

- **Risicoanalyses:** de werkgever is hiertoe verplicht, maar kan zich laten bijstaan door een interne preventiedienst of door externe deskundigen. Ethias beschikt over hulpmiddelen om psychosociale risico's vroegtijdig op te sporen en kan een actieplan opstellen en helpen uitvoeren. Online, via het beveiligde MyMindScan-platform, kan ook het mentale welzijn van elke werknemer en van de organisatie worden gemeten.
- **Risicopreventie:** psychosociale risico's kunnen op drie manieren, op verschillende niveaus,

worden voorkomen: het gevaar wegnemen, het risico beperken en de schade beperken. Ook kan er een programma voor werknemersondersteuning komen, met aangepaste maatregelen om het emotionele, praktische en fysieke welzijn van de werknemer te verbeteren.

- **Opleiding van de werknemers:** een individuele opleiding of een opleiding in groep kan de gevolgen van psychosociale risico's helpen voorkomen en hulpmiddelen aanreiken om stress te verminderen en beter te beheersen. In de opleiding komen onder meer de volgende aspecten aan bod: verbetering van de (geweldloze) communicatie met collega's, beter beheer van competenties, beter omgaan met conflicten, omgaan met agressie, voorkomen van burn-out, enz. Hier kan de werknemer een aangepast zorgtraject krijgen, om na een zware periode terug te kunnen keren.
- **Verbetering van de arbeidsomstandigheden:** voorstellen van maatregelen waardoor de werknemers zich binnen het bedrijf of de administratie beter kunnen voelen.

HET RECHT OP DECONNECTIE OF HOE PRIVÉ EN WERK SCHEIDEN

Antoine Castadot, advocaat bij Claeys&Engels, heeft de juridische aspecten van het recht op disconnectie uiteengezet. Dit is wat bedrijven/administraties moeten doen om dit recht, dat tijdens de gezondheidscrisis grotendeels in het gedrang is gekomen, te eerbiedigen.

Situering

Over het recht op disconnectie, of met andere woorden, het recht om niet altijd bereikbaar te zijn, wordt veel gesproken, maar tot dusver heeft het nog niet tot heel veel concreets geleid. Althans in België niet, want in Frankrijk bestaat dit recht al sinds 2016. Daar bestaat sindsdien een regeling die werknemers aanmoedigt te disconnecteren. De pandemie

en de sterke toename van het telewerken hebben het onderwerp in Frankrijk weer op de agenda geplaatst. We weten nu dat telewerken de grens tussen werk en privé doet vervagen, en veel werknemers zeggen daar last van te hebben. Leven we nu in een "cultuur" van permanente verbinding?

Het belang van een nieuw regelgevend kader

Hoewel het vanzelfsprekend zou moeten zijn en werknemers zich gewoon aan hun werkrooster zouden moeten houden, lijkt het recht op disconnectie of het recht om offline te mogen zijn niet voldoende te worden nageleefd. Er zou een duidelijk dwingend kader moeten komen voor zowel werkgevers als werknemers. Meteen ook de reden waarom op 21 januari 2021 in het Europees Parlement een resolutie werd ingediend. Voorlopig gaat het slechts om een niet-bindende aanbeveling aan de lidstaten. Maar opvallend genoeg heeft het Europees Parlement zich hierover gebogen en een voorstel voor een richtlijn ingediend. Het heeft het begrip ook uitvoerig omschreven: "The right to disconnect refers to a worker's right to be able to disengage from work and refrain from engaging in work-related electronic communications, such as emails or other messages, during non-work hours". Of nog: "het recht om offline te zijn is een grondrecht dat werknemers helpt om buiten de werkuren geen van taken op te pakken die verband houden met hun werk, zoals telefoongesprekken, e-mails en andere vormen van digitale communicatie. Dit recht is ook van toepassing op vakanties en andere soorten verlof. De lidstaten worden aangemoedigd alle nodige maatregelen te nemen zodat werknemers van dit recht gebruik kunnen maken, bijvoorbeeld via collectieve arbeidsovereenkomsten. De lidstaten moeten de werknemers beschermen tegen discriminatie, kritiek, ontslag en andere negatieve reacties van de werkgever".

Wat met de uitoefening van dit recht?

Voor de tenuitvoerlegging van het recht op disconnectie moeten er in overleg met de sociale partners nauwkeurige regels komen op grond waarvan de werknemers hun recht

kunnen uitoefenen. Het Parlement vraagt de lidstaten minstens de volgende arbeidsvoorwaarden te scheppen: praktische modaliteiten om offline te gaan, een systeem voor het meten van de arbeidstijd, gezondheidsbeoordelingen (met inbegrip van psychosociale risico's), criteria voor werkgevers om af te wijken van het recht op disconnectie, en de nodige criteria voor de berekening van de arbeidsvergoeding in geval van afwijking, bewustmakingsmaatregelen, enz. Ook moeten er beschermingsmaatregelen komen ingeval er klachten worden ingediend of op dit recht een beroep wordt gedaan.

Concreet, wat brengt de toekomst?

De Belgische regering heeft onlangs een grote arbeidsmarkthervorming aangekondigd voor de privésector (dus nog niet voor de overheidsdiensten). In dit akkoord, dat uiterlijk op 1 januari 2023 in de bedrijven ingang moet vinden, staat het recht om offline te mogen zijn. Ook moeten er mechanismen komen voor een gereguleerd gebruik van de digitale tools met het oog op de naleving van de rusttijden. We mogen ervan uitgaan dat de maatregel, die nog niet volledig in overeenstemming is met wat het Europees Parlement aanbeveelt, binnenkort ook ingang zal vinden in de Brusselse gemeentebesturen en OCMW's...

Kies voor het handgereedschap van de volgende generatie voor afvalverzamenen!

Elk jaar produceren gemeentes in de EU 2,5 miljard ton aan afval!

U kunt het afval van nu niet met het gereedschap van gisteren verzamelen. De ontwerpen en technologieën zijn verbeterd en de eerste indruk is belangrijk.

In 2020 hadden 3 van de 5 werknemers last van musculoskeletale aandoeningen (MSD).

45% daarvan werkte voor gemeentes en had last van aandoeningen die direct verband hielden met werkzaamheden die buiten met handgereedschap worden uitgevoerd.

RSI-klachten kosten de EU elk jaar meer dan 200 miljoen Engelse pond en een van de belangrijkste oorzaken van deze klachten zijn het slecht ontworpen gereedschap dat in de gemeentelijke sector wordt gebruikt.

Het is tijd om afscheid te nemen van zwaar, onhandig gereedschap van staal.

De EU heeft met name voor de afvalverwerkende sector een aantal voorzorgsmaatregelen voor gemeentes opgesteld:

- Goede werkmethodes en trainingen aanbieden
- Ergonomisch handgereedschap aanschaffen om RSI-klachten en musculoskeletale aandoeningen in 2035 met 30% te verminderen
- Gereedschap ter beschikking stellen dat de werkzaamheden gemakkelijker maakt
- Het gebruik van gereedschap dat gemakkelijker kan worden gerecycled en meer betrokkenheid bij belanghebbenden creëert
- Afwisselende werkzaamheden om minder herhalende bewegingen te maken

The Helping Hand Company is in 1965 opgericht rond het idee dat mensen onafhankelijker moeten kunnen werken dankzij ergonomisch gereedschap.

De divisie Helping Hand Environmental werkt al ruim 50 jaar direct met gemeentelijke afvalinzamelingsinstanties en weet dat mensen die daar werken last kunnen hebben van musculoskeletale aandoeningen. Daarom hebben we ons handgereedschap zodanig ontworpen en ontwikkeld dat de handen minder worden belast en vermoeidheid minder optreedt bij het professioneel verzamelen van afval dan bij gebruik van gewoon stalen gereedschap.

Ons gereedschap voor afvalverzamenen wordt geroemd vanwege het ergonomische ontwerp en de producten zijn tegenwoordig gemaakt van versterkt aluminium met tot 50% gerecyclede materialen, waardoor ze ook beter voor het milieu zijn.

- Ergonomisch – drukontlasting, meer comfort, meer productiviteit
- Anatomisch ontwerp - ontwikkeld voor menselijk gebruik
- Groener product - tot 50% gerecycled materiaal
- Slijtagebestendig voor langdurig gebruik
- 100% herbruikbaar

**Werk prettiger en kies voor het nieuwe gereedschap van de volgende generatie van
The Helping Hand Met 12 maanden garantie!**

Charles vond zijn
professionele

KLIK!

Tal van talenten

Of je nu verkopers, keukenpersoneel, chauffeurs met rijbewijs B, magazijniers of kelners zoekt, Actiris helpt je om vandaag de juiste professionele klik te vinden.

En zeker één voor jou

Plaats je vacature op onze website, tal van talenten staan er voor je klaar! Vind het juiste profiel op het juiste moment, met de juiste premie of de juiste opleiding.

Ontdek de profielen die klaarstaan op actiris.brussels/deklik en contacteer ons.

